

EXPO 2020: AKÝ BUDE NÁŠ PAVILÓN?

Dobrý týždeň.

Vítazia tí najlepši

*Ďakujeme,
že nám dôverujete!*

Na základe výskumu
marketingového programu
Dôveryhodné značky
vyhodnoteného agentúrou
Nielsen v roku 2018.

GOODWILL

Magazín o ekonomike, biznise a spoločnosti

Registované ako periodická tlač Ministerstvom kultúry Slovenskej republiky pod registračným číslom EV 3451/09, ISSN 1337-9798
Vydanie 1/2019, štvrťročník

Vydáva:

WTC-MACRO Enviro a. s.

IČO: 44 816 651

vydavatel@goodwill.eu.sk

Adresa redakcie:

GOODWILL, Gogoľova 18, 851 01 Bratislava

goodwill@goodwill.eu.sk

RNDr. Drahotin Tarasovič

šéfredaktor

redakcia@goodwill.eu.sk

Mgr. Valéria Nagyová

obchodná manažérka

nagyova@goodwill.eu.sk

tel.: 0911 80 70 10

www.goodwill.eu.sk

Rozširujú:

LK Permanent, Mediaprint-kapa Pressegrasso, a. s., Slovenská pošta, a. s., a súkromní distribútori. Distribúcia directmailingom – súkromný sektor, verejná správa a neziskové organizácie a inštitúcie.

Predplatné:

Objednávky a súvisiace informácie: vydavatel@goodwill.eu.sk

Grafické vyhotovenie:

Patrik Slažanský • www.slazanski.com

Tlač:

2impress s.r.o., Vajnorská 135, 831 04 Bratislava

Titulné foto súvisí s článkom na str. 32.

Zdroj: archinfo

© Autorské práva vyhradené.

Rozmnožovanie, spracovanie a šírenie diela – textu, fotografií, grafov, a to v jednotlivých prípadoch alebo v celkoch – je možné len so súhlasom vydavateľa a s uvedením zdroja.

Niektoré inzeráty neprešli jazykovou úpravou. Za obsah inzercie zodpovedajú inzerenti.

Redakcia si vyhradzuje právo na úpravu príspevkov. Nevyžiadané rukopisy nevraciamy. Za správnosť textov sú zodpovední autori.

Monitoring tlače poskytuje so súhlasom vydavateľa spoločnosť Newton Media a Slovakia Online.

Toto číslo vychádza 6. 3. 2019.

Desať rokov za nami, pred nami...

Týmto číslom otvára magazín Goodwill druhú dekádu svojej existencie. Je prirodzené, že takýto významný krok sprevádzajú zmeny. Niektoré si už čitatelia všimli v priebehu uplynulého roka. Priamo súviseli s prechodom titulu pod nového vydavateľa a s technicko-koncepčnými posunmi v jeho vnímaní.

Spomenutých zmien je viacero. Predovšetkým treba spomenúť stabilizáciu periodicity, ktorá odstránila miernu nepravidelnosť (chaos) v dovtedajšom vychádzaní časopisu. Vymenili sme tiež font používaného písma a inak poňali titulnú stranu obálky – teraz orientuje čitateľa iba na jednu tému. Rozhodli sme sa tiež pre tlačiarensku zmenu obálky: matnú, s parciálnym UV lakom a na ťažšom papieri.

Viditeľnou novinkou sa stala prísnejšia vnútorná štruktúra magazínu. Vytvorili sme šesť relatívne samostatných tematických sekcií, v rámci ktorých budú fungovať doterajšie (a snáď i nové) rubriky. Každá sekcia dostala osobitné farebné pozadie a čiastkový obsah. Tieto zmeny – spolu so skrátením a zjednodušením hlavného obsahu – majú napomôcť prehľadnosti časopisu a ľahšej orientácii pri listovaní v ňom. Po viacerých rokoch sme sa vrátili k anglickej prílohe, no s posunom v jej smerovaní. Má priniesť články zo slovenskej časti čísla, zaujímavé aj pre cudzincov, resp. inojazyčných čitateľov. Väčší rozsah i úloha tejto prílohy priamo súvisia s rozšírením distribúcie časopisu aj do zahraničia, prioritne na naše diplomatické zastúpenia v členských štátoch EÚ a vo vybraných krajinách ostatného sveta.

Najčerstvejšou zmenou je nový formát časopisu. Nový je takisto dôraz na sezónnosť v označovaní jednotlivých vydání. Má prispieť k lepšiemu podvedomému zorientovaniu čitateľov, ktorí tak budú vopred vedieť, ako je ladený obsah čísla.

To, čo sa nezmenilo, je hlavné zameranie magazínu a jeho cieľová čitateľská skupina; tú by sme radi ešte rozšírili. Všetkým chceme naďalej prinášať užitočné a príjemné čítanie. Preto sme otvorení ďalším prospešným zmenám, ktoré budeme realizovať priebežne podľa potreby. Veríme, že všetky budú časopisu na osoh a nájdú u vás, milí naši čitatelia, priaznivú odozvu.

To si želá

redakčný kolektív Goodwillu

6

12

20

39

67

obsah

6 Podpora podnikania alebo pasca pre veriteľov?

Jednoduchá spoločnosť na akcie

12 Ako umelá inteligencia ovplyvňuje biznis

16 Internetbanking používa viac ako polovica z nás

18 V stavebnom sporení neostal kameň na kameni

20 Prečo nám chýbajú ľudia v autopriemysle

25 Kúriť ekologicky a pritom ešte ušetriť

Prínosy tepelných čerpadiel

29 Robotov je už dnes viac ako ľudí

32 EXPO 2020 v Dubaji

39 Železnice v Tatrách po novom

44 Trendy v kuriérskych službách

54 Mladí budú objavovať Európu

62 Digitálne technológie v zdravotníctve

67 Klimaticky neutrálna Európa

70 Ženský princíp je základom sveta

Príťažlivé odliatky Slavomíra Gibaja

79 English Annex

Podpora podnikania alebo pasca pre veriteľov?

Jednoduchá spoločnosť na akcie má za sebou dvojročnú skúsenosť

Na prvý pohľad ideálna forma podnikania s nízkymi nárokmi na vstupný kapitál sa ukazuje ako nie lacná a tiež riziková.

Od 1. januára 2017 je možné na Slovensku založiť aj tzv. jednoduchú spoločnosť na akcie (JSA). V dôvodovej správe k príslušnej novele Obchodného zákonníka (OZ) vtedy zákonodarcu túto iniciatívu deklaroval ako „jedno z opatrení, ktorých zavedenie bolo súčasťou Koncepcie pre podporu startupov a rozvoj startupového ekosystému v SR“. Podstatnou charakteristikou tejto právnej formy podnikania je možnosť založiť spoločnosť so vstupným kapitálom jedno euro.

Mix akciovky s eseročkou

JSA vznikla ako snaha skombinovať výhody najbežnejších foriem podnikania. Zo spoločnosti s ručením obmedzeným sú prevzaté jednoduchá organizačná štruktúra a nenáročnosť na vstupný kapitál. Z akciovej spoločnosti zasa výhody pre akcionárov, doplnené o rôzne flexibilné

inštitúty úpravy vzťahov zakladateľov a investorov. Hoci založenie JSA nie je legislatívne viazané na startupový projekt, malo ísť o ideálnu formu práve pre takéto začínajúce subjekty. Na tieto účely ponúka vysokú mieru flexibility vzťahov medzi vlastníkmi: jednoduchosť vstupu a výstupu akcionára do a zo spoločnosti.

Prax potvrdila, že nízke základné imanie nestačí na financovanie biznisu.

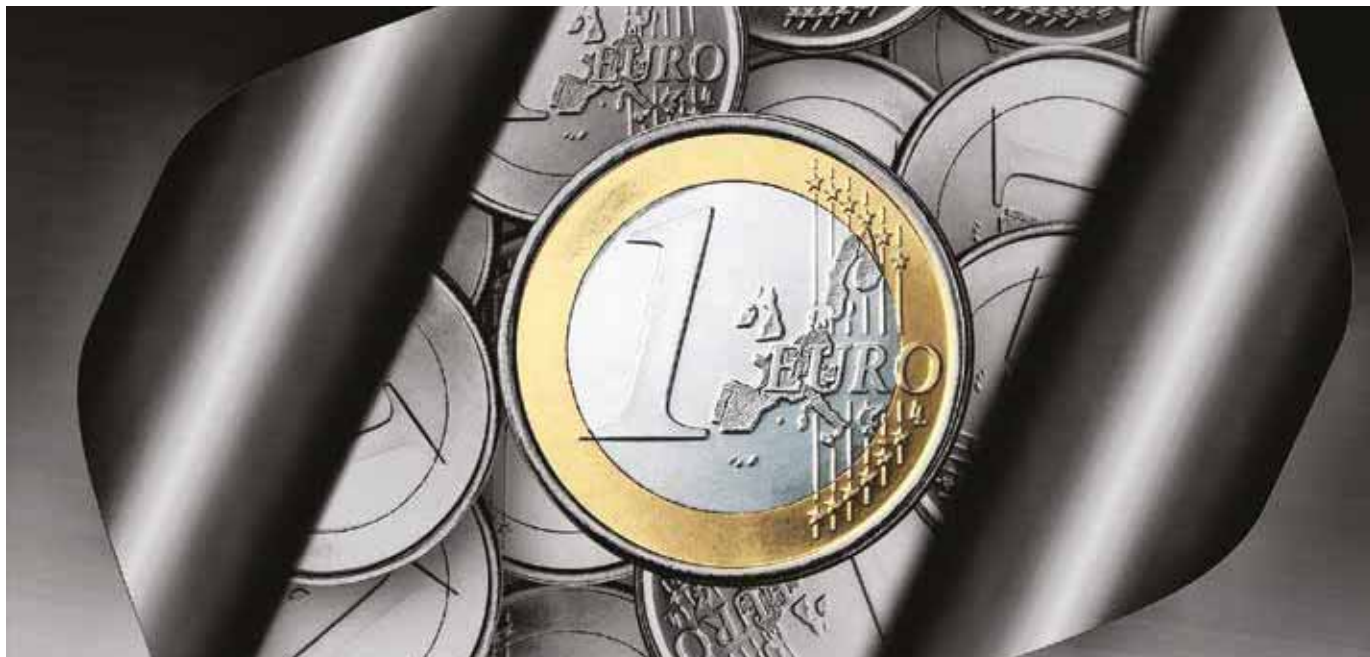
Jednoduchú spoločnosť na akcie môže založiť jedna alebo viac fyzických alebo právnických osôb. Minimálna výška základného imania je 1 euro, preto sa zvykne označovať aj ako „jednoeurovka“. Nominálna hodnota akcie môže byť minimálne 1 cent, čo teoreticky pripúšťa aj možnosť vzniku takejto spoločnosti so 100 akcionármi. JSA nie je verejnou spoločnosťou, nemôže byť teda založená na základe výzvy na upisovanie akcií. Celé základné imanie musia splatiť zakladatelia pri založení. A nie je možné ho

ani zvyšovať týmto spôsobom. Z dôvodu transparentnosti akcie môžu znížiť len na meno (nie na doručiteľa) a môžu sa vydávať iba ako zaknihované (nie listinné) – vo forme zápisu v Národnom centrálnom depozitári cenných papierov (NCDCP).

Poplatky a riziká

Nízka požiadavka na základné imanie je lákavá. Skúsenosti z praxe však signalizujú, že táto forma podnikania nie je lacná. V porovnaní s nákladmi na založenie eseročky tu totiž pristupujú poplatky spojené s nutnosťou notárskej zápisnice pri založení, a najmä s výlučne zaknihovanou formou akcií: 130 eur za žiadosť na NCDCP o pridelenie ISIN a minimálne ďalších 150 eur za zriadenie registra emitenta. Zápis akcií na účet každého akcionára je spoplatnený dvoma eurami – bez ohľadu na počet zapisovaných akcií. K tomu treba ešte zohľadniť, že každý akcionár má v depozitári zriadený vlastný účet cenných papierov, za vedenie ktorého si platí minimálny poplatok 25 eur mesačne (všetky uvedené sumy sú bez DPH).

Riziko spočíva v tom, že nízka požiadavka na základné imanie môže byť súčasne

existenciálnou „pascou“. Iné ustanovenia OZ – o spoločnosti v kríze (účinné od 1. 1. 2016) – môžu totiž spôsobiť, že JSA sa hneď po prvej účtovnej uzávierke stane subjektom s týmto označením. Z toho potom vyplývajú legislatívou vymedzené negatívne dôsledky pre jej fungovanie. Na posúdenie inštitútu krízy je totiž rozhodujúci pomer vlastného imania a záväzkov,

Za prvé dva roky vzniklo u nás 121 JSA, čo je veľmi málo.

ktorý je od roku 2018 vymedzený pomerom 8 : 100, teda situáciou, keď na 1 euro záväzkov pripadá menej ako 8 centov vlastného imania (podľa poslednej zverejnenej účtovnej uzávierky subjektu).

Základná štatistika

Podľa analýzy spoločnosti CRIF – Slovak Credit Bureau bolo za uplynulé dva roky na Slovensku založených 121 jednoduchých spoločností na akcie, z toho 56 v roku 2017 a 65 v roku 2018. Avšak len 10 z nich vzniklo so základným imanom 1 euro.

V aktuálnej štatistike ku koncu roka 2018 je „jednoeuroviek“ len 9. Častejší je výskyt subjektov so základným imanom 100 eur (32). Možnosť založiť kapitálovú spoločnosť so základným imanom nižším ako požadované minimum pre eseročku (5 000 €) využilo až 95 subjektov zo

121. Len 8 JSA má základné imanie aspoň 25 000 €, čo je suma potrebná na založenie tradičnej akciovky. Pre zaujímavosť: viaceré spoločnosti skutočne využili možnosť emitovať akcie v nominálnej hodnote 1 cent. Jedna z nich má dokonca v obchodnom registri zapísané základné imanie vyčíslené na eurocenty: 144,44 eur.

Novú formu podnikania využil najmä domáci kapitál: v oboch rokoch dominovali spoločnosti s tuzemským súkromným vlastníctvom. Celkovo je ich 108, teda 90 % z celkového počtu. Ale subjekty s najvyšším základným imanom (nad 1 mil. €) patria zahraničným vlastníkom.

Kde a v čom pôsobia

Zaujímavý je regionálny pohľad. V roku 2017 viac ako polovica JSA vznikla v Bratislavskom kraji, pätina v Košickom. Žilinský kraj dokonca nemal žiadnu takúto spoločnosť. Aj o rok neskôr dominoval Bratislavský kraj s počtom 41 takýchto subjektov, v ostatných krajoch nedosiahli nové

prírastky dvojciferné číslo. Druhý v rebríčku bol Banskobystrický kraj so šiestimi JSA; prvé dve vznikli v Žilinskom kraji.

Viaceré JSA síce vznikli, ale na trhu sú neaktívne, dokonca spiace.

Najviac spoločností podniká v oblasti nehnuteľností (25). Tesne za nimi sa umiestnili JSA zaoberajúce sa odbornými, vedeckými a technickými činnosťami alebo priemyselnou výrobou (po 24). Na štvrtom mieste sú informácie a komunikácie (21). Prvú päťicu uzatvárajú administratívne a podporné služby (16). V ostatných segmentoch hospodárstva je zastúpenie tohto typu spoločností zatiaľ symbolické. Napr. po jednom subjekte majú veľko- a maloobchod, ubytovanie a stravovacie služby či doprava a skladovanie. Dve JSA pôsobia v oblasti vzdelávania, tri v stavebníctve.

JSA – Top 5 podľa majetku (v €)

obchodný názov	majetok	základné imanie	tržby	oblasť pôsobenia
Malý Dunaj Development	2 928 393	2 500 000	23 311	výstavba budov
Zemplin International	1 551 700	670	15 000	výroba odevov
IPM GF V	1 513 750	110	0	poradenstvo
Minit	1 376 560	1 001 300	14 854	nehnuteľnosti
IPM GF III	1 000 306	110	0	nehnuteľnosti

Zdroj: CRIF – Slovak Credit Bureau

Čo prezradili účtovné uzávierky

Z celkového počtu týchto subjektov zverejnilo svoju účtovnú uzávierku len 47. Ani jedna nie je za plné 12-mesačné obdobie, nakoľko prvá JSA vznikla 4. januára 2017 a do konca mesiaca okrem nej už len jedna. Ostatné sa pridávali neskôr. Prevažne ide o mikro účtovné uzávierky, len 10 z nich je obsažnejších.

Len siedmim spoločnostiam vznikla povinnosť odvieť štátu daň z príjmov.

Tržby za rok 2017 aspoň 10 000 € vykázalo 11 spoločností, maximálne to bolo 513 447 €. Až 29 subjektov priznalo nulové tržby – vo vzťahu k trhu teda nemali žiadnu aktivitu. Deväť spoločností nevykázalo ani žiadne náklady, v roku 2017 boli teda spiace. V oblasti finančných výnosov sa významnejšie realizovali iba štyri spoločnosti, ktoré takýmto spôsobom kompenzovali svoje zanedbateľné, resp. nulové tržby.

Napriek vysokému percentu subjektov bez tržieb až 37 ich eviduje záväzky: 20 vo výške aspoň 10-tisíc, tri viac ako milión eur. Pretože zostavili mikro uzávierku, zo súvahy možno vyčítať, len že sú to prevažne dlhodobé záväzky. Dá sa iba predpokladať, že ide hlavne o kapitál vlastníkov, ktorý však poskytli spoločnosti formou dlhu, nie vkladu do imania. Financovanie bankovými úvermi nepriznáva žiadna JSA. Majetok do tisíc eur vykazuje 16, nad milión 5 subjektov. Maximálna výška majetku sa blíži trom miliónom eur.

Straty a zisky

Zo 47 spoločností, ktorých účtovné uzávierky sú už k dispozícii, až 30 vykazuje problematickú finančnú situáciu. Na základe koeficientu vypočítaného z ich súvahy (ako pomer vlastného imania k záväzkom) 25 je v zmysle OZ označených za „spoločnosť v kríze“. Ďalších 5 môže k tomuto verdiktu dospieť, nakoľko k 31. 12. 2017 vykazovali vlastné imanie menšie ako základné. Až 17 spoločností vykazuje záporné vlastné imanie, jedna je dokonca v likvidácii.

Až 31 subjektov vykázalo v prvom roku vo svojej hospodárskej činnosti stratu (najviac 116 277 €, dosiahnutú za 9 mesiacov). Len sedem subjektov dosiahlo zisk (najvyšší 14 817 €), dva najúspešnejšie vďaka finančným výnosom. Až v poradí tretí vykázal svoje tržby a zisky v hospodárskej činnosti.

Prvé uzávery

Prax potvrdila, že nízke základné imanie nestačí na financovanie podnikania. Ak

malo ísť o náhradu jedného eurovej eseročky, ktorej legislatívny návrh v roku 2014 stroskotal, potom forma „jedného eurovej akciovy“ ponúka oveľa byrokratickejšie a finančne náročnejšie riešenie. To je zrejme hlavný dôvod nízkeho počtu založených JSA. Ich legislatívna úprava, žiaľ, nerieši určitú kolíziu s ustanovením OZ o spoločnosti v kríze.

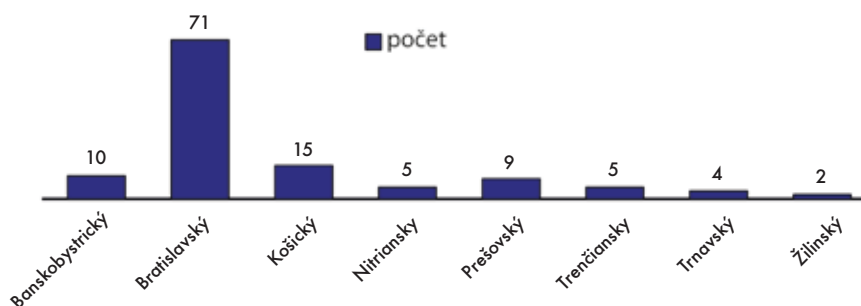
Novú formu podnikania využil najmä domáci kapitál (90 %).

Otázkou zostáva najmä to, či tento typ obchodných spoločností nie je hazardom s veriteľmi aj neskúsenými vlastníkmi a či nevyvoláva tiež špekulatívne zakladania nových spoločností. Po dvoch rokoch možno totiž minimálne skonštatovať, že JSA vznikajú aj v odvetviach, kde ťažko možno predpokladať startupové projekty.

MS

Obrázky: Pixabay

Sídla JSA podľa krajov

Zdroj: CRIF – Slovak Credit Bureau

Najväčšie hrozby podnikania

Úniky údajov, škandály v ochrane súkromia, technologické výpadky, ale aj zavedenie prísnejších pravidiel na ochranu osobných údajov v EÚ a ďalších krajinách. To všetko spôsobilo, že kybernetické útoky sa stali hlavnou hrozbou podnikania v tomto roku. Podľa najnovšieho rebríčka Allianz Risk Barometer 2019 totiž vyšli (spolu s prerušením výroby) ako najväčšie globálne obchodné riziká. Ôsmy prieskum globálnych podnikateľských rizík spoločnosti Allianz Global Corporate & Specialty (AGCS) odzrkadľuje odpovede vyše 2 400 expertov na poisťné riziká z 86 krajín sveta.

„Nové riešenia risk manažmentu, analytické nástroje aj inovatívne partnerstvá môžu pomôcť lepšie pochopiť a zmierňovať súčasné nespočetné množstvo rizík a predchádzať stratám skôr, ako k nim dôjde,“ reagoval Chris Fischer Hirs z AGCS.

Zaujímavosťou je, že medzi top 10 hrozieb sa vôbec po prvýkrát dostal nedostatok kvalifikovanej pracovnej sily. Meniaca sa demografická krivka, neistota okolo Brexitu či nedostatok talentov v oblasti digitálnej ekonomiky spôsobili, že toto riziko je podľa poisťovacích expertov čoraz vážnejšie najmä v krajinách SVE, vo Veľkej Británii, v Kanade, USA a Austrálii.

HK

Top 10 rizík podnikania na rok 2019 (%)

1.	Prerušenie výroby	37
	Kybernetické hrozby	37
3.	Prírodné katastrofy	28
4.	Legislatívne zmeny	27
5.	Vývoj na trhu	23
6.	Požiare a explózie	19
	Nové technológie	19
8.	Klimatické zmeny	13
	Strata reputácie	13
10.	Nedostatok kvalifikovanej pracovnej sily	9

Zdroj: Allianz

2019: Pozitívne zmeny v daňových predpisoch

Národná rada SR schválila novelu zákona o dani z pridanej hodnoty, ktorou dôjde k zníženiu sadzby DPH na ubytovacie služby z pôvodných 20 na 10 %.

Táto novela zákona č. 222/2004 Z. z. o DPH v znení neskorších predpisov je účinná od 1. 1. 2019 a týka sa všetkých typov ubytovacích služieb (turistických a tiež ostatných krátkodobých ubytovacích služieb, hotelových ubytovacích služieb, prevádzok táborísk, dovolenkových kempov, ubytovacích služieb v študentských domovoch alebo internátoch atď.).

Čo poteší podnikateľov

Ide o pozitívnu informáciu pre tých podnikateľov, ktorí poskytujú ubytovacie služby, pričom cieľom tohto zníženia sadzby DPH je hlavne predpoklad rastúceho dopytu po ubytovacích službách v rámci územia

Zníženie sadzby DPH na ubytovacie služby má podporiť rozvoj cestovného ruchu u nás.

Slovenskej republiky, s čím úzko súvisí aj rozvoj cestovného ruchu. Práve tým, že zníženie sadzby DPH z pôvodných 20 na 10 % sa týka všetkých typov ubytovacích služieb a nie iba niektorých, nemôže dôjsť k zvýhodneniu alebo znevýhodneniu niektorých ubytovacích služieb oproti ostatným.

Ďalšou výraznou pozitívnu zmenou, ktorá sa podnikateľov nepochybne dotýka, je zrušenie inštitútu zábezpeky na DPH. Novelou zákona sa úplne zrušuje povinnosť podnikateľov skladať zábezpeku na daň z pridanej hodnoty, a zároveň

sa tiež rušia všetky rozhodnutia daňového úradu o zložení zábezpeky na DPH, vydané pred 31. decembrom 2018, pri ktorých ešte neuplynula lehota 12 mesiacov odo dňa zloženia zábezpeky. Daňové úrady sú povinné do 28. februára 2019 vrátiť peňažnú zábezpeku na DPH alebo jej časť, ktorá bola zložená peňažnými prostriedkami na jeho účet. Zábezpeka sa nevráti len v prípade, ak do 31. 12. 2018 bola využitá na úhradu nedoplatkov na dani alebo ak je voči podnikateľovi evidovaný daňový nedoplatok.

Ďalšie prínosy novely

Od 1. januára 2019 je taktiež účinná novela zákona o DPH, na základe ktorej už podnikatelia nebudú trpieť na dvojnásobné platenie dane z pridanej hodnoty pri niektorých presne určených tovaroch. Ak podnikatelia nakupovali v maloobchodných predajniach tovary ako poľnohospodárske plodiny a výrobky zo železa a z ocele, nemali právo na odpočet dane – a teda dochádzalo k povinnosti odvieť DPH z nákupu dvakrát. Od účinnosti tejto novely budú mať podnikatelia právo na odpočet DPH aj pri nákupe týchto tovarov v maloobchodných predajniach, ak tieto tovary použijú na podnikanie.

Ďalšou pozitívnu zmenou je zrušenie inštitútu zábezpeky na DPH.

Všetky tieto zmeny, ktoré prinášajú od 1. januára 2019 novely zákona č. 222/2004 Z. z. o dani z pridanej hodnoty v znení neskorších predpisov, sú pre podnikateľov priaznivými a žiadanými. Zmena umožní efektívnejší rozvoj určitých podnikateľských subjektov, ktorých sa týka, a to prostredníctvom daňovej optimalizácie a zníženia finančného zaťaženia v súvislosti s daňovou zábezpekou. Práve zrušenie inštitútu zloženia zábezpeky na DPH vnímame ako výraznú pozitívnu zmenu, ktorá doteraz predstavovala pre podnikateľov nemalé finančné zaťaženie.

JUDr. Katarína Bystrická, advokátka

Právne centrum, s. r. o.

Foto: Pixabay

Byrokratický nezmysel roka

Predstavuje „anticenu“ pre legislatívne opatrenie, ktoré podnikateľom komplikuje život. Každoročne ju vyhlasuje Združenie mladých podnikateľov Slovenska (ZMPS).

Zmyslom je identifikovať opatrenia zbytočne zafažujúce podnikateľov a upriamiť na ne pozornosť kompetentných – s cieľom odstrániť ich z legislatívy. Táto aktivita bola ocenená v roku 2015 v súťaži European enterprise promotion awards, v kategórii Vzorové iniciatívy na podporu podnikania a zlepšovania podnikateľského prostredia.

Podnikatelia označili až 66 legislatívnych opatrení za nezmysly.

Do ankety za rok 2018 podnikatelia nominovali celkom 66 námetov. Dominovali opatrenia v kompetencii rezortu práce, sociálnych vecí a rodiny, nasledované rezortom financií. Z hľadiska obsahu nominovaných nezmyslov približne jednu tretinu tvorili duplicitné povinnosti. O víťazovi rozhodlo online hlasovanie od 19. novembra do 26. decembra, do ktorého sa zapojilo spolu 1 919 respondentov.

Víťaz

Byrokratickým nezmyslom roka 2018 sa stala neexistujúca možnosť majiteľa gastronomickej prevádzky (napr. kaviarne) umožniť zákazníkom vstup so zvieratami. Domáceho miláčika tak nemožno vziať so sebou ani na letnú terasu – a to ani keby majiteľ podniku vstup zvieratám povolil. Za zvieru v gastropodniku totiž hygiena udeľuje pokuty a neexistuje

legálna možnosť, ako mať napr. kaviareň pre psičkárov.

„Tohtoročný víťaz je príkladom opatrenia, ktoré neúmerne zasahuje do slobody podnikania a zbytočne obmedzuje majiteľov gastronomických prevádzok. Navyše Slovensko v tomto prípade zakazuje niečo, čo je v zahraničí bežne povolené,“ komentuje predseda ZMPS Ján Solík a navrhuje: „Riešením je umožniť majiteľom označiť, či do ich prevádzky zvieratá smú, a dať zákazníkom možnosť rozhodnúť sa, či takúto prevádzku navštívia. Obdobne, ako sú zreteľne označené možné riziká pri konzumácii tataráku – a je na zákazníkovi, či si ho dá.“

Striebro a bronz

Druhú priečku obsadila povinnosť viesť a uchovávať evidenciu o druhoch a množstve odpadov a o nakladaní s nimi. Túto povinnosť má každá právnická osoba a týka sa odpadu všeobecne, nielen nebezpečného odpadu alebo iba veľkého

množstva odpadu. Znamená to, že podnikateľ by mal evidovať každý kus, napríklad aj obal z kancelárskych potrieb.

Víťaz ankety neúmerne zasahuje do slobody podnikania a zakazuje, čo je v zahraničí bežné.

„Absurdity, ktoré obsahuje zákon o odpadoch, obsadzujú v našej ankete v ostatných rokoch prvé priečky. No napriek niekoľkým novelám podnikatelia márne čakajú na zásadnú zmenu tejto legislatívy k lepšiemu,“ konštatuje J. Solík.

Tretie miesto získala absurdná byrokracia Sociálnej poisťovne. Tá pri kontrolách žiada od firiem doklady, ktoré sama vydala (napr. rozhodnutia o priznaní rôznych druhov dôchodkov) alebo sú nepotrebné (zápisy z valných zhromaždení, ktoré majú relevanciu dokladovať, iba ak ide o zmenu

odmeňovania napr. štatutárov alebo konaťtov). Na druhej strane, zamestnávateľa musia po skončení kontroly vypracovať písomnú správu o splnení uložených opatrení a o vyvodení dôsledkov voči zamestnancom zodpovedným za nedostatky. Takáto povinnosť neexistuje pri žiadnej inej inštitúcii. A za nevypracovanie správy hrozí ďalšia kontrola.

Zemiak patrí agrozozortu

Len tesne na štvrtej priečke skončil zákaz používať suroviny od drobných pestovateľov na podnikanie, ktorým „zabodoval“ agrozozort a získal tak nevďačnú zemiakovú medailu. Je to tak – suroviny zakúpené od drobných poskytovateľov na výrobu vlastných produktov možno použiť iba na predaj výrobkov vo vlastnom zariadení – tieto sa nemôžu predávať ďalej. Příklad: ak má o vaše koláče, vyrobené aj z domácich surovín, záujem iná firma (napr. cukráreň), nemôžete jej ich predávať. „Ministerstvo pôdohospodárstva by malo prestať blúzniť o fonde na podporu domácich výrobcov a zavádzať kvôli nemu nové dane,“ hovorí Ján Oravec, prezident

Združenia podnikateľov Slovenska, odborného garanta ankety. „Namiesto toho by malo podporiť domácich výrobcov zaudítovaním zbytočnej byrokracie v rezorte a jej

Podľa ZMPS najviac byrokratických nezmyslov obsahuje zákon o odpadoch.

následným obmedzením. A začať môže okamžite – zrušením byrokratického zákazu predaja výrobkov drobných farmárov,“ dodáva. Piate miesto v rebríčku nezmyslov malo už značnú stratu.

Bez odbornej diskusie

„Verím, že anketa Byrokratický nezmysel roka prispeje k tomu, aby sa kompetentní zamysleli nad legislatívou, ktorú vytvárajú, a nad absurdnosťou niektorých predpisov,“ pridáva sa Jozef Danis, prezident Slovenskej komory daňových poradcov, a dopĺňa: „Ako daňoví poradcovia negatívne vnímame, že veľakrát chýba odborná diskusia k návrhom zákonov a neberú sa do úvahy argumenty.“

„Politici dennodenne ‚obšľachujú‘ podnikateľov záplavou zákonov. Tým však väčšinou podnikaniu nepomáhajú, ale mu škodia. Verím, že jedného dňa sa nám podarí spomaliť a skvalitniť proces prijímania nových zákonov,“ uzatvára J. Oravec.

ZPS

Obrázok: Pixabay

Byrokratický nezmysel roka 2018 – top výsledky

1.	Zákaz vstupu do kaviarní a reštaurácií so zvieratami	25 %
2.	Povinnosť evidovať druhy a množstvo odpadov a nakladanie s nimi	16 %
3.	Absurdná byrokracia pri kontrolách Sociálnej poisťovne	14 %
4.	Zákaz používať suroviny od drobných farmárov na podnikanie	13 %
5.	Duplicitná registrácia majiteľov firiem ako konečných užívateľov výhod	6 %

Zdroj: ZMPS

GW1912304

Organizátor podujatia:

Pod záštitou:

Ďakujeme,

že ste sa stali súčasťou konferencie
CEO Fórum Slovensko.
Tešíme sa na stretnutie
s Vami na našich ďalších podujatiach.

**INNOVATECH
Fórum 4.0**

29. - 30.
máj 2019

**CFO
Fórum**

25. - 26.
september 2019

**CPS
Summit**

20. - 21.
november 2019

www.ceoforum.sk

Strieborní partneri:

Partneri:

Mediálni partneri:

Ako umelá inteligencia ovplyvňuje biznis

Nebudem hovoriť o umelej inteligencii (UI) z pohľadu technológie, ale skôr ako sa zmena, ktorú reprezentuje, dotkne nášho podnikania.

Začnem vlastným príbehom. Mám 34 rokov a firma, ktorú riadim, ani post, na ktorom som, by pred 15 – 20 rokmi neexistovali. Napokon, všetky zamestnania, ktoré som počas života robil, ešte pár rokov predtým neboli. To demonštruje, ako prudko sa mení podnikateľské prostredie. Kým pred rokmi bolo možné robiť si dlhodobé plány (ako podnikateľ, akú stratégiu prijať, aké produkty ponúkať, aký zvoliť marketing, distribučné kanály a podobne), v súčasnosti to je

**Od r. 2000 zaniklo
52 % firiem zo svetového
rebríčka TOP 500.**

inak, lebo komplexnosť podnikania sa mimoriadne zvyšuje. Príkladom môže byť marketing – kedysi možno jednoduchší, dnes výrazne, výrazne komplikovanejší.

Digitálna revolúcia

Predstavuje jednu z výrazných zmien, ktorými podnikanie prešlo v ostatnom čase. Prišla s nástupom počítačov a internetu a znamenala koniec pre mnoho firiem. Zo svetového rebríčka TOP 500 ich od roku 2000 zaniklo viac ako 52 %! Zbankrotovali, boli deaktivované, rozpustené, jednoducho neexistujú. Dobrým príkladom je Blockbuster – americká sieť videopožičovní (klasické VHS kazety, DVD-čka a pod.), dominantný hráč na trhu, naozaj masívna firma. V roku 2000 dostala ponuku odkúpiť jednu streamingovú službu za 50 mil. dolárov. CEO firmy to vtedy odmietol, lebo si nevedel predstaviť, že by ľudia chceli pozeráť filmy na počítačoch. Tá služba,

ktorú odmietol kúpiť, sa volala Netflix. Dnes má hodnotu stoviek miliárd dolárov, je to značka. Ľudia používajú jej názov na označenie činnosti (podobne ako „gúglíť“). A firma Blockbuster už nie je. Domnievam sa, že UI predstavuje novú revolúciu. Prečo? Nielen korporátni giganti, ale aj lídri štátov ju vnímajú ako strategickú prioritu. Google, Apple, Facebook, Amazon do nej masívne investujú. Emmanuel Macron vytvoril na jej podporu štátnu iniciatívu. A Vladimir Putin nedávno vyhlásil, že krajina, ktorá bude na čele rozvoja UI, bude viesť i svetové spoločenstvo.

Užitočný nástroj

Ak predo mnou stojí nejaký problém, inteligencia ako taká mi dovoľí hľadať riešenia. Neznamená to, že vec nevyhnutne vyriešim, ale minimálne mám ten potenciál. Prirodzene, UI je potom spôsob,

akým môžu stroje hľadať riešenia problémov. V súčasnosti nie je na úrovni sci-fi filmov, kde máme inteligenciu schopnú samu rozmyšľať a samu riešiť problémy. A nemáme ani inteligenciu schopnú riešiť problémy, ktoré nevedia vyriešiť ľudia. UI dneška nie je veľmi inteligentná, ale zato je rýchla a spoľahlivá.

**Firmy ako Google, Apple,
Facebook či Amazon do
UI masívne investujú.**

Najčastejšie sa využíva v dátovej analytike – má schopnosť spracovať množstvo komplikovaných dát a nájsť v nich zmysel, ktorý tam ľudia trebárs nájsť nevedia. Nezavolá po prehýrenej noci do práce, že je unavená a nevládze, nikdy nezažije stres, jednoducho vie fungovať. Užitočná

je v hľadaní opakujúcich sa vzorcov – pri analýze zvuku, obrazu, určíte ste sa s ňou stretli pri navigácii, kedy vie nájsť práve ten optimálny spôsob, ktorý vás prevedie cudzím mestom. Používa sa pri identifikácii tváří i objektov. V týchto ohľadoch aktuálne prevyšuje schopnosti ľudí, dokáže byť presnejšia, úspešnejšia, veľmi rýchla a konzistentná.

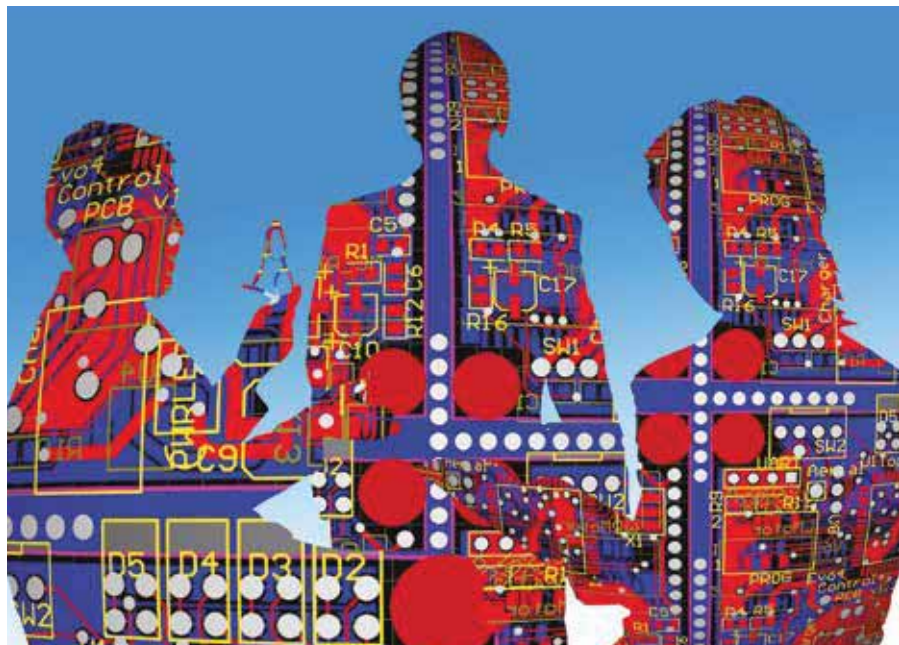
Preto sa na ňu pozeráme ako na nástroj, ktorým vieme vylepšiť samých seba. UI dnes nenahrádza ľudí, nemôžeme sa tváriť, že aktuálne rieši všetky problémy. Má svoje chyby a najviac ju limitujú práve dáta, ktoré potrebujeme, aby sme ju na niečo natrénovali.

Rozmach a náskok

Prečo UI zažíva boom práve teraz? Veď nejde o nič nové, poznáme ju už od 50. rokov. Akurát doteraz prežívala akési zimné obdobie, kedy sa s ňou nič nedialo. Boom prišiel vďaka tomu, že sme znásobili výpočtové výkony a nazhromaždili veľké množstvá dát, s ktorými vieme pracovať a máme ich aj kam ukladať. Takže máme i možnosť reálne s nimi niečo robiť. A to je dôvod, prečo sa umelej inteligencii oplatí venovať.

Dnešná UI je nevelmi inteligentná, ale zato rýchla a spoľahlivá.

Vytvorila sa okolo nej bublina, ktorá spôsobuje, že ľudia buď majú vysoké očakávania, alebo si naopak myslia, že rýchlo spľasne. Avšak je dôležité si uvedomiť, že od predchádzajúcich revolúcií sa liši jedným výrazným spôsobom – v dátach. A ten, kto s UI začína medzi prvými, môže získať konkurenčný náskok, ktorý bude veľmi ťažké dohnať. Vidíte to na príklade firmy Google. Aj iné tímy by dnes pravdepodobne dokázali vytvoriť podobný vyhľadávací nástroj, ako používa ona, možno i kvalitnejší. Avšak Google vie o vás veľmi mnoho: komu posielate e-mail a o čom, aké udalosti si značíte do kalendára, ktoré heslá vyhľadáвате na internete, na aké stránky sa pozeráte, kadiaľ cestujete (prostredníctvom navigácie) atď. Skrátka – má také množstvo dát, že na ich základe vám vie ponúkať veľmi presné, ciele výsledky vyhľadávania. Tento náskok sa dnes teoreticky

nedá dosiahnuť, aj keby prišiel nejaký nový konkurent.

Skúsenosti profesionála

Vlani naša firma urobila viac ako 30 projektov, ktoré UI nasadzujú do reálneho prostredia. Čo sme sa naučili pri ich implementácii? Prvá vec – nemyslieť si, že je to niečo fiktívne, ale ani niečo nepodstatné. Jednoducho ide o produkt ako každý iný (nakoniec, je to softvér, algoritmy, ktoré píše ľudia) a ak sa správne použije, vie vyriešiť konkrétne veci: zvýšiť príjmy, znížiť náklady, zlepšiť profit.

Po druhé – bez podpory lídrov sa takéto projekty nedajú nasadiť. A nemám na mysli len podporu CEO alebo IT riaditeľa, ale celého vedenia. Pretože projekty obvykle idú naprieč organizáciou, dotýkajú sa rôznych častí jej fungovania. Bez toho úspešne nebudú.

Najväčší úspech sme mali vo firmách, ktoré si už prešli digitalizačnými aktivitami. To značí, že mali poriadok v dátach, pripravené dátové úložiská, zmenené procesy. Naše poznanie: tento krok je veľmi ťažké preskočiť.

Veľmi dôležité je nezačínať vo veľkom. Vydefinovať si veľmi konkrétny biznis problém a zamyslieť sa, či ho nemožno riešiť aj inak. Neskočiť hneď po UI, blockchaine, prvej technológii, ktorá sa naskytne. Vyskúšať, ako to funguje v malom. Osvedčilo sa tiež rozdelenie projektov (podľa prinášaného efektu) na krátko-, stredno- a dlhodobé. Prvým vyslovene

zalepím diery, riešim, čo potrebujem hneď teraz. O rok to už nemusí byť aktuálne. Druhým pokrývam blízku budúcnosť, tak tri až päť rokov: aké problémy asi budú, kam sa hýbe trh, kde by som potreboval získať konkurenčnú výhodu. A tretím (nemusí platiť pre každú firmu) sa pozerám 8 – 10 rokov dopredu, s vývojovými

Digitalizácia je prvý predpoklad úspešného zavedenia UI v podniku.

inštitúciami a univerzitami spolupracujem na základnom výskume. Pripravujem si podhubie, aby boli k dispozícii technológie, ktoré sa budú podieľať na riešení môjho budúceho biznisu.

Nepodceňme dobu

Čím by som to ukončil? Rozmýšľajte nad umelou inteligenciou – ak už nie preto, že by ste ju sami chceli implementovať, tak aspoň z pohľadu, čo to spraví s trhom, keď ju začne používať konkurencia alebo médiá. Keď sa začnú množiť falošné správy, fotografie či videá, produkované strojmi. UI jednoducho príde, prichádza, bude tu, nevyhneme sa jej, takže to najlepšie, čo môžeme urobiť, je pripraviť sa.

**Juraj Rosa, CEO
GoodAI Applied s.r.o.**

(z príspevku na konferencii CEO Fórum, Bratislava, február 2019, medzititulky redakcia)

Obrázky: Pixabay

Zmeny na postoch

Samsung Electronics Czech and Slovak

Novým šéfom mobilnej divízie spoločnosti sa začiatkom decembra stal Tomáš Balík. Bude zodpovedný za produktový marketing a predaj v divízii zastrešujúcej všetky mobilné zariadenia a súvisiace služby na oboch susedných trhoch.

Do Samsungu prišiel z postu výkonného riaditeľa spoločnosti Datart, jedného z kľúčových predajcov spotrebnej elektroniky v ČR i na Slovensku. Je absolventom Vysokiej školy ekonomickej v Prahe. **TK**

Wüstenrot

Od 1. decembra došlo k personálnej zmene v predstavenstvách oboch spoločností, pôsobiach na Slovensku – poisťovne i stavebnej sporiteľne. Po

dvoch rokoch pôsobenia v Rakúsku sa do ich vedenia vrátil Rainer Hager. Je zodpovedný za úseky controllingu, práva, riadenia rizík, aktuariátu a zaistenia, ako aj za ekonomický úsek. Vo vedení stavebnej sporiteľne tu už pôsobil (od decembra 2011) a od septembra 2012 tiež v predstavenstve poisťovne. Po odchode Jozefa Adamkova prevzal post predsedu predstavenstva v oboch spoločnostiach Christian Sollinger. **DV**

Československá obchodná banka

Za riadenie značky ČSOB, externú a internú komunikáciu, CSR a oblasť eventov je od 1. decembra zodpovedná Mária Horváthová. Na poste nahradila Andreu

Király, ktorá sa v rámci materskej skupiny KBC presunula do maďarskej K&H Bank. M. Horváthová sa v oblasti marketingu a finančného sektora pohybuje od roku 2004; napr. zodpovedala za riadenie značky v Dexia banke, neskôr pôsobila v Prima banke. Do ČSOB nastúpila v roku 2013 ako brand manažérka na realizáciu kľúčových kampaní. Pred dvoma rokmi sa stala manažérkou prémiového segmentu

zodpovednou o. i. za aktivity skupiny v oblasti investícií a investičného poradenstva, bankopoistenia či nového modelu obsluhy v pobočkách. **AJ**

Kia Motors Slovakia

Novým prezidentom a výkonným riaditeľom výrobného závodu v Tepličke nad Váhom sa od 1. decembra stal Kyong-Jae Lee. Kariéru naštartoval v roku 1985 v spoločnosti Hyundai Motor. V rokoch 2002 až 2006 pracoval vo výrobnom závode tejto značky v Alabame, neskôr v ČR (do roku 2012). Od januára 2016 pôsobil v spoločnosti Kia Motors Slovakia ako viceprezident divízie Výroba. Dovtedajší prezident Dae-Sik Kim ukončil svoju misiu na Slovensku a odišiel pracovať do materskej spoločnosti Kia Motors Corporation v Južnej Kórei. **KMS**

SAP Slovensko

Od Nového roka je generálnym riaditeľom spoločnosti Martin Ferenec. Bude zodpovedný za tím, ako aj za hospodárske výsledky slovenskej pobočky

globálneho lídra v oblasti podnikových IT. Vo funkcii vymenil Reinharda Schwarza. M. Ferenec pôsobí v SAP už päť rokov. Naposledy zastával funkciu špecialistu pre riešenia v oblasti digitálnej platformy a technológií pre Slovensko a ČR. Pred nástupom do SAP získaval profesionálne skúsenosti v spoločnostiach Tempest, Sybase, Océ a Sova Bratislava. **SŠ**

KRUK Česká a Slovenská republika

Spoločnosť, ktorá sa zameriava na správu pohľadávok finančných ústavov a korporátnych klientov, oznámila od 1. januára zmenu vo vedení.

Novou generálnou riaditeľkou je Jaroslava Palendalová. Nahradila Paulinu Sapkowskú, ktorá sa vracia do materskej spoločnosti v Poľsku. Královohradecká pobočka KRUK tak bude mať čisto česko-slovenský manažment.

J. Palendalová bola od roku 2016 finančnou riaditeľkou spoločnosti. **LP**

Slovenská sporiteľňa

Od januára vedie oddelenie riadenia obsahu značky Roman Jazudek. Zodpovedá za interné a externé eventy, sponzoring, tvorbu obsahu, ako aj sociálne médiá.

Posilnenie roly značky v období zavádzania nových komunikačných kanálov a služieb je jednou z kľúčových priorit vedenia banky.

R. Jazudek vyštudoval Pedagogickú fakultu UK v Bratislave. Má za sebou mnoho-ročnú skúsenosť s rozbehom a manažmentom projektov – aj neziskových. Do sporiteľne prichádza z pozície CEO spoločnosti Hacktrophy, zameranej na online služby v oblasti IT bezpečnosti. **MC**

Volkswagen Slovakia

Novým predsedom predstavenstva je od 1. januára Oliver Grünberg. Absolvoval Technickú univerzitu v Braunschweigu, odkiaľ má doktorát zo strojárstva. Pre

nemeckú automobilku začal pracovať už v roku 1995 ako doktorand. V rokoch 2007 až 2009 viedol výrobu v závode Volkswagen Group Rus v Kaluge. Neskôr pôsobil na rôznych manažérskych postoch koncernu v Indii, Nižnom Novgorode, Mladej Boleslavi. V roku 2017 sa vrátil do Kalugy, kde až do konca minulého roka bol technickým riaditeľom.

O. Grünberg vo funkcii nahradil Ralfa Sachta, ktorý z Bratislavy odišiel do centrál firmy vo Wolfsburgu.

Na pozíciu hovorkyne automobilky sa od 1. februára vrátila Lucia Kovarovič Makayová. Počas materskej dovolenky ju zastupoval Michal Ambrovič, ktorý je v spoločnosti odteraz

zodpovedný za manažment vonkajších vzťahov. L. Kovarovič Makayová pôsobí vo firme od februára 2015. Hovorkyňou sa stala v máji 2016, kam sa v rámci PR oddelenia posunula z pozície špecialistky komunikácie. **MA/LM**

Sporiť či nesporiť?

V množstve nových informácií o legislatívnych zmenách v stavebnom sporení, ktoré priniesol rok 2019, sa neraz opomínajú výhody, ktoré tento systém klientom naďalej poskytuje.

Novelizované stavebné sporenie treba vnímať v kontexte aktuálnej situácie na finančnom trhu a neporovnávať s tým, čo bolo kedysi... Aj v roku 2019 je dosť dobrých dôvodov na uzavretie stavebného sporenia.

Hovorí sa o vysokej miere zadlženosti domácností a nízkej finančnej gramotnosti. Je dôležité vedieť narábať s financiami nielen vtedy, keď ich je dostatok, ale zvlášť vtedy, keď ich je málo. A práve

stavebné sporenie sa osvedčilo aj v budovaní zdravých finančných návykov. Nenútenou formou vedie sporiteľa k vytváraniu rezervy, k prevzatíu zodpovednosti za vlastnú finančnú situáciu i bývanie. Dnes, keď sa vlastné zdroje klienta už stávajú podmienkou na získanie požadovaného úveru na bývanie, môže byť stavebné sporenie práve tým kľúčovým prvkom pre nadobudnutie vlastnej nehnuteľnosti. Obavy, že atraktívny výnos možno dosiahnuť len s vysokým počiatočným vkladom alebo pri vysokej miere rizika, sú v prípade stavebného sporenia zbytočné. Ponúka ojedinelú príležitosť nadpriemerného zhodnotenia vkladov (vo Wüstenrote úročenie vkladov 1,5 % p. a. s garanciou až na 6 rokov plus extra bonus 2 % v prvom roku sporenia, k tomu ďalších 2,5 % vo forme štátnej prémie, max. 70 €/osobu). Navyše, dieťa je počas 6 rokov sporenia (max. do 18. roku veku) aj poistené a rodič s tým nemá žiadne výdavky.

Sporením si klient zároveň vytvára právny nárok na výhodný stavebný úver s garanciou nízkeho úroku na celú dobu splácania. Je to výnimočný benefit, ktorý na slovenskom finančnom trhu iný produkt neposkytuje.

Je paradox, že podmienky stavebného sporenia sa sprísňujú, no jeho význam rastie. Sporiť sa oplatí naozaj každému, hoci z rôznych dôvodov. Stačí prispôbiť výšku vkladov svojim finančným možnostiam.

DV

www.wuestenrot.sk,
*6060 (0850 60 60 60)

GW1912307

DESATOR

Život sa
mení rýchlo.

STAVEBNÉHO SPORENIA V 2019

- nie je limitované vekom
- nevyžaduje počiatočný kapitál
- **zúročí vklady bez rizika, výhodne a s garanciou**
(Wüstenrot: 1,5 % p.a. na 6 rokov + extra bonus 2 % prvý rok sporenia)
- **štátna prémie 2,5 % z vkladov, max. 70 €/osobu**
(nárok: príjem do 1,3-násobku 0 mesačnej mzdy v SR; deti automaticky)
- **optimálny vklad 2 800 €/rok (alebo 233 €/mesiac)**
(pri nižšom vklade zisk alikvotnej časti štátnej prémie)
- **pri uzavretí sporenia v 2. polroku – max. ½ štátnej prémie**
(pravidlo sa vzťahuje len na rok uzavretia zmluvy)
- zmluvy uzavreté po 1.1.2019 – účelové použitie aj po 6 rokoch
- právny nárok na stavebný úver – výhodné financovanie bývania
- garancia úroku a splátky počas splácania úveru (na 20 i 30 rokov)
- zdravé finančné návyky, ľahšie (do) financovanie bývania

So stavebným sporením to ide ľahšie

wüstenrot

Internetbanking používa viac ako polovica z nás

Počet Slovákov, ktorí bankujú online, narástol za ostatných desať rokov viac ako trojnásobne. Pribúda ich aj vďaka vyššiemu dosiahnutému vzdelaniu.

Hranicu 50 % sa nám podarilo prekročiť (o jedno percento) prvýkrát v histórii. V rámci Európskej únie dosahujeme vo využívaní internetbankingu priemerné výsledky. Zo susedných krajín nás predbehli Česi i Rakúšania (po 57 %). Rekordérmí sú Dáni – internetbanking využívajú až deväti z desiatich.

Mladší a vzdelanejší

Popredné priečky rebríčka už dlhé roky zauímajú škandinávské krajiny. Naopak, najmenej využívajú bankovanie z domu Bulhari (5 %) a Rumuni (7 %), a to kvôli nízkemu internetovému pokrytiu. Menej ako 30 % ľudí vo veku 16 až 74 rokov používa internetbanking aj v Grécku a na Cypre. Celkovo počet Európanov používajúcich online bankovníctvo sa za posledných 10 rokov zdvojnásobil. V súčasnosti využíva tieto služby osem z desiatich Slovákov s vyšším dosiahnutým vzdelaním, takmer polovica so stredným vzdelaním a len 13 % s nižším vzdelaním. Štatistiky potvrdzujú, že online služby sú doménou mladších vekových kategórií. U nás ich najčastejšie využívajú ľudia vo veku 25 až 29 rokov, pričom početnejšou skupinou v tejto kategórii sú muži.

Dôležitá je bezpečnosť

Čoraz väčší záujem o využívanie internetového bankovníctva znamená aj vyšší tlak na jeho bezpečnosť. Banky vynakladajú maximálne úsilie na poskytovanie pohodlného, bezpečného bankovania odkiaľkoľvek a z ľubovoľného zariadenia. Je však nevyhnutné, aby aj klienti boli

obozretní a osvojili si zásady bezpečnej práce s internetbankingom.

„Treba byť opatrný pri otváraní príloh alebo neznámych odkazov, e-mailý od cudzích osôb by sme nemali otvárať vôbec,“ upozornil Ján Adamovský, šéf IT

Banky sa veľmi snažia, aby ich online služby boli pohodlné a bezpečné.

bezpečnosti v Slovenskej sporiteľni. „Ďalej radím neinštalovať si aplikácie z neznámych zdrojov ani neznáme rozšírenia do internetového prehliadača. Do počítača, notebooku, tabletu, mobilného telefónu si pravidelne inštalovať bezpečnostné aktualizácie a pripájať sa len z overených sietí,“ dodal.

Opatrenia poskytovateľa

Banka radí používateľom elektronického bankovníctva pravidelne meniť heslo

a tiež nepoužívať rovnaké heslo v iných aplikáciách a na internetových stránkach, najmä na sociálnych sieťach.

„Ak sa z internetbankingu zabudnete odhlásiť alebo spojenie medzi vašim počítačom a bankou nebude určitý čas aktívne, u nás budete automaticky po 15 minútach odhlásení – aby sme zabránili iným osobám získať prístup k vášmu účtu,“ vysvetlil J. Adamovský. „Takisto posielame informácie o nadlimitnom pohybe na účte prostredníctvom SMS správ alebo e-mailových notifikácií,“ doplnil.

Vďaka internetbankingu nemusia klienti zakaždým navštevovať kamenné pobočky banky, svoje financie vedia spravovať z pohodlia domova cez počítač či mobil. Napríklad George, digitálna platforma Slovenskej sporiteľne, ponúka nové, šikovné bankovanie. Ľudia v nej nájdu rôzne nástroje zjednodušujúce správu financií, napr. žiadosť o úver.

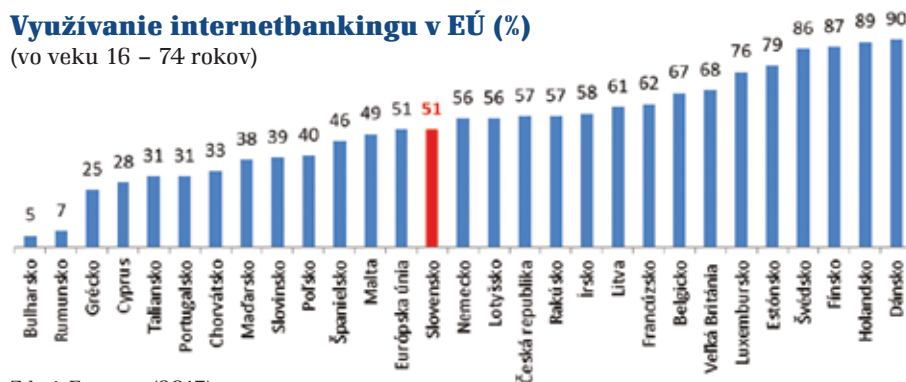
Lenka Buchláková, analytička

Slovenská sporiteľňa, a.s.

Obrázok: Pixabay

Využívanie internetbankingu v EÚ (%)

(vo veku 16 – 74 rokov)

Zdroj: Eurostat (2017)

Poistenie nehnuteľnosti už nestačí

Aj pre škody spôsobené klimatickými zmenami

Mnoho ľudí si svoje bývanie nechráni alebo sa uspokojí len s poistením nehnuteľnosti. Často s argumentom, že pri hypotéke to banke stačí. Prax však ukazuje, že to už zďaleka nie je tak.

Pozerať sa na poistenie nehnuteľnosti a domácnosti ako na dve oddelené veci je jednoznačnou chybou. Klimatické zmeny dnes spôsobujú rádovo väčšie škody ako kedysi. Na rozdiel od minulosti sa tiež zvýšil výskyt škôd, ktoré poškodzujú vybavenie bytu či domu. Typickým príkladom sú privalové dažde, ktoré dokážu zničiť celý interiér. To je riziko, ktoré poistenie nehnuteľnosti, samozrejme, nekryje. Jedinú ochranu dokáže poskytnúť poistenie celej domácnosti, ktoré v sebe spája nielen ochranu „múrov“, ale tiež vnútorného vybavenia.

Časť majiteľov sa aj dnes pozerá na poistenie svojho majetku ako na nevyhnutné zlo a poisťuje si ho len vtedy, keď to požaduje legislatíva (napr. pri povinnom poistení áut) alebo banky. Tie pri hypotéke vyžadujú len poistenie nehnuteľnosti vo výške poskytnutého úveru, čo je typicky 80 – 90 percent ceny bytu či domu. Fakt, že mnoho ľudí sa uspokojí len so základnou požiadavkou banky, je alarmujúci. Pretože už v okamihu uzavretia zmluvy je nehnuteľnosť podpoistená, čiže nedostatočne chránená.

Dôležité poistenie zodpovednosti

Pri poisťnej ochrane domácnosti je dôležité pravidelné prehodnocovanie zmlúv. Vo všeobecnosti platí, že podmienky neživotných zmlúv sa časom zlepšujú, čiže za rovnaké peniaze prinášajú lepšiu poisťnú ochranu. Navyše nové zmluvy ponúkajú možnosť pripoistiť si zodpovednosť za

škodu, čo sa v minulosti často opomínalo. Ak si majiteľ nehnuteľnosti nechá svoje zmluvy prekontrolovať každé 3 – 4 roky, má istotu, že za svoje peniaze dostane najlepšiu možnú ochranu.

Svoj dom alebo byt ochráňte komplexne – poistením nehnuteľnosti i domácnosti.

Poistenie zodpovednosti je dnes kľúčovou súčasťou poistenia domácnosti. Kryje napríklad škody, ktoré spôsobíte vy, vaše deti alebo pes niekomu inému. Bežným prípadom je, že deti na návšteve vylejú vodu na nový notebook alebo bicyklom nechtiac poškrabú lak auta. To sú škody často v stovkách eur, ktoré sa stávajú nečakané. Poistenie domácnosti tieto riziká kryje. Pritom nehrá rolu, že sa škoda stala v byte alebo mimo neho. Poistení sú všetci obyvatelia s trvalým pobytom v poistenom byte či dome. A takisto ich deti.

Ako sa vyhnúť novej dani

Novým faktorom v poisťovaní domácnosti je osempočetná daň z poistenia, zavedená od tohto roku. Keďže škodovosť mnohých zmlúv sa blíži k výberu poisťného, poisťovne skôr či neskôr budú nútené preniesť novú daň do cien. Napriek tomu to automaticky neznamená zdraženie. Od 1. januára má poisťovňa v neživotnom poistení povinnosť zaslať návrh na úpravu poisťného až 10 týždňov pred výročím poisťnej zmluvy. Klient má tým pádom dosť času, aby sa poradil s finančným sprostredkovateľom. Ten mu podľa stavu poistenia vie ponúknuť alternatívu pôvodnej zmluvy s vyššou ochranou alebo lepšou cenou. Niekedy stačí pokračovať v pôvodnej zmluve s prepracovanými podmienkami.

Účinným spôsobom, ako sa vyhnúť zvýšeniu ceny, je združenie zmlúv do poisťovní, ktoré svojich klientov odmeňujú zľavami na neživotnom (a niekedy aj životnom) poistení. To všetko sú možnosti, ako daň z poistenia eliminovať a zároveň ostať chránený.

Ing. Marián Búlik, finančný analytik
OVB Allfinanz Slovensko
Obrázok: Pixabay

V stavebnom sporení neostal kameň na kameni

Slovenská vláda sa rozhodla poslať najstaršiu formu podpory bývania do výsluhového dôchodku.

Inak si nemožno vysvetliť zásadné zmeny, v dôsledku ktorých je sporenie od januára 2019 výrazne menej atraktívne. Posledným zachovaným plusom ostáva stavebný úver bez nutnosti založenia nehnuteľnosti.

Negatívne novinky

Štát od 1. januára 2019 zrušil štatút priateľských sporiteľov. Ľudia, ktorí sa po šiestich rokoch sporenia mohli rozhodnúť, ako využijú svoje úspory, túto voľnosť stratili. Účel použitia finančných prostriedkov tak bude nutné dokladovať aj po šiestom roku sporenia. Je to chybný krok, lebo v praxi vidíme mnoho prípadov, keď ľudia po šiestich rokoch nakoniec využili financie na zaobstaranie alebo zlepšenie svojho bývania, aj keď to pôvodne neplánovali. Ich peniaze teraz budú v systéme určite chýbať, čo môže zhoršiť podmienky poskytovania úverov pre ostatných klientov stavebných sporiteľní.

Pri stavebnom sporení už neexistuje štatút tzv. priateľského sporiteľa.

Najzásadnejšou zmenou je však nastavenie štátnej prémie, ktoré mnohých odradí. Od januára nie je na ňu nárok, ak zarobíte viac ako 1,3-násobok priemernej mzdy. Zároveň sa znížila z 5 na 2,5 % z ročného vkladu. Aby teda človek získal plnú prémii 70 €, bude musieť počas roka vložiť 2 800 eur. Stavebné sporenie bolo pôvodne atraktívne aj pre Slovákov s podpriemerným príjmom. Avšak človek s nižším príjmom (napr. 1 200 € v hrubom/930 € v čistom) sotva zvládne odkladať mesačne 233 eur. Výsledok

je jasný – plnú prémii nebude čerpať takmer nikto...

A ešte jedna nepriaznivá zmena – ak si sporenie uzatvoríte v druhej polovici roka, získate najviac polovicu z ročnej štátnej prémie.

Jediná šanca je úverovanie

Na druhej strane – rastie počet ľudí, pre ktorých nie je motiváciou štátna prémia, ale ktorí si cez stavebné sporenie chcú nasporiť na dofinancovanie hypotéky. Motiváciou je teda úver. Niektoré stavebné sporiteľne ho ponúkajú so splatnosťou až 30 rokov a bez založenia nehnuteľnosti do výšky 50 000 €. Dofinancovanie stavebným úverom je výrazne lacnejšie ako napr. spotrebný úver z banky s maximálnou splatnosťou 8 rokov a s vyššími úrokmi. Na týchto podmienkach sa (zatiaľ) nič nemení. Otázne však je, dokedy ich stavebné sporiteľne dokážu udržať v čase nafukujúcej sa realitnej bubliny a pri narušení, takmer tri desaťročia budovanom biznis modeli.

Na štátnu prémii však od januára stráca nárok pri splácaní medziúveru. Táto zmena pravdepodobne neodradí tých, ktorí chcú získať časť financií na bývanie bez predchádzajúceho sporenia. Na druhej strane, pravidlá NBS pri posudzovaní celkového zadlženia platia aj pre stavebné sporiteľne. A pri prebytku financií na trhu a relatívne nízkych úrokoch spotrebných úverov (od 3,5 % p.a.) sa medziúver stáva takmer prebytočným.

Najvýhodnejšia kombinácia

Pre financovanie bývania to bude aj v roku 2019 kombinácia 80 % hypotéky a stavebného úveru. Naopak, 90 % hypotéka a pôžička zo stavebnej sporiteľne bude stále drahšou voľbou. Takýto úver totiž prakticky všetky banky predražiajú cez úrokovú prirážku vo výške 0,4 – 0,6 %. Financovanie cez 80 % hodnoty bez prirážky už dnes na Slovensku neposkytuje takmer žiadna banka. A podmienky sa ešte sprísnia, keď podiel hypoték nad 80 % ceny nehnuteľnosti k 1. júlu 2019 klesne len na 20 %.

Štátna prémia sa znížila na 2,5 % z ročného vkladu a bude maximálne 70 €.

Aby som to zhrnul: zmeny v stavebnom sporení nemožno označiť inak ako nešťastné. Výsledkom bude ďalšie zníženie motivácie ľudí šetriť si a tvoriť finančnú rezervu. A to v čase rekordného zadlžovania Slovákov. Štát tým prakticky ide proti opatreniam NBS, ktoré sa snažia trend prílišného úverovania tlmiť. Na dofinancovanie úverov tak ľudia namiesto úspor vo väčšej miere siahnu po drahých spotrebných alebo dokonca po rizikových nebankových úveroch.

Ing. Marián Búlik, finančný analytik
OVb Allfinanz Slovensko
Obrázky: Freeimages, Pixabay

Rok 2018 na burzách sveta

Pre chronických špekulatívnych investorov prinášame stručný sumár toho najzaujímavejšieho, čo sa počas uplynulého roka udialo na medzinárodných finančných, akciových a komoditných trhoch.

Matadori

Paládium

Za posledné štyri mesiace minulého roka sa jeho cena vyšvihla z 840 na 1 266 \$ za uncu. Pred Vianocami dokonca tesne predbehla zlato. Striebornobiele kov si tak po dlhých 16 rokoch siahol na korunku kráľa medzi drahým kovmi. Kým cenu zlata stláčala obchodná vojna USA a Číny, paládium zažívalo boom. Až 75 % dopytu po ňom vychádza zo záujmu o katalyzátory v benzínových motoroch, ktoré sa teraz (kvôli obmedzovaniu dieselov) dostávajú do popredia. Tento rok paládium pokračuje vo vzostupe – vo februári dosahovala jeho hodnota 1 480 \$ za uncu. Pre porovnanie: zlato sa pohybovalo na úrovni 1 330 dolárov.

Konopná mánia

Popularite sa tešili spoločnosti vyrábajúce konopné výrobky na medicínske účely. V októbri bolo schválené používanie rastliny v Kanade, čo rozšírilo trh. Zvýšený záujem investorov však bolo možné pozorovať už skôr. Akcie spoločnosti Tilray, ktorá vstúpila na burzu v júli, vzrástli o cca 250 % a koniec roka uzatvorili na úrovni 70 USD. Hodnota konkurenčnej Canopy Growth sa počas roka vyšplhala o vyše 25 % a koncom decembra bola 26 \$ za akciu. S ohľadom na pribúdajúce štúdie o pozitívnych účinkoch rastliny na celý rad ochorení (i na jej postupnú legalizáciu v ďalších štátoch) môžu spoločnosti, ktoré kanabis spracávajú, očakávať pozitívny vývoj aj v nasledujúcich mesiacoch. Napr. jedna akcia Tilray preskočila vo februári 2019 hodnotu 77 USD, Canopy Growth dosiahla takmer 47 \$ (čo je skoro dvojnásobok oproti začiatku januára).

Amazon

Z pohľadu trhovej kapitalizácie sa síce momentálne medzi americkými spoločnosťami nachádza na treťom mieste, ale celkovo sa mu minulý rok darilo. Začiatkom septembra ako druhý (hneď za Apple) prekonal hranicu 1 bilióna \$ a akcie preskočili 2-tisícovú hranicu (nárast o 38 %). Po viacnásobných jesenných výpredajoch síce ich hodnota klesla na koncoročných 1 501 USD, no do februára opäť vzrástla o viac ako 8 % – na hodnotu 1 627 dolárov. A trhovú kapitalizáciu sa pohybovala na hranici úctyhodných 800 mld. \$.

Prepadáky

Bitcoin

Kým začiatkom januára mala najstaršia kryptomena hodnotu okolo 14-tisíc dolárov, v priebehu roka oslabila o 76 %. Pred Vianocami sa pohybovala na úrovni 3 260 USD, čo bolo najmenej od augusta 2017.

Bitcoin nemal dobrý rok; zdá sa, že kryptomeny celkom strácajú dych.

Tesne pred Novým rokom mierne posilnila, v druhom mesiaci 2019 je stav na úrovni 3 920 \$. Zdá sa, že najlepšie časy má bitcoin už dávno za sebou. Napriek tomu stále tvorí viac ako polovicu hodnoty všetkých kryptomien na trhu.

Ropa

V prvej polovici roka atakovala maximálne ceny (86 \$ za barrel severomorskej Brent). Príčinou boli nízke zásoby v USA, výpadky ťažby v Kanade a Líbyi či tlak D. Trumpa, aby importéri stopli nákup komodity z Iránu. S opačným trendom bojovala ropa v posledných týždňoch roka. Ceny stlačila aj nadbytočná produkcia Saudskej Arábie, ktorá mala pôvodne vykryť straty spojené so sankciami proti Iránu. Keďže napokon ôsmi najväčší iránski odberatelia dostali výnimku, na trhu sa ocitli prebytky čierneho zlata a ceny atakovali hranicu rentability. Napr. cena Brentu do konca decembra stratila vyše

38 % hodnoty (barrel stál 53 USD). Lhká texaská WTI sa v januári 2018 pohybovala na úrovni 57, na Silvestra len 45 dolárov. Pretože OPEC už schválil obmedzenie ťažby, ceny by sa mohli v priebehu tohto roka stabilizovať. Vývoj prvých týždňov tomu nasvedčuje (Brent vo februári stúpil na 66 a WTI na 56 \$ za barrel, čo je od začiatku roka viac o približne 25 %). Výraznejší rast brzdili obavy z prudkého spomalenia čínskej ekonomiky.

Index Dax

Ešte koncom januára 2018 sa tento burzový index, ktorý tvorí 30 najvýznamnejších nemeckých spoločností zo segmentu blue chip, pohyboval na úrovni 13 500 bodov. V priebehu roka postupne oslaboval a na jeho konci stratil takmer 23 %. Výrazne k tomu napomohli obchodné spory medzi USA a Čínou a súvisiaca neistota na akciových trhoch. A tiež automobilový priemysel, ktorý sa počas minulého roka objavoval medzi najslabšími pomerne často. V ročnom meradle stratili na hodnote akcie Volkswagenu, BMW aj Daimleru. V prvých týždňoch roka 2019 sa Dax začal spamätávať a vo februári dosiahol 11 310 bodov, čo predstavuje nárast takmer 7 %.

Olivia Lacenová, analytička

xPartners

Foto: Pixabay

Prečo nám chýbajú ľudia v autopriemysle

Akútny nedostatok pracovnej sily je dnes hlavným problémom rozvoja konkurencieschopnosti nášho automobilového priemyslu.

Prejdem k tomu, čo nás vo Zväze automobilového priemyslu SR (ZAP) trápi. Naše podnety už roky predkladáme rôznym zástupcom vlád i ministerstiev – ako bariéry rozvoja konkurencieschopnosti autopriemyslu. Zosummarizovali sme ich do piatich bodov:

- akútny nedostatok kvalifikovanej pracovnej sily podľa potrieb priemyslu,
- nedostatok kvalifikovanej pracovnej sily podľa potrieb trhu práce generovaný vzdelávacím systémom,
- nestabilita a slabá predvídateľnosť podnikateľského prostredia,
- neexistencia systému transferu vedeckých poznatkov do aplikačnej praxe,
- nízka úroveň rozvoja mobility na báze alternatívnych pohonov a prípravy na nové formy mobility.

Zatiaľ sa nám podarilo s exekutívou prerokovať len prvé dva; výsledkom bolo uznesenie vlády č. 589/2017, na základe ktorého sa niečo podarilo uskutočniť.

Rekvalifikácie

Už pred tromi rokmi sme v ZAP rozmyšľali nad tým, že potrebujeme zmeniť charakter vzdelávania a vytvoriť systém rekvalifikácií pre nezamestnaných. Vedeli sme, že sa tu bude ďalej investovať a že budeme potrebovať ľudí. A kládli sme si otázku: ak sa nám toto nepodarí, kde zoženieme pracovné sily? Dnes sme v situácii, keď pracovná sila, ktorá je ešte k dispozícii, je čoraz menej kvalifikovaná, požaduje čoraz vyššie platy, ktoré však často nie sú kryté zvýšením produktivity práce.

Na podnet ZAP vznikol projekt rekvalifikácií, vrátane metodiky (čo a ako sa bude školiť), ktorý sa podarilo odštartovať. Predpokladá rekvalifikáciu (aspoň pokus o ňu) 20-tisíc nezamestnaných, z toho

najlepších 3 100 má dosiahnuť vyšší stupeň. Poznáme výsledky prvých dvoch cyklov. V júni 2018 bolo rekvalifikovaných 611 účastníkov, z nich 118 (23 %) sa podarilo umiestniť na trh práce, do autopriemyslu 76 (14 %). Júlový cyklus

Rast miezd v našom autopriemysle nekoreluje s produktivitou práce.

dal ešte horšie čísla, hoci sa ho zúčastnilo viac (625) ľudí. Na trhu práce sa dokázalo umiestniť len 12 %, v autopriemysle dokonca iba 8 %. Pritom každý rok potrebujeme z rekvalifikačných cyklov 5 000 ľudí! Ako vidieť, bude to veľmi, veľmi ťažké.

Otvorenie trhu práce

Predstavuje čiastočné riešenie nepriaznivej situácie a súvisia s ním čerstvo prijaté novely dvoch zákonov: o službách zamestnanosti a o pobyte cudzincov. V podstate ide o zjednodušenie podmienok zamestnávania štátnych príslušníkov tretích krajín. Aj pri tomto procese sme boli aktívni, veď napr. donedávna trvalo prihlásenie jedného cudzinca až 180 dní! Teraz sa táto doba skrátila na maximálne 45 dní, čo je porovnateľné s ostatnými krajinami V4. Zmeny sa týkajú aj organizácie cudzineckej polície, pribudla možnosť zaškolenia a práce už počas vybavovania povolení. Podarilo sa urýchliť a zjednodušiť celý proces – napr. už nie sú potrebné doklady o vzdelaní ani náročné zdravotné prehliadky. Vnímame to ako krátkodobé opatrenie, ktoré nám pomôže realizovať dohodnuté zákazky. Avšak chcem tu zdôrazniť

Zamestnaní cudzinci v SR

jedno – nie je našou prioritou zamestnávať cudzincov. Nebolo, nie je a ani nebude. Prioritou je zamestnávať našich ľudí, toto berieme len ako operatívne rozhodnutie, ktoré sme museli urobiť a aj pretláčať.

Duálne vzdelávanie

Teraz prejdem k nášmu vzdelávaciemu systému, skúsím zhrnúť naše aktivity. Pochopili sme, že boj o budúceho pracovníka sa začína dávno predtým, ako dieťa nastúpi do nejakej školy. Začínáme už na základkách, kde máme – v spolupráci s automobilkami – od roku 2016 etablovaný program AJA (automotive junior akadémia). Ide o zážitkovo-vzdelávací týždeň pre žiakov, ktorí ukončili siedmy a ôsmy ročník. Má ich motivovať k štúdiu technických odborov. Časť programu prebieha na akademickej pôde, časť priamo vo výrobnom závode. Žiaci počas neho pričuchnú k všetkému, o čom výroba automobilov je.

Každý rok potrebujeme 5 000 rekvalifikovaných, zatiaľ máme zlomok.

Angažujeme sa aj na stredných školách. Veď ZAP bol hlavným iniciátorom myšlienky revitalizácie duálneho vzdelávania. Príprava absolventov podľa potrieb praxe si vyžiadala novelizovať zákon o odbornom vzdelávaní. Pozitívne zmeny prebehli tento rok: normatívy sa vrátili späť, zvýšila sa motivácia škôl vstúpiť do systému, študent dostal čas prestúpiť do duálu počas prvého polroka na škole. V spomínanom vládnom uznesení sa tiež Slovensko zaviazalo mať v roku 2020 v systéme duálneho vzdelávania 12-tisíc žiakov. Podarí sa to? Dúfam. Systém je dobrý, stojí na ňom celá západná Európa. Len ho treba ďalej budovať.

Aj vysoké školy

V ZAP začíname byť viac akční, aj čo sa týka vysokých škôl. Ide nám o takú transformáciu vysokoškolského štúdia, ktorá podstatne zvýši uplatniteľnosť študentov v praxi. Po konzultáciách s dekanmi našich fakúlt sme vytvorili nielen špeciálnu univerzitnú výskumno-edukačnú platformu, ale aj ponukovo-dopytový portál www.spolupracuj.me, kde si môžu firmy za bezplatnú registráciu povedať, čo by

Duálna akadémia Volkswagenu v Bratislave

potrebovali, a vysoké školy zasa, čo môžu ponúknuť. Aj takto sa snažíme viac prepojiť školy s praxou.

Osobitne chcem spomenúť tri vzdelávacie projekty. EDU LAB Interreg, zameraný na zvyšovanie uplatniteľnosti absolventov vysokých škôl, je financovaný z európskych štrukturálnych a investičných fondov. Má 20 partnerov z 10 krajín podunajského regiónu, za Slovensko sú v ňom okrem ZAP ešte Slovensko-nemecká obchodná komora a Technická univerzita v Košiciach.

Projekt Spice, ktorý beží už roky, spája diplomové práce s praxou. Tému (aktuálne je ich 36) zadáva partnerská firma – automobilka alebo veľký dodávateľ – a výstupy pre ňu predstavujú využiteľnú hodnotu. Za najlepšiu prácu zároveň ZAP finančne ocení nielen študenta, ale i školiťeľa. Aj to má motivovať lepší kontakt škôl (momentálne 6 fakúlt) s firmami.

Profesijný bakalár

Tento študijný odbor spustili v školskom roku 2017/18 Volkswagen spolu s STU ako prvé profesijne orientované štvorročné štúdium na Slovensku. Podiel teórie a praxe v ňom dosahuje 50 : 50, pričom v treťom ročníku ide vyslovene len o prax v podniku, ktorá je normálne platená.

A počas celého štúdia dostávajú študenti podnikové štipendium. Bol to ťažký pôrod, nultý ročník (s 10 študentmi) bežal bez akreditácie. Tú sa podarilo získať na tento školský rok. Máme tam aktuálne 9 spolupracujúcich firiem a 26 študentov.

Zamestnávanie cudzincov je drahým, a preto iba krátkodobým opatrením.

Na budúci rok sa hlási už 16 firiem, ale maximálny počet študentov môže byť 50. Prečo? Normatívy nedovolia viac. Ale možno sa musíme pozrieť i na to, kto u nás čo študuje. Až 55 % študuje spoločenské vedy – odbory, o ktoré na trhu práce nie je záujem. Preto 57 % absolventov vysokých škôl nepracuje v tom, čo vyštudovali. A výchova takýchto študentov nás stojí 160 miliónov ročne.

**Alexander Matušek, prezident
Zväzu automobilového priemyslu SR**

(z príspevku na konferencii SlovLog,
Bratislava, november 2018,
medzititulky redakcia)

Foto: VW Slovakia

Počty žiakov v duálnom systéme (top 5)

Odbor	2015/16	2016/17	2017/18	2018/19	Spolu
stroj a auto	183	548	621	725	2 077
elektro	52	191	328	379	950
obchod	15	37	78	136	266
služby	–	29	37	183	249
drevo	1	14	21	30	66
Celkovo	251	876	1 182	1 661	3 970

Percentá z daní pre organizácie tretieho sektora

Opäť prichádza čas, keď naši podnikatelia môžu poukázať časť svojich odvedených daní neziskovým mimovládny organizáciám.

Je to najbežnejší a najjednoduchší spôsob, akým môžu firmy prejsť svoju spoločenskú uvedomelosť a zodpovednosť. Veď úloha iba vytvárať zisk a z neho odvádzať štátu dane by bola v celospoločenskom kontexte príliš plochá... Lebo podnikateľské subjekty majú aj ďalšiu dimenziu svojho pôsobenia – dala by sa nazvať filantropickou.

Nejde pritom iba o nejakú „povinnú jazdu“ s charitatívnym podtextom smerom k chudobným, znevýhodneným či inak hendikepovaným skupinám alebo jednotlivcom. Veď o podporu sa uchádzajú aj organizácie činné v celkom odlišných oblastiach – napr. vo vede a vzdelávaní, v mládežníckom športe, v ochrane prírody, zvierat či pri obnove historických pamiatok. Jedinou podmienkou je, že musia byť registrované v zozname prijímateľov podielu zaplatenej dane na rok 2018, ktorý vedie Notárska komora SR.

Jedno alebo dve?

Právnická osoba môže poukázať zo svojej odvedenej dane 1 alebo 2 % jednému alebo viacerým prijímateľom, avšak

minimálne 8 € pre každého. Dve percentá sú podmienené darovaním aspoň 0,5 % z dane na verejnoprospešný účel v priebehu predošlého zdaňovacieho obdobia – teda v roku 2017 až do termínu podania daňového priznania v roku 2018 (zvyčajne ide o 31. marec). Pritom príjmom tohto daru nemusel byť aktuálny prijímateľ, mohla to byť aj iná organizácia. Ak nie je táto podmienka splnená, firma môže v tomto roku poukázať vybraným neziskovým subjektom iba jedno percento z dane.

V prípade viacerých prijímateľov sa každý jeden uvádza na samostatnom tlačive – prílohe daňového priznania.

Úloha daňového úradu

Po podaní daňového priznania právnickou osobou daňový úrad skontroluje údaje a tiež to, či firma spĺňa zákonné

podmienky na darovanie príslušného podielu svojej odvedenej dane. Jednou z nich je vyrovnanie všetkých podližností daňovníka voči štátu. Ak je všetko v poriadku, daňový úrad má tri mesiace na to, aby previedol určené sumy na prijímateľov.

Pôvodne boli mená darcov v systéme utajené – a teda neziskovky nepoznali svojich obdarovateľov. Toto už tretí rok neplatí tak celkom – anonymita darcu závisí od jeho vôle. Ak vo vyhlásení o poukázaní podielu zaplatenej dane (alebo v daňovom priznaní) vyjadrí súhlas s informovaním prijímateľa, tak potom správca dane meno darcu prijímateľovi oznámi. Ak je daňovníkom právnická osoba, ide o obchodné meno alebo názov, ďalej o sídlo a právnu formu darcu.

DT

Obrázok: Pixabay

SČK oslavuje storočnicu

Československý Červený kríž vznikol vo februári 1919 so zameraním na zdravotnícku, charitatívnu a sociálnu činnosť. Jeho slovenský nástupník si pripomenul toto významné výročie a pokračuje v podobných aktivitách.

„Po roku 1993 sme zažili odliv takmer polovice členov, zníženie dotácie na polovicu pri dvojnásobnom náraste cien. Napriek tomu sme stále najväčšou

humanitárnu organizáciou na Slovensku,” zhodnotil terajšiu situáciu prezident SČK Viliam Dobiáš.

Dnes organizácia pôsobí na celom území

SR prostredníctvom 36 spolkov. Vďaka trom stovkám zamestnancov a tisícim členov a dobrovoľníkov sa venuje širokému spektru aktivít: napr. organizuje rekvalifikačné kurzy i darcovstvo krvi, prevádzkuje sociálne a terénne služby najmä pre seniorov či zdravotne postihnutých, poskytuje humanitárnu pomoc pri povodniach, požiaroch a iných mimoriadnych udalostiach.

AB

hospodárstvo
hospodárstvo
hospodárstvo
hospodárstvo
hospodárstvo
hospodárstvo
hospodárstvo
hospodárstvo
hospodárstvo
hospodárstvo
hospodárstvo
hospodárstvo
hospodárstvo
hospodárstvo
hospodárstvo
hospodárstvo
hospodárstvo
hospodárstvo
hospodárstvo
hospodárstvo

h

hospodárstvo

Sucho znížilo výrobu elektriny	24
Minulý rok v Slovenských elektrárnach	
Top IT trendy pre rok 2019	26
Rekordných 200 miliónov smartfónov	28
Nový rozmer pre zvuky	30
Náš úspech v Amerike	31
Firma z Detvy dobýva zámorské trhy	
Krízový manažment na Slovensku	34

Sucho znížilo výrobu elektriny

Vlani si Slovenské elektrárne udržali 69-percentný podiel na trhu, pričom dodali skoro 90 % elektriny bez emisií.

V roku 2018 Slovenské elektrárne vyrobili celkovo 18 638 gigawatthodín elektrickej energie. Do siete dodali 16 778 GWh, z čoho najvyšší podiel mala energia získaná štiepením uránu. Za 4,1-percentným poklesom výroby, ktorý sa premietol do 4,4-percentného medziročného poklesu dodávok elektriny od najväčšieho slovenského výrobcu, stojí najmä vlaňajšie sucho.

Vodné elektrárne v SR vyrobili iba 1 275 GWh, čo je prepád o 21,3 %.

Podiel elektriny z jadra na celkovej dodávke medziročne stúpol zo 79,2 na 81,9 %. Ďalšími zdrojmi bez emisií oxidu uhličitého boli voda (7,6), biomasa (0,1) a slnko (0,01 %). Vďaka jadrovej a vodnej energii až 90 % elektriny dodanej do siete pochádzalo z produkcie bez emisií CO₂. Energia získaná spaľovaním uhlia mala na dodávke podiel 10,4 %.

Prepad výroby vodných elektrární

Slovenské elektrárne majú vo svojom portfóliu 31 vodných elektrární, ktoré sú priamo závislé od počasia a hydrologickej situácie. Na začiatku roka mali nádrže plné a energetici predpokladali dobrú výrobu. V priebehu zimy však vznikli len malé zásoby snehu, ktorý pri jarnom tope ní zvykne plniť naše rieky. K tomu sa už od jarných mesiacov pridalo teplé počasie s minimálnymi zrážkami, ktoré pokračovalo aj v lete. Na rozdiel od predchádzajúcich rokov neprišli výraznejšie zrážky ani na jeseň. Preto bola výroba Vážskej kaskády od polovice mája takmer do konca roka

v nočných hodinách znížená na minimum. Kumulatívne úhrny zrážok v lanskom roku boli hlboko pod dlhodobým priemerom, takže vodné elektrárne dodali do siete iba 1 275 GWh. Je to medziročný prepád o 21,3 %. Na druhej strane, prečerpávacie elektrárne počas roka 2018 viackrát potvrdili svoju nezastupiteľnú úlohu vo výrobe špičkovej elektriny a poskytovaní podporných služieb, predovšetkým rýchlej terciárnej regulácie výkonu.

Jadro a teplo

Jadrové elektrárne dodali počas minulého roka do siete o 1,8 % elektriny menej – predovšetkým pre dlhšie odstávky na výmenu paliva a údržbu v bohunickej elektrárni V2. Celkový výsledok pozitívne ovplyvnili Mochovce, kde na prvom bloku v máji 2018 ukončili historicky najkratšiu odstávku – trvala iba 18,5 dňa. Jadrové bloky spoľahlivo celoročne poskytovali aj podporné služby, sekundárnu a zápornú terciárnu reguláciu výkonu, ako aj sekundárnu reguláciu napätia. Na blokoch nezaznamenali žiadnu prevádzkovú udalosť hodnotenú podľa medzinárodnej stupnice INES stupňom 1, teda ako udalosť s nízkym potenciálnym dopadom na bezpečnosť. Takisto nebola zaznamenaná žiadna udalosť, pri ktorej by došlo k automatickému odstaveniu reaktora. Slovenské elektrárne vyrobili vlani 831 GWh tepla na teplárenské účely, z tohto v lokalite AE Bohunice 466 a v Elektrárnach Nováky 273 GWh. Ostatné

prevádzky spoločnosti vyrobili 92 gigawatthodín tepla.

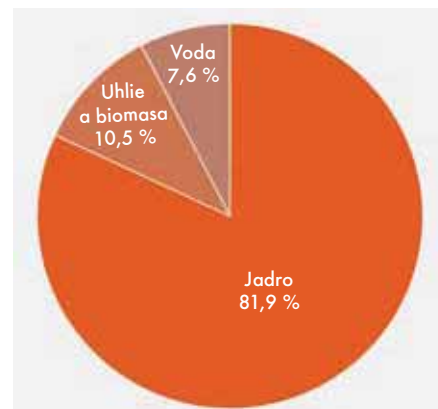
Dovoz elektriny do SR stúpol

Napriek pretrvávajúcemu ekonomickému rastu sa niekoľkoročný nárast spotreby elektrickej energie na Slovensku zastavil a neprekonal maximum z roku 2017 (31 056 GWh). Podľa predbežných údajov Slovenskej elektrizačnej a prenosovej sústavy dosiahla v roku 2018 celková spotreba u nás 30 911 GWh elektriny, čo predstavuje medziročný pokles 0,5 %. Vzhľadom na 3,3-percentný medziročný pokles výroby (z 28 026 na 27 113 GWh) stúpol objem dovážanej elektriny na Slovensko.

SEAS

Foto: Slovenské elektrárne

Podiel primárnych zdrojov na dodanej elektrine (%)

Zdroj: Slovenské elektrárne

Kúriť ekologicky a pritom ešte ušetriť

Tepelné čerpadlá dokážu výrazne znížiť účty za vykurovanie, nedajú sa však využiť všade.

Kto chce ušetriť a kúriť ekologicky, mal by zvážiť tepelné čerpadlo. To si oproti tradičným spôsobom vykurovania plynom alebo elektrinou pýta menej peňazí na energie. V porovnaní s biomasou je zasa výrazne pohodlnejšie, keďže netreba riešiť skladovanie tuhého paliva, likvidáciu popola či čistenie komína. Prevádzka tepelného čerpadla je totiž takmer plne automatická. Nevýhodou sú vyššie obstarávacie náklady; tie sa však pri efektívnom využití

Ide o lacnejšie kúrenie ako tradičné spôsoby plynom či elektrinou.

čerpadla pomerne rýchlo vrátia. Platí, že pri spotrebe jednej kWh elektriny na jeho pohon je možné získať 2 až 5 kWh tepelnej energie. To je niekoľkonásobne viac, ako možno dosiahnuť pri tradičnom elektrickom či plynovom kúrení. Vtedy sa na teplo môže premeniť iba energia, za ktorú zaplatíte dodávateľovi, čerpadlo ju však dokáže veľmi efektívne získavať zo zeme, vzduchu alebo z vody. A za tú už neplatíte.

Šesťročná návratnosť

Využiť tepelné čerpadlo je výhodné najmä pri podlahovom kúrení, kedy nie je potrebné pripravovať horúcu vodu pre radiátory. Podlahové kúrenie si totiž vystačí s vodou ohriatou na 30 až 40 °C. V takom prípade môže byť tepelné čerpadlo až o dve tretiny lacnejšie než klasické vykurovanie elektrinou. Vďaka tomu sa prvotná investícia môže vrátiť už do šiestich rokov. Netreba však zabudnúť, že tepelné čerpadlo musí energiu odniekaiaľ získavať. Najefektívnejším riešením býva voda. Prečo? Je pomerne jednoducho prístupná a jej

liter dokáže odovzdať viac tepla než liter vzduchu. Ďalšou možnosťou je energia zo zeme; tá si však vyžaduje pomerne drahý geotermálny vrt.

Pozor na studne a tarifu

Ani pri využití vody však situácia nemusí byť vždy jednoduchá. Potrebné je totiž počítať s dvoma studňami – čerpacou a vsakovacou. Z prvej sa odčerpá voda, z ktorej sa odoberie tepelná energia a do vsakovacej studne už putuje schladená. Aby tento kolobeh fungoval, musí byť výdatnosť čerpacej studne dostatočná. Inak hrozí, že nebude „čím kúriť“. V takom prípade pomôžu už spomínané geotermálne vrty, ktoré však celú investíciu predražujú. Samotné čerpadlo sa síce dá kúpiť aj za cenu okolo 7 000 €, no celková investícia do tohto typu vykurovania môže byť výrazne vyššia. Preto je dobré nechať si naceniť vykurovanie alternatívnym spôsobom a podľa toho sa rozhodnúť. Zvoliť treba aj správnu tarifu na odber elektriny. Spoločnosť Magna Energia svojim klientom s tepelným čerpadlom na strednom a východnom Slovensku odporúča tarifu D6, tým zo západu krajiny D5 (D6 tu nie je dostupná). Dôležité je nastavenie nízkej a vysokej tarify – kvôli automatickému blokovaniu čerpadla, keď sa sieť prepne do vysokej tarify. Práve tarify

D5 a D6 ponúkajú až 22 hodín nízkej tarify za deň. To zabezpečí, že čerpadlo sa nebude vypínať príčasto.

Aj klimatizácia vie kúriť

Ani v prípade, že záujemcovi sa čerpadlo ako hlavný zdroj vykurovania neoplatí, nemal by na tento spôsob získavania energie úplne zanevrieť. Teplo totiž môže efektívne, hoci v menšej miere, získať aj zo vzduchu. Tepelné čerpadlo je totiž súčasťou väčšiny moderných klimatizácií. Tie vďaka tomu dokážu vzduch v miestnosti nielen ochladiť, ale možno si nimi aj prikúriť.

Tepelné čerpadlo dokáže získavať energiu zo zeme, vzduchu i z vody.

Ich výkon síce nestačí na zabezpečenie plnohodnotného teplotného komfortu počas zimy, no najmä na jar a jeseň sa nimi dá miestnosť vykúriť aj bez púšťania radiátorov. Je to nielen pohodlné, ale vďaka tomu aj ušetriť.

**Vladimír Balaj, energetický audítor
Magna Energia, a. s.
Foto: Freepik**

Top IT trendy pre rok 2019

Analytici poprednej nezávislej výskumno-poradenskej spoločnosti Gartner, zameranej na IT, každoročne zostavujú zoznam desiatich najdôležitejších strategických technologických trendov.

Tie majú dostatočný potenciál narušiť doterajšie pravidlá či prax (technologickú, obchodnú) a zároveň sa posúvajú z fázy zrodu smerom k reálnemu nasadzovaniu a využívaniu. Predstavili ich na novembrovom sympóziu ITXpo v Barcelone.

Autonómne veci

Využívajú umelú inteligenciu (UI) na automatizovanie funkcií, ktoré predtým robil človek (napr. operátor, vodič). Môžu to byť roboty, drony, autonómne vozidlá. Avšak ich automatizácia ide za hranice toho, čo ponúkajú klasické pevné programovacie modely – používajú UI na riadenie pokročilých úkonov a prirodzenejšiu interakciu s okolím i ľuďmi.

„So zvyšovaním počtu autonómnych vecí predpokladáme posun k spolupracujúcim inteligentným zariadeniam, ktoré budú schopné plniť úlohy v skupinách – a to i nezávisle, bez ľudského vstupu. Napríklad dron monitorujúci pole by mohol (keď zistí, že plodina dozrela) vyslať povel autonómnemu kombajnu,“ vysvetlil viceprezident spoločnosti David Cearley.

Rozšírená analytika

Ide o využitie strojového učenia na premenu toho, ako sa analytický obsah vytvára, využíva a zdieľa. Tieto možnosti sa rýchlo stanú kľúčovými funkciami platforiem pre prípravu a správu dát, modernú analytiku, procesné riadenie, vyťažovanie procesov a dátovú vedu.

V bežnom využití by tieto trendy za 5 rokov mohli dosiahnuť fázu zlomu.

Takto poskytované automatické výstupy preniknú do klasických podnikových aplikácií – napr. v oddeleniach HR, financií, predaja, marketingu, zákazníckych služieb, nákupu a správy aktív. Cieľom bude optimalizovať rozhodovanie a aktivity naprieč biznisom; pracovať s nimi teda

budú všetci zamestnanci, nielen analytici či dátoví vedci, ktorí tak v mnohých prípadoch už nebudú potrební.

Vývoj poháňaný UI

Doterajší vývoj vychádzal z modelu, kedy dátoví špecialisti spolu s aplikačnými vývojármi pracujú na riešeniach využívajúcich UI. Výsledkom bol ekosystém, využívajúci preddefinované modely, algoritmy a vývojové nástroje tak, aby bolo možné funkcie UI integrovať do pripravovaných riešení. Avšak už sa objavujú tímy, používajúce UI vo vlastnom vývoji automatizácie niektorých funkcií v oblastiach dátovej vedy, aplikačného vývoja a testovania. Analytici očakávajú, že do roku 2022 bude aspoň 40 % projektov nových aplikácií využívať nejakú formu vstupu či spoločného vývoja s využitím UI. Vyspelé vývojové prostredia s automatizáciou aplikačných prvkov pomôžu zrodu „civilného

aplikačného vývojára“ – teda osoby, ktorá bude schopná bez špeciálneho vzdelania či školenia vytvárať nové riešenia.

Digitálne dvojča

Označuje sa tak digitálna podoba systému či entity z fyzického sveta. Odhaduje sa, že do roku 2020 bude na svete viac než 20 miliárd senzorov, koncových bodov a digitálnych dvojčiat pre rádovo miliardy vecí. „Jedným z príkladov, ako sa vývoj postupne dostane za sféru internetu vecí, bude vytváranie digitálnych dvojčiat celých organizácií. Tie pomôžu zvýšiť efektivitu obchodných procesov a vytvorí flexibilnejšie procesy, schopné dynamicky reagovať na meniace sa podmienky,“ podčiarkol D. Cearley.

Výkonný edge (okraj)

Je protikladom cloudu. Pomenúvajú sa tak decentralizované zariadenia v podobe najrôznejších koncových bodov internetu vecí. Edge computing potom opisuje topológiu výpočtovej infraštruktúry či technológie na spracovanie informácií a zber alebo doručovanie dát umiestnenú blízko týchto koncových bodov.

**Do roku 2020 počty
tzv. civilných dátových
vedcov vzrastú
5-krát rýchlejšie ako
špecialistov.**

Skôr než o nový typ architektúry pôjde o rozšírenie existujúcich modelov, v rámci ktorého budú cloud a edge koexistovať. Výhľadovo by zjednodušenie, prinajmenšom z hľadiska komunikačného zázemia, mali priniesť 5G siete.

Pohlčujúce zážitky

Konverzačné platformy menia spôsob, akým ľudia interagujú s digitálnym svetom. Ako ho vnímajú, to potom závisí od virtuálnej, rozšírenej a zmiešanej reality. Tento kombinovaný posun v chápaní, vnímaní a komunikácii sa časom premení na nové typy pohlčujúcich užívateľských zážitkov.

Postupne sa posunieme k multimodálnej skúsenosti. Tým sa myslí možnosť prechodu napr. medzi klasickým PC, mobilným zariadením a hlasovým rozhraním v rámci jednej interakcie.

Blockchain

Tento termín označuje systém distribuovaných neodvolateľných záznamov (v angličtine sa používa výraz ledger – účtovná kniha). Jeho hlavnými prísľubmi sú vytvorenie systému dôvery a transparentnosti v inak nedôveryhodnom a netransparentnom prostredí, bez ohľadu na odvetvie. Môže výrazne znížiť náklady, čas potrebný na vyrovnanie transakcií, tiež zvýšiť plynulosť hotovostných tokov a celkovo obmedziť „trenie“ v obchodných ekosystémoch. V dnešnej dobe sú hlavnými nositeľmi dôvery banky, clearingové spoločnosti, vlády a rad ďalších inštitúcií a centrálnych autorít udržiavajúcich svoje databázy. No centralizovaný model spôsobuje zdržania a zvyšuje transakčné náklady. Blockchain ponúka alternatívu bez centrálnej authority.

Inteligentné priestory

Tzv. smart space je fyzické či digitálne prostredie, kde prebieha interakcia ľudí a technologicky vyspelých systémov formou otvoreného, prepojeného, koordinovaného a inteligentného ekosystému. V tomto priestore sa stretáva rad prvkov a spoločne tu vytvárajú pohlčujúci, interaktívny automatizovaný zážitok pre konkrétnych užívateľov či pracovné scenáre.

Trend vznikol spojením prvkov ako inteligentné mestá, digitálne pracoviská, chytré domácnosti či pripojené továrne. Analytici očakávajú robustný nástup smart spaces – s tým, ako sa technológia stáva súčasťou našich životov, či už sme zamestnancami, spotrebiteľmi, alebo občanmi.

Digitálna etika a súkromie

Sú čoraz významnejšími témami pre jednotlivcov, organizácie i verejnú sféru. Ľudí stále viac zaujíma, ako sa ich osobné informácie využívajú. Kto tento záujem a obavy nerieši, toho čakajú ťažké chvíle. „Súkromie a bezpečnosť sú základnými komponentmi budovania dôvery, ale samy osebe nestačia. Vzťah organizácie k súkromiu musí stáť na širšom etickom poňatí.

**Minimálne 40 % nových
aplikácií vyvinutých do
roku 2022 bude využívať
nejakú formu UI.**

Posun od súkromia k etike smeruje diskusiu od hesla „plníme predpisy“ k téme „robíme správne veci“, skonštatoval D. Cearley.

Kvantové počítače

Sú to netypické počítače využívajúce kvantový stav subatomárnych častíc (napr. elektrónov, iónov) na vyjadrenie informácií formou kvantových bitov. Obrovské množstvo paralelných výpočtov a exponenciálna škálovateľnosť výkonu ich predurčujú najmä na úlohy, ktorých riešenie prostredníctvom tradičných algoritmov trvá príliš dlho.

Tieto počítače môžu byť najprínosnejšie v odvetviach ako automobilový priemysel, financie, farmácia, vojenstvo či primárny výskum. Vo farmácii je napr. možné pomocou nich modelovať molekulárne interakcie na atomárnej úrovni a urýchliť tak vývoj nových liekov.

VV

Obrázky: Freeimages, Pixabay

IronKey s čiarovým kódom

Nový model šifrovanej a manažovanej USB flash jednotky IronKey D300 Serialized (D300SM) od Kingston Digital spĺňa najprísnejšie priemyselné normy pre extra silné šifrovanie dát na ukladanie a prenos veľmi citlivých údajov v zmysle GDPR. Používa nástroje IronKey EMS alebo SafeConsole od DataLocker na centrálnu správu prístupu a použitia na tisícoch diskov. Správcom umožňuje na diaľku odpojiť stratenú jednotku, obnoviť heslo alebo presadzovať bezpečnostné pravidlá. Disk je certifikovaný na úrovni FIPS 140-2 Level 3 a používa 256-bitové AES hw šifrovanie v režime XTS. Každá jednotka má na tele jedinečné sériové číslo a čiarový kód, ktorý možno ľahko naskenovať počas fyzického auditu alebo pri správe aktív. K dispozícii je v kapacitách od 4 do 128 GB.

JR

Monitory, PC aj novinky v zabezpečení

Novinkami nešetří ani firma HP, keď predstavila prvý monitor na svete s technológiou Quantum Dot on Glass a ďalšie nové spotrebiteľské monitory, inovácie biznisového radu Elite na čele s najjasnejším firemným hybridom na svete a novou generáciou oceňovaného privátneho filtra Sure View alebo Omen X Emperium 65 s audio lištou. Okrem toho v portfóliu HP pribudlo aj nové príslušenstvo, ako napr. HP Envy USB-C Hub s portom HDMI 2.0 s podporou 4K rozlíšenia, batoh na bezpečné prenášanie počítačov HP 15.6 Odyssey Backpack a vstavané súkromné

filtre do obrazoviek s názvom HP Sure View. Firma inovovala aj svoje najpredávanejšie herné počítače. Laptop Omen 15 bude už k dispozícii s grafikou NVIDIA GeForce RTX série 20 a krok s najnáročnejšími hrami udrží aj inovovaný počítač Omen Obelisk.

VN

PC Omen Obelisk

Laserový 4K projektor

Canon predstavil svoj prvý veľkoplošný projektor s rozlíšením 4K – model LX-4K3500Z. Je postavený na trojčipovej technológii DPL s HDR a dynamickým kontrastným pomerom 30 000 : 1. Disponuje vlastnosťami a funkciami, ktoré umožňujú použitie v rozmanitých prostrediach, vrátane športovísk či koncertných pódii. Pomocou siedmich objektívov ponúkne špičkovú projekciu na plochy s uhlopriečkou od 2,54 až do 25,4 m zo vzdialenosti 2 až 176 metrov. Využíva pritom 10-bitové spracovanie obrazu, ktoré bez dodatočných filtrov zvládne viac ako miliardu farieb v celom spektre. Vďaka laserovému optickému systému,

ktorý zahŕňa dva zdroje svetla a koliesko z fosforu, v natívnom 4K rozlíšení ponúka svetelný výkon až 40 000 lumenov v strede obrazu.

VN

Rekordných 200 miliónov smartfónov

Spoločnosť Huawei pokorila nový rekord v počte dodaných smartfónov v roku 2018. Je to takmer o 50 miliónov prístrojov viac ako predtým. Úspech zaznamenali predovšetkým zariadenia strednej triedy a modelový rad Nova s viac ako 65 mil. kusov. Počas uplynulých ôsmich rokov sa spoločnosť zamerala na spotrebiteľský prístup, so silným dôrazom na inovácie s pridanou hodnotou. Huawei

tiež dominuje inováciám na niekoľkých poliach, ako sú fotografovanie, životnosť batérie či umelá inteligencia. Aj v dôsledku tohto prístupu sa podarilo zvýšiť dodávky smartfónov z troch mil. kusov v roku 2010 na 200 miliónov vlni. To predstavuje približne 66-násobný rast. Celkové predaje zahŕňajú aj sesterskú značku Honor.

VN

ROG útočí záplavou noviniek

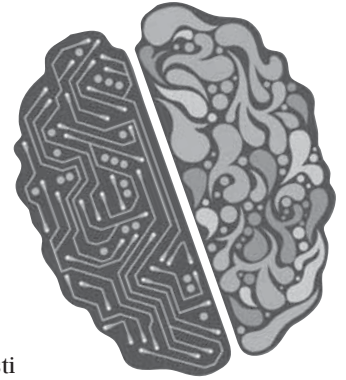
Hráčske vrece s novinkami sa roztrhlo v ASUS. Ich značka Republic of Gamers (ROG) uviedla na trh toľko noviniek najmä z portfólia hráčskych notebookov, že len vymenovať ich by zabralo mnoho času. Medzi tie najväčšie patrí nová rodina grafických kariet NVIDIA GeForce RTX, ktorú nájdete v spomínaných notebookoch. Nová Turing architektúra sa presúva do mobilného sveta a naplňa sen všetkých hráčov. Budúcnosť „mobilného hrania“ prezentujú ROG Mothership a ROG G703 s procesormi Intel taktovanými takmer až na 5 GHz a s extrémnym SSD úložiskom, ktoré dosahuje rýchlosť čítania až do 8 700 MB/s. To je najvyššia rýchlosť

v segmente notebookov. Vyberie si každý – nech už hľadá výkon, technológie, štíhle telo alebo dobrý pomer ceny a výkonu.

VN

Robotov je už dnes viac ako ľudí

Obavy, že sa ľudia časom stanú zbytočnými, sa síce počas priemyselnej revolúcie nepotvrdili, to však neznamená, že aj v budúcnosti môžeme mať také šťastie.

Predpovedať priebeh technologického pokroku je veľmi ťažké. Pretrvávajúca otázka o umelej inteligencii (UI) alebo, ľudovo povedané, o „robotoch“: či sa v dôsledku ich rozšírenia nestane ľudská pracovná sila zastaranou.

Ohrozený druh

Aktuálny rýchly vývoj strojového učenia vzbudil obavy, že stroje budú čoskoro schopné prekonať ľudí pri akejkolvek mysliteľnej úlohe. Už dnes sú ohrozené povolania, zamestnávajúce veľké množstvo ľudí, napr. diaľková preprava tovaru. Pracovníci, ktorých nahradilo strojové učenie, si možno nájdú nové, cennejšie spôsoby uplatnenia – tak ako pred sto rokmi, keď priemyselné technológie postupne vytlačili remeselníkov. Ale možno aj nie.

Navyše, ľudia už nie sú na Zemi dominantným druhom. Podľa údajov z digitálnej analýzy spoločnosti GSMA Intelligence počet mobilných elektronických zariadení prekročil počet ľudí ešte v roku 2014. Ak zahrnieme počítače, ktoré nie sú mobilné, do roku 2020 dosiahne počet zariadení pripojených na internet 34 miliárd.

Singularita je tu o 10 rokov

Vo futurologii, kybernetike, modernej mytológii a vedecko-fantastickej literatúre sa používa pojem technologická singularita. Označuje sa ním hypotetický, zlomový bod technologického vývoja, v ktorom schopnosti UI prekonajú schopnosti ľudstva. Podľa futuristu a vynálezcu Raymonda Kurzweila sa tak stane už v roku 2029. Tento časový rámec predpokladá nástup singularity oveľa skôr, ako ho očakával napr. britský teoretický fyzik Stephen Hawking (v roku 2045). Napriek tomu, že aj iní osvietenci (napr. Elon Musk, podľa ktorého sa ľudia budú musieť priblížiť počítačom alebo riskovať, že sa stanú irelevantnými) varovali pred vekom strojov, Kurzweil sa ho neobáva: „UI nás robí múdrejšími. Možno ešte nie je súčasťou nášho tela, ale okolo roku 2030 budeme pripájať svoj neokortex, časť mozgu, ktorou myslíme, ku cloudu.“ V súčasnosti musia počítače prejsť Turinovým testom (vyvinutým britským informatikom Alanom Turingom), aby sa zistilo, či sa stroj dokáže správať spôsobom ekvivalentným človeku alebo nerozoznateľným od človeka.

Lieči a pomáha i doma

Technologický pokrok sa však neobmedzuje len na vedecké laboratória: viac ako 40 % svetovej populácie má už dnes vo vrecku miniatúrny počítač – smartfón. So všetkými snímačmi potrebnými na detekciu jemných zmien pohybu, hlasu a dokonca aj spánku – teda prejavov, ktoré môžu byť postihnuté Parkinsonovou chorobou.

A keďže sa tvrdí, že v súčasnosti vlastní ľudstvo

viac mobilných zariadení ako zubných kefiek, výskumníci to využívajú. V roku 2017 sa objavila aplikácia CloudUPDRS pre Android, sľubujúca zjednodušiť sledovanie príznakov Parkinsonovej choroby a hlásiť potenciálne problémy skôr, ako by ich bolo možné identifikovať bežnými diagnostickými metódami.

Podľa Medzinárodnej federácie pre robotiku sa počet robotov pre domácnosti medzi rokmi 2016 a 2019 zvýši na 31 miliónov. Ide napr. o robotov na čistenie podláh, kosenie trávnikov a čistenie bazénov, objem predaja ktorých stále stúpa. Spotrebiteľské trendy naznačujú, že máme stále menej času a radi využijeme čokoľvek, čo bude umývať riad či prať za nás. Rovnako šoférovanie môžu roboty robiť lepšie, ak ich to dokážeme naučiť. Navyše – žijeme dlhšie a čoskoro nebudeme schopní postarať sa o všetkých starých ľuďoch – či už finančne, alebo pre nedostatok ľudských zdrojov. Automatizácia geriatrickej starostlivosti bude preto dôležitá.

UI nás baví

Vzostup pokročilých technológií sa prirodzene premietol aj do zábavného priemyslu. V posledných rokoch sa objavilo množstvo filmov s robotmi, napr. Morgan, Umelá inteligencia, Chappie, Robot a Frank, Automata, Stroj, ako aj dnes už kultové snímky Blade Runner či Terminátor. Na televíznych obrazovkách sa spolužitie ľudí a robotov venujú seriály ako Westworld, Humans či Ja a robot. Práve seriál Humans (na obr.), ktorý sa v októbri vrátil s novou sériou, vykresľuje paralelnú súčasnosť. V nej humanoidní roboti – Synthovia – nadobudli vedomie a zatiaľ to nevyzerá, že by mierová koexistencia s ľudstvom bola možná.

MI

Obrázky: AMC, Pixabay

Kamery čo otvárajú závoru

Axis prináša na náš trh dva nové prístupové systémy pre vozidlá, založené na video analytickej aplikácii Axis License Platete, ktorá je integrovaná priamo v kamere, bez potreby externých serverov. Menší systém je určený na automatizáciu pre malé až stredné parkoviská, kde sa často nemení zoznam vozidiel. Do kamery sa dá uložiť až 1 000 poznávacích značiek a sama im otvorí závoru (príp. pri podozrení upozorní operátora), nasníma fotografiu s časovým údajom pre potreby evidencie vjazdu a výjazdu atď. Väčší systém je určený na platené parkoviská alebo pre veľké parkovacie domy. Tu je možné pre každé auto nastaviť aj rôzne špeciálne poverenia s ohľadom na deň v týždni, konkrétny čas dňa alebo prepojiť kameru s platobným terminálom. Systémy sú od februára dostupné na našom trhu.

JR

Nový rozmer pre zvuky

Sony predstavilo nový zvukový systém s názvom 360 Reality Audio, ktorý vytvorí okolo poslucháča dokonalú zvukovú bublinu a sprostredkuje mu zážitok ako na živom koncerte. Zatiaľ (s výnimkou vlastných prototypov) firma nekonkretizovala žiadne zariadenia, pretože chce systém predstaviť ako koncept pre umelcov a potenciálnych partnerov. Má však ambíciu vytvoriť nový štandard 3D zvuku, pozostávajúci z 24 samostatných kanálov (zvukových stôp), ktoré budú umiestňované priamo v priestore okolo poslucháča, vrátane určitej výšky. Znamená to, že si každý sám určí, kde chce, aby sa daný hudobný nástroj alebo spevák v priestore nachádzal, a presne odtiaľ bude počuť jeho zvuk. Na vývoji nových kodekov už spolupracujú s Fraunhoferovým inštitútom.

JR

Inšpirovaný generáciou mileniálov

Smartfóny Galaxy M sa vyznačujú výborným pomerom kvality, ceny a výkonu. Sú navrhnuté tak, aby uspokojili požiadavky dnešných technicky zdatných mileniálov, ktorí chcú inteligentný telefón rýchly ako blesk, ktorý vydrží dlhšie fungovať a zároveň dobre vyzerá. Na Slovensku bude v predaji model Galaxy M20 v konfigurácii 4 GB RAM s 64 GB internou pamäťou v čiernej (Charcoal Black) a modrej (Ocean Blue) farbe. Vybavený je 6,3-palcovým displejom Infinity-V s plným rozlíšením FHD+, ktorý zaisťuje skutočne

pohlcujúci zážitok pri sledovaní multimediálneho obsahu. Vďaka výkonnej batérii s kapacitou 5 000 mAh si ho budete užívať naozaj dlho a s 15 W nabíjačkou ju dobijete 3x rýchlejšie.

VN

Videokonferencie na dotyk

Nový dotykový displej Logitech Tap je súčasťou ucelených riešení pre hlavné platformy podporujúce spoluprácu na diaľku, ako sú Google Hangouts Meet Hardware, Microsoft Teams Rooms alebo Zoom Rooms. Rovnako ako ostatné konferenčné zariadenia spoločnosti je aj panel Tap vytvorený na základe otvorených štandardov, čo umožňuje širšiu integráciu s ďalším vybavením konferenčných miestností, napríklad interaktívnymi tabuľami, osvetlením, roletami a podobne. Ovládací panel má 10,1-palcový displej a umožňuje pohodlné ovládanie jediným dotykcom. Lahko sa inštaluje a jeho prevádzka

nezaťažuje IT oddelenia. Výrazne zjednodušuje ovládanie komunikácie, kalendárových funkcií alebo zdieľanie obsahu. Na našom trhu by mal byť dostupný od polovice mája.

LD

Mesh router s McAfee

Spoločnosť D-Link predstavila novú generáciu chytrých Wi-Fi routerov radu Exo s integrovanou ochranou od McAfee. Tieto routery ponúkajú užitočné nadštandardné funkcie, ktoré ich stavajú nad ostatné sieťové zariadenia. Rad Exo využíva technológiu D-Link Wi-Fi Mesh, ktorá umožňuje kombinovať kompatibilné routery a extenzory v sieti. Vytvára tak jednotnú sieť v celej domácnosti alebo kancelárii, aby ste pri prechádzaní rôznymi miestami boli vždy automaticky pripojení ku zdroju najsilnejšieho signálu. Ochrana McAfee Secure Home automaticky chráni všetky pripojené zariadenia, identifikuje a blokuje aktuálne hrozby. McAfee

LiveSafe poskytuje ochranu dokonca aj vtedy, keď sú používatelia mimo domova. Uvedenie radu Exo na náš trh sa očakáva už v najbližších dňoch.

VN

Náš úspech v Amerike

**Môže byť
150-ročný dom
z drevených prvkov
zrekonštruovaný
na pasívny štandard
a vybavený
najmodernejšími
technológiami?**

Môže, a dokonca sa touto rekonštrukciou môže v USA dostať aj do finále súťaže pasívnych projektov PHIUS za rok 2018 – a získať tam čestné uznanie v kategórii komerčných projektov. Úspešnú stavbu zrealizovala firma River Architects v mestečku Cold Spring v štáte New York. Historický objekt modernizovala na štandardy pasívnych domov: so super izolovanou obálkou budovy, vzduchotesnou konštrukciou, s fotovoltickými panelmi a ukladaním elektrickej energie do batérií. Dom

počas rekonštrukcie presunuli, urobili nové podpivničenie s použitím kameňa z pôvodného základu, pivnicu odizolovali penovou izoláciou, dom vrátili na pôvodné miesto a zaizolovali do pasívneho štandardu.

Slovenský podiel

K úspechu projektu prispel popredný slovenský výrobca okien Makrowin, ktorý na dom dodal drevené okná (imitovali historické gilotínové okná), vchodové dvere a inteligentné ovládanie domácnosti TapHome.

Všetky okná, ale aj hlavné a bočné vchodové dvere, majú v sebe zabudované snímače, aby zákazník mal online (na mobile) prehľad, či sú zatvorené. Hlavné dvere sa ovládajú pomocou odtlačku prsta. TapHome poskytuje aktuálny prehľad o teplote v interiéri i exteriéri, ako aj obsahu CO₂ v kancelárii. Podľa toho potom zariadenie automaticky reguluje výmenu vzduchu. Systém

vie vyhodnotiť polohu slnka (v každom ročnom období) a podľa toho automaticky otvára a zatvára exteriérové tienenie. Jeho ovládanie je nastavené tak, aby do kancelárskych priestorov privádzalo maximum denného svetla.

Amerika berie len kvalitu

Výrobca z Devty tradične bude je za morom so svojimi oknami a posuvnými dverami. Na vysoko náročnom trhu prerazil už pred niekoľkými rokmi napriek obrovskej konkurencii dodávateľov z celého sveta. V súčasnosti sa USA stali jeho najdôležitejším exportným teritóriom, kde realizuje značnú časť svojej produkcie.

Makrowin presvedčil amerických odberateľov predovšetkým kvalitou. Prvé okná tu úspešne prezentoval a inštaloval v roku 2011.

Na slovenskom trhu predstavujú výrobky firmy Makrowin absolútnu kvalitatívnu, ekologickú a technologickú špičku, čomu zodpovedá aj ich cena.

ŠK

Foto: Makrowin

Na komíne záleží...

Pri plánovaní výstavby domu je dôležitým rozhodnutím výber vykurovania, vrátane komínového systému. Vyberte si taký, ktorý umožňuje neskôr pripojiť akékoľvek moderné vykurovacie zariadenie. Predídete tak zvýšeným nákladom na zhotovovanie nového komína v budúcnosti. Veľký výber komínov ponúka spoločnosť Leier. Spĺňajú najvyššie štandardy a patria dlhodobo k najkvalitnejším

a najspoľahlivejším na trhu. Jedným z najpredávanejších je úplne izolovaný komín ECO Plus, vhodný pre pripojenie širokej škály vykurovacích zariadení, s otvorenou spaľovacou komorou na rôzne druhy palív (drevo, uhlie, brikety, pelety, plyn). Jeho využitie je preto všestranné. A zadné odvetranie zabezpečuje odvádzanie vlhkosti z komínového telesa. KM

výroba, rekonštrukcie, montáž

VÝTAHY ZEVA spol. s r.o.
Beckovská 38
821 04 Bratislava 2

tel.: +421 2 4820 8620
fax: +421 2 4820 8623

e-mail: zeva@zeva.sk

www.zeva.sk

- ✦ opravy a generálne opravy starých výťahov
- ✦ postupná modernizácia starých výťahov, ktorej výsledkom je nový výťah
- ✦ výroba, dodávka a montáž nových výťahov
- ✦ výroba slovenských elektrokomponentov pre výťahy
- ✦ výroba slovenských radiacích systémov pre výťahy
- ✦ držiteľ certifikátu kvality ISO 9001
- ✦ firma s 20 ročnou tradíciou

EXPO 2020 v Dubaji

Výsledky architektonickej súťaže na slovenskú expozíciu sú známe

Svetová výstava Expo sa bude po prvýkrát konať na Blízkom východe – v Spojených arabských emirátoch.

Slávnostne ju otvoria v októbri 2020.

Ministerstvo hospodárstva SR vyhlásilo súťaž na architektonický návrh nášho „stánku“ ešte začiatkom októbra. V súťažnom zadaní sa o. i. píše: „Národná expozícia by mala byť obrazom toho najlepšieho, čo naša krajina ponúka. Ambíciou je predstaviť Slovensko – v zmysle témy Mobilita – ako modernú krajinu dobrých nápadov, ktorá môže ťažiť nielen z tradícií, ale ponúka stále viac kreatívnych myšlienok, ktoré sa dokážu globálne presadiť v modernom svete so zreteľom na vedecko-technický potenciál a inovácie.“

Koncom novembra rozhodovala 5-členná porota, z toho traja nezávislí autorizovaní architekti: Peter Moravčík (predseda), Ján Stempel a Jan Šepka. Vyhlasovateľa zastupovali Vladimír Rak (MH SR) a Simona Čerešniková (SARIO). Expertom poroty

pre oblasť stavebníctva bol prof. Boris Bielek.

Do súťaže sa zapojilo 17 autorských kolektívov. Predstavme si najlepšie hodnotené návrhy – citáciami z krátkej správy predsedu poroty.

1. miesto – AB.K.P.Š. (Bratislava)

Autorský kolektív: Ing. arch. Róbert Bakyta, Ing. arch. Martin Kusý ml., Ing. arch. Ľubomíra Blašková

Návrh prerazoval tému mobility viac výtvarným podaním než exaktným architektonickým počínom. Mobilitu zastúpil motív skulptúry trojdimenzionálnej mapy

Bolo by vhodné oddeliť architektonický návrh od produkcie stavby a jej dodávky.

Slovenskej republiky, zložený z množiny kamienkov – malých artefaktov, poznačených umeleckým zásahom. Tie sa v režime „kus Slovenska na pamiatku“ ocitajú vo všetkých kútoch sveta podľa destinácií, z ktorých a do ktorých migrujú

návštevníci výstavy aj s kamienkom – suvenírom. Obraz tejto mobility – migrácie sa aktuálne premieta na digitálnej mape sveta na jednu zo stien pavilónu, na základe aktívnej spolupráce návštevníka, prístupného k jednoduchej hre.

Pavilón rešpektuje požiadavku na povinnú priestorovú výbavu expozície, kancelárskych a obslužných priestorov; jeho základným príspevkom je však hravý výtvarný motív mobility slovenskej identity v obraze sveta.

2. miesto

Autor: Architektonické štúdio Atrium (Košice)

Racionálny objem architektúry s estetickým zovňajškom a výrazom žiadanej striedanosti v sebe uzatvára druhý plán zážitkového oblaku myšlienok a nápadov, reprezentovaný sústavou závojov. V jej výstrihoch, kavernách a jaskynkách je odprezentované, čo odprezentované má byť.

Jednoznačnosť vonkajšieho obalu kontrastuje s organicky mäkkým výrazom vnútorného oblaku. Potenciál tohto súladu najmä vo vzťahu k pevnej osnove vnútornej dispozície nie je stopercentne

presvedčivý, rovnako ako v dispozíciách nie je viero hodne prítomná odvolávka na módnou kontajnerovú skladobnosť vnútornej stavby.

3. miesto – Atelier Art (Bratislava)

Autori: Ing. arch. Katarína Fejo-Boháčová, Ing. arch. Tomáš Hanáček, Ing. arch. Vladimír Hain, Ing. arch. Roman Hajtmanek, Ing. arch. Ľubomír Boháč

Takmer brilantné architektonické riešenie objektu s racionálnou dispozíciou a éterickým semipermeabilným obalom – obalom, ako prerazprávaním témy mobility myšlienok a kreativity. V jeho útrobach levitujú individuálne schránky lokálneho programu a evokujú dojem zážitkovej architektúry v racionálnych karteziánskych líniiach.

Škoda, že viac než dojomom fluidného myšlienkového oblaku architektúra sprostredkúva zážitok z lobby objektu trvalého diplomatického zastúpenia a napriek harmonickému zovňajšku jej chýba vyšší ideový potenciál.

4. miesto

Autori: Ing. arch. Dušan Fischer a Ing. arch. Ľudovít Urban (Bratislava)

Nebolo v pláne spomínať aj návrhy pod čiarou tretieho miesta, ale návrh tvarovo flexibilného balóna – ako „mobilnej“ antitézy k pevnosti klasického domu – zaujal jednak potenciálom vnútorného priestoru, využiteľného na interesantné zážitkové sférické projekcie, ako i zaujímavým technologickým manuálom na zostrojenie amorfného, až živočíšne organického tvaru s použitím originálneho slovenského patentu.

Avšak práve nedôvera v bezproblémovú realizovateľnosť tejto stavby-nestavby odsunula návrh do poľa zaujímavej, ale neocenennej idey.

Odporúčania do budúcnosti

Z krátkej správy predsedu poroty treba odcitovať ešte niečo: „Vzhľadom na krátky čas na spracovanie je počet 17 zúčastnených súťažných kolektívov príjemným prekvapením. Na druhej strane, pre nájdenie plne uspokojivého výsledku je to málo. Do budúcnosti by bolo vhodné venovať práve fáze ideovej prípravy podstatne viac času, možno aj v režime dvojkolovej súťaže: najprv na libreto, potom na konkrétne

stvárnenie vybratej idey. Aby sme zase v chvate neorganizovali súťaž v čase, keď ostatné štáty už začínali kopať do suchej arabskej zeme.”

Zuzana Moravčíková

www.archinfo.sk

Vizualizácie: archinfo

Tému Mobilita nám vybral organizátor výstavy. Pavilón SR bude stáť na pozemku s rozlohou 1 550 m², zastavaná plocha má dosiahnuť 931 m². Areál nám organizátor poskytuje bezplatne.

Krízový manažment na Slovensku

Keď život spoločnosti vybočí z normálu, keď prestanú fungovať bežné služby, tak ako sme zvyknutí, prichádza stav krízy. Ako ho zvládnuť?

V jesennom čísle sme uverejnili materiál o aktuálnom počíne švédskej vlády, ktorá každému občanovi krajiny doručila brožúrku s informáciami, ako postupovať v čase vojny alebo inej krízy. Redakciu prirodzene zaujíma, aká je v tomto smere situácia u nás. Preto sme oslovili Mariána Dritomského, generálneho riaditeľa sekcie krízového riadenia Ministerstva vnútra SR.

• **Pán generálny riaditeľ, spomínanú švédsku brožúru vydal tamojší Úrad na ochranu spoločnosti. Máme na Slovensku podobný orgán, ktorý by zodpovedal za ochranu nášho obyvateľstva v čase krízy?**

Zo zákona č. 387/2002 o riadení štátu v krízových situáciách mimo času vojny a vojnového stavu táto zodpovednosť vyplýva práve našej sekcii, takže ste na správnej adrese. Zákon definuje všetky súvislosti, vrátane konkrétnych opatrení. Sú v ňom stanovené orgány krízového riadenia, od ústredných, predovšetkým ministerstva vnútra, cez krajské a okresné až po úroveň obcí. Pre zaujímavosť: orgánom krízového riadenia je aj NBS, ale VÚC-ky nie. Túto zodpovednosť majú okresné úrady v sídle kraja.

Na Slovensku sa najčastejšie stretávame s mimoriadnymi udalosťami na úrovni obcí alebo okresov. Riešia ich krízové štáby, ktorým v obci predsedá starosta, resp. primátor a v okrese prednosta okresného úradu (OÚ). Tí najlepšie poznajú miestne zdroje a možnosti, takže si do štábov prizývajú všetkých relevantných hráčov, ktorí sa môžu podieľať na zvládnutí daného stavu.

Pri naozaj veľkej krízovej situácii hlavnú zodpovednosť preberá vláda – buď vo forme bezpečnostnej rady, alebo ústredného krízového štábu.

• **Pozrime sa na tú najvyššiu, národnú úroveň. Ako je legislatívne ošetrená?**

Ústavným zákonom č. 227/2002 o riadení štátu v čase vojny, vojnového stavu, výnimočného stavu a núdzového stavu. Zastrešuje všetko a definuje tie štyri stavy, ktoré môžu byť vyhlásené na celom

území štátu v prípade priameho ohrozenia alebo nejakého iného veľkého nebezpečenstva. Zákon definuje aj kompetencie: pri prvých troch stavoch ide predovšetkým o ministerstvo obrany. Pri núdzovom stave a iných mimoriadnych udalostiach už preberá hlavnú úlohu vnútro a podľa konkrétnej situácie aj iné rezorty – napr. pri povodniach ministerstvo životného prostredia.

• **Nemá krízový manažment predovšetkým vojenský charakter?**

Nie. Rieši stavy, ktoré súvisia so zabezpečením bežného chodu spoločnosti, napr. so zásobovaním alebo nedávno so snehovou kalamitou. Dá sa to ilustrovať na záchranných zložkách. Máme päť základných, ale ozbrojené sily medzi ne nepatria. Keď sa niekde niečo deje, vždy síce vidieť, že zasahujú uniformovaní príslušníci, ale nie sú to vojaci. Obvykle ide o hasičov alebo zdravotníkov. Potom máme ešte kontrolné chemické laboratória a dve záchranné služby: horskú a banskú. Nič z toho nepodlieha ministerstvu obrany. Pre laika by som to rozdelil na tri roviny. Prvou je bežný život – to znamená, keď spoločnosť funguje a základné služby sú

Zásah hasičov v horiacom poraste

zabezpečené. Osobitné udalosti tu riešia zložky integrovaného záchranného systému, ktoré sú na to ustanovené a patrične vybavené. Takých udalostí, kde bežne zasahujú policajti, hasiči, zdravotníci, sú na Slovensku denne stovky. Nejde o žiaden krízový stav.

Až keď je bežný chod spoločnosti narušený, nastupuje krízové riadenie. Jeho orgány na jednotlivých úrovniach to riešia podľa závažnosti situácie a rozsahu postihnutého územia. A ak ten stav súvisí s vojenským ohrozením, až vtedy vstupuje na scénu ministerstvo obrany. Takže: bežný stav, krízový stav a vojnové stavy.

• **Podme na tú druhú rovinu. Kto je kompetentnejší – starosta alebo vnútro?**

V obci je to starosta. On v prípade potreby aktivuje krízový štáb, ktorý má každá obec. Tam sa predpokladá, že aj na vyriešenie budú stačiť prostriedky obce. Obec by mala sama zabezpečiť záchranné práce, odpratanie niečoho, ukrytie

Krízový manažment u nás má štyri úrovne riadenia: obec, okres, kraj a SR.

obyvateľov a podobne. Keď však starosta zistí, že to už nezvláda, vtedy nastupuje štát prostredníctvom OÚ, ktorý poskytuje obci metodickú pomoc alebo sa na pomoci aj priamo zúčastňuje. Lebo starostovia sa menia a nie každý je krízovým manažérom od začiatku. Našou snahou je, aby zástupcovia okresov boli prítomní pri všetkých mimoriadnych situáciách, ktoré vyhlásia starostovia. Aby videli, či to bolo vyhlásené oprávnene, aby ich dobre nasmerovali. Lebo starosta pozná zdroje len svojej obce, no zamestnanec OÚ vie o možných zdrojoch na riešenie situácie na úrovni celého okresu.

• **Uvedomujú si tu starostovia svoju zodpovednosť?**

Ako ktorí. Hlavne tí, čo už niečo mimoriadne zažili na vlastnej koži. Upozorňujem, že každý OÚ má odbor krízového riadenia. A tieto odbory vykonávajú odbornú prípravu starostov a primátorov na úseku

Kontrolné chemické laboratórium v teréne

civilnej ochrany (CO). Raz, dvakrát ročne si ich zvolávajú a školia. Starostovia sa väčšinou zúčastňujú, občas pošlú prednostu obecného úradu. Ale aj to je niečo – aspoň jeden človek v obci už vie, ako postupovať pri vyhlásení evakuácie, čo povedať občanom do obecného rozhlasu. Toto zabezpečuje vnútro po stránke metodickú cez OÚ, ktorých je 72. Školenie je napokon v záujme každého starostu, pretože ak má napr. pravidelné povodne, určite ho samotní obyvatelia obce tlačia, aby nabudúce škody neboli. Čiže aby boli včas upozornení, aby sa vyčistili korytá tokov a nehádzala sa tam pokosená tráva ani odpad, aby sa opravili priepuste pod mostmi, aby sa budovali protipovodňové bariéry, nakúpili čerpadlá a podobne.

• **Aká je úloha vašej sekcie v štruktúre krízového riadenia?**

Nastavenie pravidiel, aby to fungovalo na nižších úrovniach. Zároveň fungujeme ako sekretariát ústredného krízového štábu. Čiže vykonávame odbornú prípravu jeho členov, zabezpečujeme preň priestory, robíme zápisnice z jeho rokovaní. Ústredný krízový štáb má svoj štatút a jeho zloženie je dané. Sú tam zástupcovia jednotlivých rezortov, viacero členov vlády a ďalší. Štáb sa aktivuje len v čase krízovej situácie. Jeho predsedom je minister vnútra.

• **Dá sa pripraviť na teroristické útoky? Ošetruje toto nejaký predpis?**

Na toto nie je žiaden plán na ochranu obyvateľstva. Totiž každý teroristický útok

je iný. Sú však vytýpané predpokladané ciele, obvykle s vyšším výskytom osôb, alebo sídla štátnych orgánov, či hospodársky dôležité objekty. Spadajú pod ochranu kritickej infraštruktúry alebo pod režim utajenia a každý takýto objekt má svoj osobitný plán ochrany. A tieto plány sa aj precvičujú.

Rezorty majú svoje vlastné krízové štáby.

Samotný terorizmus je zadenfinovaný ako útok na skupinu obyvateľov alebo dôležitý objekt, napr. atómovú elektrárňu. Poznáme štyri skupiny mimoriadnych udalostí. Najčastejšie sú živelné pohromy, na ktoré sa aj vieme najľahšie pripraviť. Potom sú to priemyselné havárie, šírenie nakažlivej choroby a teroristický útok. Je podrobne zadenfinované, čo kto robí pri takýchto udalostiach. My musíme v prvom rade varovať obyvateľstvo. Preto zdokonaľujeme systém varovania a vyzozumenia.

• **Vráťme sa na začiatok. Chystáte nejakú takú publikáciu ako Švédí?**

Sledujeme, ako ktoré krajiny pristupujú k informačnej podpore verejnosti v prípade krízových situácií. Švédsko je naozaj inšpiratívne, ale napr. Rakúsko takýto materiál nemá. Každopádne by sme chceli pripraviť pre obyvateľov SR informáciu, ako sa zachovať v prípade akejkoľvek mimoriadnej udalosti. Určite tam budú odporúčania typu mať doma základné potraviny, balenú pitnú vodu, ako postupovať v prípade výpadku dodávky tepla,

energií a podobne. S tým súvisí množstvo ďalších vecí, napr. materiálno-technické vybavenie skladov CO či stav zabezpečenia úkrytov a ich lokalizácia. V súčasnosti prebieha analýza úkrytov, pretože nie všetky sú v takom stave, aby mohli byť okamžite využiteľné.

• **Koľko percent obyvateľstva vieme ukryť v takýchto úkrytoch? Máte nejaký odhad?**

V súčasnosti máme ukrytie pre viac ako sto percent obyvateľov. Ale počítame pritom so sebestačnými úkrytmi. To znamená s úkrytmi budovanými svojpomocne. Pre prípady únikov nebezpečných látok je dostatočným ukrytím budova so zatvorenými oknami. Maximálne sa vykoná nejaké utesnenie škár. Čiže aj toto je úkryt. V pripravovanej novej koncepcii CO sa bude rozhodovať, či pôjdeme takouto cestou, alebo budeme uvažovať o nejakých odolnejších formách úkrytov.

Pri mimoriadnej udalosti je prvým zodpovedným orgánom MV SR.

Musíme sa zhodnúť aj na tom, aká úroveň informácií má ísť do uvažovanej tlačenej príručky pre obyvateľov. V tejto chvíli ešte neviem ani povedať, aký objem finančných prostriedkov si bude vyžadovať celá príprava. V každom prípade má ísť o komplexný, jednoduchý, dobre spracovaný materiál, ktorý by sme radi vydali čo najskôr.

• **Čo vám bráni, aby ste ho vydali dnes, zajtra?**

Chceme doň zabudovať výstupy z už spomenutej novej koncepcie CO, ktorá by mala byť hotová v tomto roku. Bude vychádzať zo strategických dokumentov – obrannej stratégie, bezpečnostnej stratégie, národnej stratégie bezpečnostných rizík – a nadväzovať na koncepciu bezpečnostného systému. A táto koncepcia sa má aktualizovať – v gescii našej sekcie, avšak v spolupráci s ďalšími rezortmi. Následne ju musí schváliť vláda. Tieto základné materiály by mali reagovať na nové dianie vo svete, lebo CO sa predsa len za desiatky rokov od svojho vzniku ženevskými dohovormi podstatne zmenila, resp. posunulo

Mimoriadna pomoc techniky pri januárovej snehovej kalamite

sa jej poslanie.

Kým budú prijaté tieto základné koncepcie materiály, zatiaľ vydávame rôzne čiastkové dokumenty: ako komunikovať s tiesňovou linkou 112, ako si pripraviť evakuačnú batožinu, ako rozumieť zvukovým varovným signálom, čo robiť pri dopravnej nehode, pri úniku nebezpečnej látky a podobne. Ide o letáky, plagáty, skladačky a podobné tlačové materiály, ale tieto informácie máme aj na našej webovej či facebookovej stránke. Len to všetko potrebujeme zhrnúť do jedného materiálu.

• **Súhlasím, lebo prípadný pokus ísť na váš web, až keď sa niečo stane, nemusí byť úspešný. Možno už internet nebude ani fungovať...**

Preto sme starostom distribuovali najdôležitejšie odporúčania, názorne a zreteľne popisujúce ich kompetencie v mimoriadnych prípadoch. Tak, aby to vyšlo na dve strany. Veď keď k niečomu príde, starosta nebude listovať v zákone o obecnom zriadení ani o CO. Musí hneď vedieť, kedy a ako vyhlásiť mimoriadnu situáciu, koho zo štátnej správy informovať, že na situáciu nestačí, ako aktivovať potrebné záchranné zložky a podobne. Mal by vedieť, že nemusí volať na OÚ, ale stačí, ak vytočí číslo 112.

Lebo koordinačné stredisko tejto linky nielen prijíma hovory, ale zároveň je vyznamenaným strediskom pre celý kraj, odtiaľ sa spúšťajú sirény. Tam sú spracované plány poskytovania pomoci, metódy pre všetky najčastejšie mimoriadne

udalosti a starosta sa tam dozvie všetko potrebné, najmä odkiaľ a akú formu pomoci dostane. To koordinačné stredisko je vlastne naša filiálka v území kraja a ona

Integrovaný záchranný systém zasahuje v bežnom, nie krízovom stave.

by v prípade niečoho veľkého upovedomila aj tzv. národný kontaktný bod pre mimoriadne udalosti, fungujúci nonstop 24 hodín denne 7 dní v týždni, ktorý máme tu v našej budove na desiatom poschodí.

• **Aké je postavenie a úloha brannobezpečnostného výboru parlamentu v štruktúre krízového manažmentu štátu?**

Má na starosti kontrolnú činnosť, preverovanie zásadných rozhodnutí. Ale predovšetkým má zákonodarnú moc. Každá legislatíva, aj tá, ktorá sa týka krízového riadenia na štátnej úrovni, ide cezeň. On určuje, mení a schvaľuje zákony, čiže aj legislatívu, podľa ktorej sa riadime. On hodnotí dopad akýchkoľvek súvisiacich návrhov a väčšinou ich v parlamente aj predkladá. V druhom čítaní, keď prebieha schvaľovanie vo výboroch, prakticky rozhoduje, či návrh pôjde ďalej alebo nie. Takže od neho závisí všetko, čo súvisí s našou prácou.

(red)

Obrázky: MV SR

doprava doprava
doprava doprava
doprava doprava
doprava doprava
doprava doprava
doprava doprava
doprava doprava
doprava doprava
doprava doprava
doprava doprava
doprava doprava
doprava doprava
doprava doprava
doprava doprava
doprava doprava
doprava doprava
doprava doprava
doprava doprava
doprava doprava

d

doprava

Európske investície pre naše cesty	38
Vodič vidí „neviditeľné“	40
Premeny automobilového trhu	41
Užitočná novinka v podnikovej mobilitě	42
Carsharing je na Slovensku populárny	43
Srdcovo-cievny systém podniku	46
Logistika uprostred dôležitých zmien	
Nástroj na sledovanie zásielok	48

Liberalizácia železničnej dopravy

Rezort dopravy zverejnil v Úradnom vestníku EÚ všetky tri trate, o ktoré môžu v tomto roku súťažiť dopravcovia. Štát si od toho sľubuje výhodnejšie podmienky, dostupnejšiu dopravu a najmä kvalitnejšie služby pre cestujúcich. Získané skúsenosti nastavia ďalšie procesy, ako bude fungovať železničná doprava u nás v budúcnosti. Historicky prvé tendre na prevádzku verejnej osobnej dopravy budú na tratiach Žilina – Rajec, Košice – Moldava nad Bodvou a Bratislava – Komárno. Z hľadiska každodenného cestovania patria k vysoko vyťaženým. Kým nie sú výsledky liberalizačného procesu známe, štát využije možnosti európskej legislatívy a na zostávajúce trate si objedná verejnú osobnú dopravu priamym zadáním.

KD

Krajiny V4 chcú vysokorychlostnú trať

Zlepšenie spolupráce v oblasti dopravy je jednou z tém v rámci slovenského predsedníctva vo Vyšehradskej štvorke. Rezortní ministri hľadajú najmä možnosti financovania strategických projektov a spoločných dopravných zámerov prostredníctvom Európskej investičnej banky. O spolupráci pri rozvoji vysokorychlostnej železničnej siete v strednej Európe podpísali ministri krajín V4 aj spoločnú deklaráciu. Vysokorychlostná sieť by mala spojiť Varšavu, Prahu, Bratislavu a Budapešť. Cestujúcim medzi týmito štyrmi krajinami by priniesla podstatné zníženie času prepravy a skutočnú alternatívu k cestnej i leteckej doprave. Prípravu a výmenu informácií o dôležitých technických otázkach bude koordinovať odborná pracovná skupina, ktorá sa má pravidelne stretávať.

KD

Európske investície pre naše cesty

Viac ako 380 miliónov eur z Kohézneho fondu sa investuje do dvoch dopravných projektov, zameraných na modernizáciu našej diaľničnej siete. Pomôžu riešiť problémy so zápchami a zlepšia cestné spojenie na severe Slovenska.

Finančné prostriedky vo výške 312 mil. € sa použijú na výstavbu úseku diaľnice medzi Lietavskou Lúčkou a Dubnou Skalou. Ide o súčasť budúcej dvojpruhovej rýchlostnej komunikácie D1 z Bratislavy cez Žilinu a Košice po hranicu s Ukrajinou, ktorá patrí do koridoru transeurópskej dopravnej siete Rýn – Dunaj. K projektu patrí aj dostavba tunela Višňového s dĺžkou približne 7,5 km, ktorý sa stane najdlhším tunelom na Slovensku.

Tunel Višňové

Zvyšných vyše 71 mil. € sa použije na výstavbu úseku diaľnice D3 v hornej severozápadnej časti krajiny. Tento úsek zmierni dopravné preťaženie Čadce, kde dochádza k častým zápcham pre zhustenú premávku do a z ČR i Poľska. Obe dva projekty by mali byť v prevádzke do konca roku 2020.

IL

Rýchlovlak do Zürichu

Interiér súpravy Viaggio Comfort

Priame spojenie Slovenska so Švajčiarskom je realitou od 9. decembra. Railjet xpress používa rakúsku vysokorychlostnú

súpravu Viaggio Comfort, ktorá sa radí k najmodernejším v Európe. Maximálna rýchlosť 230 km/h, najvyšší stupeň bezpečnosti, pohodlie tried od Economy, First až po Business, bohatá ponuka reštauračného vozňa, veľkorysý „family-friendly“ priestor pre rodiny s deťmi a vysoký komfort pre imobilných cestujúcich – to všetko môžu po prvýkrát pocítiť aj cestujúci z Bratislavy.

Cesta trvá necelých 10 hodín, cena sa začína od 39 eur.

TK

Diaľničná patrola v roku 2018

Jej šestnásť vozidiel najazdilo vlani viac ako 2,3 mil. km. Najčastejšie zasahovala pri dopravných nehodách – celkom 1 639-krát, z toho v Bratislavskom kraji 422-krát (tu najazdila takmer 150-tisíc km). Azda najvýznamnejšou činnosťou je zaistiť bezpečnosť účastníkov cestnej premávky

zákrytom odstaveného vozidla, aby sa predišlo ďalším komplikáciám. Toto diaľničná služba v minulom roku vykonala 10 681-krát.

Najviac odstavených vozidiel zaznamenali strediská v Trnave (1 267), Galante (1 256) a Bratislave (1 176). Najčastejšími dôvodmi odstavenia boli defekt, porucha a nedostatok paliva. Patrola poskytla 2 469-krát primeranú súčinnosť pri výmene a dohustení kolesa po defekte. Tiež zasiahla 52-krát pri požiari vozidiel, raz dokonca pri odstavenom vozidle, ktoré zasiahol blesk.

MM

Zdroje obrázkov: NDS, ZSSK, RegioJet

Železnice v Tatrách po novom

Železničná spoločnosť Slovensko (ZSSK) chce do roku 2022 obmeniť zastaraný vozňový park na tatranských železničných tratiach.

Víťazom verejnej súťaže sa stala švajčiarska spoločnosť Stadler, ktorá podľa podpísanej zmluvy dodá päť ozubnicovo-adhézných elektrických jednotiek a jeden multifunkčný rušeň s metrovým rozchodom pre trate Tatranských elektrických železníc (TEŽ) a Ozubnicovej železnice (OŽ).

Realita nestačí nárokom

Viac turistov v Tatrách i bezplatná preprava pre vybrané skupiny občanov priniesli na tatranských tratiach výrazný nárast počtu cestujúcich – v porovnaní s rokom 2014 o 35 %. Súčasná kapacita nasadzovaných vozidiel tak nestačí zabezpečiť požiadavky zákazníkov na dopravný systém. Aktuálna kapacita na trati OŽ sú dve jednotky vo viacčlennom radení. Ďalším dôvodom je technická i morálna zastaranosť vozidiel (dnes používané dosahujú vek 48 rokov).

Najdôležitejším parametrom pre nové jednotky sa stal hybridný (ozubnicový aj adhézný) pohon. Ten umožní novým súpravám jazdiť tak na OŽ (trať Štrba – Štrbské Pleso), ako i po „normálnych“ koľajniciach TEŽ (trať Štrbské Pleso – Starý Smokovec – Poprad/Tatranská Lomnica).

Rýchlejšie a častejšie

Ako v tejto súvislosti uviedol Filip Hlubocký, predseda predstavenstva a generálny riaditeľ ZSSK, na 40 kilometrov TEŽ a OŽ najazdia ročne 565-tisíc vlakových kilometrov a prepravujú viac ako 2,5 milióna cestujúcich, medzi nimi desaťtisíce zahraničných turistov. „V špičke sa tu ľudia často nezmestia do vlakov a počas zimnej sezóny, keď má každý hrubú bundu a mnohí lyže či snubord, ťažko hovoriť o kultúre cestovania,“ skonštatoval.

„Električka“ spolu so „zubačkou“ prepravujú ročne vyše 2,5 mil. ľudí.

Podľa neho sa toto do roku 2022 výrazne zmení. Nové vlaky budú jazdiť častejšie, bez povinného prestupu, a tam, kde je to možné, aj rýchlejšie – až 80 km za hodinu. V porovnaní s dneškom prepraví jedna súprava o tridsať cestujúcich viac. Navyše sa v Tatrách už stiera rozdiel medzi sezónou a obdobím mimo nej. Len výkonové a kilometrické posilnenie dokáže pomôcť uspokojiť vysoký dopyt po tunajšej doprave.

Švajčiari bez konkurencie

ZSSK pred súťažou oslovila desať potenciálnych dodávateľov. Prihlásil sa iba Stadler Bussnang AG; námietky nepodal

nik. Cena za celú dodávku (päť jednotiek a jedno hnacie koľajové vozidlo vrátane významných náhradných dielov) je 38 801 691 eur.

„Sme veľmi radi, že pre TEŽ a OŽ môžeme dodať novú generáciu spoľahlivých, bezpečných a pohodlných vozidiel. Prevádzkovateľ i cestujúci z nich budú určite profitovať. Touto zákazkou sa nám podarilo nadviazať na úspešnú predchádzajúcu históriu s vozidlami v Tatrách,“ vyjadril sa Peter Jenelten, výkonný viceprezident Stadler Rail Group.

Technické parametre

Ide o modernú generáciu nízkopodlažných jednotiek typu GTW, špeciálne upravených pre kombinovanú ozubnicovo-adhéznú prevádzku. Každá ponúka 91 miest na sedenie, dve miesta pre invalidné vozíky, tiež multifunkčné časti pre bicykle a detské kočíky. Vozidlá majú moderný informačný, wi-fi a videosystém, klimatizáciu, ako i zariadenie na počítanie cestujúcich. Tieto univerzálne vozidlá sa úspešne používajú vo Švajčiarsku a Francúzsku.

Multifunkčný rušeň má elektrický aj dieselový pohon a spĺňa najnovšie ekologické normy EURO-III. Možno ho použiť kdekoľvek na adhézných aj ozubnicových tratiach. Dá sa ovládať i diaľkovo. V zime môže poháňať snehovú frézu aj odhruňť sneh z trate. Stanovišťa rušňovodiča sú klimatizované. Podobné typy sa používajú na horských tratiach vo Švajčiarsku a v Španielsku.

TK/MB
Foto: ZSSK

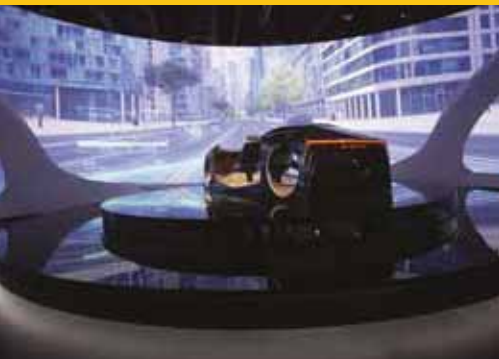
Počty prepravených osôb na TEŽ a OŽ (zaokrúhlené)

2014	1 947 000
2015	2 368 000
2016	2 542 000
2017	2 587 000
2018	2 893 000

Zdroj: ZSSK

Švajčiarske súpravy potešia Tatrancov

Vodič vidí „neviditeľné“

Na veľtrhu CES v Las Vegas predviedla spoločnosť Nissan svoju technológiu budúcnosti Invisible-to-Visible alebo tiež I2V, ktorá dokáže prepojiť skutočný svet s virtuálnym. Systém zbiera údaje zo snímačov vonku i vnútri vozidla a kombinuje ich s údajmi z cloudového úložiska. Sleduje najbližšie okolie, ale poskytuje informácie aj o vzdialenejších miestach. Dokáže napr. zobraziť i to, čo sa nachádza za rohom alebo budovou. Spríjemňuje riadenie tým, že vodičovi radí prostredníctvom interaktívnej virtuálnej postavy, ktorú zobrazuje v interiéri auta.

„I2V umožní vodičom vidieť neviditeľné, zvýši tak ich sebaistotu a spríjemní im riadenie,“ vraví Tetsuro Ueda z Nissan Research Center. „Interaktívne prvky systému vytvárajú prostredie na mieru, prispôbené záujmom a štýlu jazdy. Každý si ho bude môcť prispôbiť podľa seba.“

PK

Virtuálna hra pre spolujazdcov

Ani dlhá jazda autom nemusí byť nudná. Audi uzavrelo partnerstvo s Holoride, aby spolu preniesli nový virtuálny svet na sedadlá spolujazdcov. Novú technológiu predstavili spoločne na januárovom veľtrhu CES v Las Vegas a ohlas je viac ako pozitívny. Ak si nasadíte virtuálne okuliare, spustíte hru a razom sa vaša cesta premení na dobrodružstvo, pretože sa ocitnete v úplne inom svete plnom dinosaurov, vo vesmírnej lodi alebo v animovanej hre. Váš pohyb je plne synchronizovaný s jazdou automobilu, takže svet okolo vás reaguje na všetky zákruty a zrýchlenia, ktorým čelíte pri skutočnej jazde. To znásobuje vnemy z virtuálneho sveta a pridáva hre na autenticite. Bežná nudná jazda sa premení na životný zážitok.

VN

Traja šéfovia dizajnu

Automobilka Volvo Cars v decembri v Štokholme predstavila svojich troch (Thomas Ingenlath, Robin Page, Maximilian Missoni) šéfov dizajnu, ktorí v ostatných rokoch zmenili vzhľad portfólia vozidiel tejto značky a omladili ju. Prvým takýmto modelom bolo veľké SUV XC 90, uvedené v roku 2014. Udalo tón pre všetky nasledujúce vozidlá radov 90, 60 a 40, ktoré vďaka modulárnej platforme SPA alebo CMA získali naozaj luxusné proporcie. Prestížne ocenenia Auto roka (v Severnej Amerike, Ázii i Európe) dokazujú úspech nového dizajnového jazyka. „Myslím si, že sa nám podarilo pozdvihnúť dizajn Volvo do prémiovej triedy,“ povedal M. Missoni. „Thomas je vizionár so zmyslom pre veci, ktoré budú mať veľký

význam v budúcnosti. Robin zmenil kvalitu interiéru vozidiel na synonymum dokonalosti,“ dodal.

Ich tímový duch však presahuje hranice dizajnu. Úzko spolupracovali napr. s bezpečnostnými expertmi na vývoji komunikácie pre autonómne vozidlá, ako vidno na koncepte 360c.

PŠ

Dobrý rok pre Daciu

U nás sa Dacia každým rokom teší väčšej popularite a vlani tu prekonala hranicu 5-tisíc registrácií (5 095). Dosiahla trhový podiel 4,8 % a stala sa 8. najpredávanejšou značkou. Najpopulárnejší bol model Duster s 1 679 registráciami. Štvrté miesto a nárast predaja o 22 % v jednom

z najrýchlejšie rastúcich segmentov sú potešujúce.

V Európe zaznamenala značka rekord s 511 622 registrovanými vozidlami (nárast o 10,3 %) a trhovým podielom 2,9 %. Celosvetovo predala 700 798 automobilov, čo je oproti roku 2017 o 7 % viac.

„Rok 2019 bude rokom nových technológií, najmä entertainment systémov a nových motorizácií. Dacia poteší zákazníkov limitovanou edíciou Techroad, dostupnou na modeloch Sandero, Logan, Dokker, Lodgy i Duster,“ uviedol country manažér Stanislav Mihalovič.

Na Slovensku sa doposiaľ predalo viac ako 34 500 vozidiel značky.

IO

Príťažlivá čierna edícia

Na Slovensko prišla exkluzívna limitovaná edícia ikonického pick-upu Mitsubishi L200 v čiernej farbe. Má výkonný motor (133 kW) so sofistikovaným pohonom 4x4 Super Select, s redukčnou prevodovkou s uzávierkou zadného diferenciálu. Vybavená je 17-palcovými diskami z ľahkých zliatin a ďalšími štýlovými doplnkami. Bohatú lifestyleovú výbavu dopĺňajú xenónové predné svetlomety s integrovanými ukazovateľmi smeru či inteligentný systém bezkľúčového ovládania

centrálneho zamykania.

Black Edition je určená pre milovníkov expresívnejšieho dizajnu. Čierne prvky dodávajú modelu luxusnejší, športovejší nádych nielen pri pohľade zvonku, ale aj v interiéri.

ZK

Premeny automobilového trhu

Iba malá časť z najvyšších predstaviteľov automobilového priemyslu vo svete sa obáva poklesu ziskovosti v brandži.

A to napriek tomu, že najmä predstavitelia mladšej generácie už nebudú v budúcnosti chcieť vlastniť auto. Medzi značkami je na budúcnosť najlepšie pripravená Toyota, nasledujú BMW a Tesla. Elektrické autá sa nepredávajú najmä kvôli cene. Ako svoje ďalšie vozidlo by si väčšina spotrebiteľov chcela kúpiť hybrid. Aj tieto zistenia prinieslo 20. vydanie celosvetového prieskumu Global Automotive Executive Survey 2019. Uskutočnila ho KPMG, globálna sieť firiem poskytujúcich profesionálne služby v oblasti auditu, daní a poradenstva.

Perspektívy Európy a Číny

Podľa výsledkov aktuálneho prieskumu sú dvaja z troch (67 %) výkonných riaditeľov v automobilovom priemysle presvedčení, že do roku 2030 bude zo západnej Európy pochádzať menej ako 5 % celosvetovej produkcie automobilov. Predstavovalo by to iba 6,1 milióna vyrobených kusov. Elektrické vozidlá s batériami (BEV) sú tohtoročným výrobným trendom číslo jeden. Top trhom pre elektromobily bude v budúcnosti Čína. Oslovení manažéri sa zhodli, že práve táto krajina predbehne konkurenciu svojimi batériovými elektrickými vozidlami.

Okom zákazníka

Pre spotrebiteľov je najväčšou prekážkou vstupu do elektrického sveta automobilov cena. Na druhom a treťom mieste sa umiestnili možnosti nabíjania vozidla a rozsah komunikácií, ktoré sú na tento typ vozidiel pripravené.

Pri nákupe nového vozidla sú najdôležitejšími kritériami ochrana osobných údajov a bezpečnosť. Ak si vezmeme iba krajiny V4, tak u dvoch tretín respondentov sú rozhodujúcim faktorom celkové náklady

na vlastníctvo, resp. využitie automobilu. Nasleduje bezpečnosť a prvú trojicu kritérií uzatvára možnosť jazdiť pohodlne a rýchlo.

Ak už alternatíva, tak väčšina je skôr pre hybrid ako elektroauto.

Z funkcií, ktoré si zákazník môže vybrať na požiadanie, majú najväčší potenciál navigačné systémy, prispôsobiteľnosť tempomatu a zlepšenie výkonu. V prípade konfigurácie auta na mieru sú spotrebiteľia ochotní priplatiť si najviac práve za tieto vylepšenia.

Bude kde kupovať?

Počet maloobchodných predajní s autami sa podľa názoru respondentov do roku 2025 zmení alebo zníži o 30 – 50 %. Tiež účastníci prieskumu zo štátov V4 sa vyjadrili v súlade s týmto názorom. Pri porovnaní s lanskými výsledkami je však zrejmé, že zmena sa neuskutoční tak rýchlo, ako sa očakávalo.

„Hlavnou otázkou nie je zníženie počtu predajní, ale skôr to, ako a kde nájsť nový zdroj príjmov pre maloobchodníkov,“

upozornil Peter NemečKay, líder KPMG na Slovensku pre autosektor. „Jednou z možností je sústrediť sa na opravu vozidiel, pričom servisné centrá nemusia byť priamo v mestách. Ich pridanou hodnotou by bol najmä dôraz na zákaznícku skúsenosť, ako aj zber cenných dát o zákazníkoch pre výrobcov áut,“ dodal. Prieskum tiež ukázal, že zástupcovia automobiliek sú k budúcnosti maloobchodu pesimistickejší ako samotní predajcovia. Zákazníci totiž stále počítajú s tým, že svoje ďalšie auto si kúpia v autorizovanej predajni. Vyjadrila sa tak viac ako polovica respondentov z krajín V4.

Online predaje majú budúcnosť

Štvrtina spotrebiteľov z regiónu V4 by však svoj nákup radšej uskutočnila na nezávislej online platforme. Príkladom je Free2Move, na ktorej môžu záujemcovia pristupovať k ponukám rôznych poskytovateľov zdieľaných vozidiel zatiaľ v 17 mestách Európy a USA. Viac ako polovica (53 %) respondentov si vie predstaviť, že takúto službu v budúcnosti využije. Päťina by ju dokonca rada využila ihneď, ak by bola v domovskej krajine dostupná.

BD

Obrázok: Pixabay

Nový Passat

Zdokonalená 8. generácia úspešného modelu značky Volkswagen má mať premiéru na ženevskom autosalóne. Debutovať bude aj systém Travel Assist, umožňujúci čiastočne automatizovanú jazdu až do rýchlosti 210 km/h, alebo tzv. kapacitný volant, ktorý registruje dotyk vodiča a tvorí interaktívne rozhranie k asistenčným systémom. Príkladom môže byť Emergency Steering Assist, ktorý zvyšuje stabilitu pri vyhýbачích manévroch.

S novým Passatom sa dostáva do výroby 3. generácia modulárnej stavebnice infotainmentu (MIB3) s integrovanou SIM kartou. Okrem in-time navigácie umožňuje streaming hudby, príjem internetového rádia, ovládanie hlasom, ako aj preberanie nastavení vozidla z cloudu. Smartfón sa bude dať používať na odomkanie a štartovanie vozidla.

Európsky predpredaj sa má začať v máji, u nás v druhej polovici roka.

MCh

Vysokovýkonné kupé

Po úspešnom Hyundai i30 N, ktoré sa na Slovensku stalo najpredávanejším hot-hatchom roku 2018, sa v priebehu februára dostal do predaja druhý ostrý model divízie N, určený pre európskych zákazníkov – vysokovýkonné kupé Hyundai i30 Fastback N. Výkonnosťou nadväzuje na ostrý i30 N, karosársky na štýlový i30 Fastback. K dispozícii je 2-litrový turbomotor so 6-stupňovou manuálnou prevodovkou v dvoch verziách: N s výkonom 184 a N Performance s výkonom 202 kW. Obe verzie motora dosahujú krútiaci moment 353 Nm a maximálnu rýchlosť 250 km/h. Zrýchlenie z nuly na 100 km/h dosiahne auto za 6 sekúnd. Je navyše vybavené aj systémom N Grin Control, vďaka ktorému si možno vybrať až z piatich jazdných režimov.

MK

Mestský crossover od škodovky

Česká automobilka pokračuje v SUV ofenzíve. Po modeloch Kodiaq a Karoq má v tomto segmente prírastok, ktorý kombinuje prednosti automobilov SUV (vysokú polohu sedadiel, lepší výhľad, pohodlné nastupovanie a vystupovanie, zvýšenú svetlú výšku) s agilitou a jazdnými vlastnosťami kompaktov.

Mestský crossover Kamiq sa prezentuje ako ideálny sprievodca na všedný deň vo veľkomeste i mimo neho. Na báze modulárnej platformy MQB koncernu Volkswagen ponúka nové asistenčné systémy, rad Simply Clever detailov, ako aj veľkorysý priestor v novom koncepte interiéru. Tomu dominuje voľne stojaci displej infotainmentu. Bočné výduchy ventilácie siahajú až k dverám a opticky rozširujú

vnútrajšok. Na želanie možno tiež dodať virtuálny kokpit s uhlopriečkou displeja 10,25 palca, ktorý patrí k najväčším v segmente.

Crossover má mať svetovú premiéru na marcovom autosalóne v Ženeve.

LKL

Nehoda a ako jej zabrániť

Na januárovom veľtrhu CES v Las Vegas ukázalo výskumné centrum Toyota Research Institute virtuálnu rekonštrukciu nehody troch vozidiel na diaľnici. Prostredníctvom palubných kamier, senzorov a 3D animácie demonštrovalo, ako by sa zrážke dalo zabrániť pomocou automatického bezpečnostného systému Guardian. Na základe údajov o nehode pripravilo centrum presnú simuláciu, ktorá bola následne prenesená do učiaceho nástroja – aby auto dokázalo v zlomku

sekundy zväziť svoje možnosti. Celú situáciu potom zrekonštruovali na skúšobnej dráhe s reálnymi vozidlami a diaľkovo riadeným cieľom v podobe mäkkej makety automobilu.

V tomto prípade bolo najlepšou voľbou systému rýchlo akcelerovať do bezpečnej vzdialenosti od predmetných vozidiel. ABS sa sám dokázal nehode vyhnúť, zmierniť jej následky a potenciálne urobiť to isté aj pre vozidlá v blízkosti.

PT

GW1912309

Užitočná novinka v podnikovej mobilite

Arval Slovakia, jeden z lídrov v podnikovej mobilite, prichádza s novinkou Arval Outsourcing Solutions, ktorá nielenže prispôbi klientovi operatívny lízing na mieru, ale zosúladí ho aj s internými pravidlami firmy o používaní vozového parku. Navyše, ak zatiaľ klient internou Car Policy nedisponuje, Arval Slovakia ju vytvorí. Klientom v značnej miere odbudne administratíva a činnosti, ktoré sú pre prevádzku vozového parku nevyhnutné, a môžu tak všetky zdroje sústrediť na svoje podnikanie. Viac na www.arval.sk.

LP

Carsharing je na Slovensku populárny

Prvá slovenská carsharingová platforma Carrivederci po roku fungovania pre veľký záujem plánuje expanziu do okolitých krajín.

Myšlienka vznikla ešte v roku 2017, keď zakladateľov inšpiroval celosvetový úspech peer-to-peer platforiem, ako napríklad Airbnb. Začali s prípravou vlastnej platformy, ktorú spustili niečo pred rokom.

Úspech prináša nové plány

Systém prenájmu vozidiel sa medzi Slovámi dobre etabloval a postupne získava čoraz viac priaznivcov. Logicky sa teda Carrivederci chce stať prvou voľbou pri prenájme automobilov.

Branislav Kmeť, jeden z bratislavských zakladateľov platformy a jej výkonný riaditeľ, to ilustroval slovami: „Veríme, že Slováci budú už v blízkom čase viac zdieľať, menej vlastniť a viac užívať – chceme byť priekopníkmi. Myslíme si, že v budúcnosti bude carsharing minútový a autá bezpilotné. Budú mať podstatne kratšiu životnosť, no väčšiu využiteľnosť. Ich výrobcovia sa budú viac venovať servisu a mobilite ako predaju.“

Podľa marketingového manažéra platformy Marcela Míla Slováci čoraz viac využívajú princíp zdieľanej ekonomiky v mnohých formách, napr. v objednávaní jedla, prenájme ubytovania či taxislužbe. Aj preto vidí na slovenskom trhu veľký potenciál. „Samozrejme, musíme zohľadniť trhové špecifiká. Hlavnými biznis oblasťami sú veľké mestá ako Bratislava a Košice. Ale po úspešnom etablovaní na slovenskom trhu sa chceme rozšíriť ďalej – v druhej polovici tohto roka do Budapešti a potom možno aj Viedne,“ prezradil.

Kde je potenciál

Záujem o carsharing rastie najmä počas letných a jesenných mesiacov, kedy je

platforma skvelým riešením krátkodobého prenájmu auta na dovolenku či víkendový výlet. Hitom sú jazdené prémiové značky za cenu do 40 eur na deň. Aktuálne nájdu klienti platformy v ponuke viac ako 60 rôznych vozidiel. Ich majitelia si môžu na prenájme svojho nevyužívaného auta mesačne privyrobiť stovky eur. Osobné auto dnes na Slovensku vlastní v priemere viac než 60 percent domácností. So zámerom, aby vydržalo čo najdlhšie funkčné, ho majitelia často šetria a nevyužívajú príliš často. Pre technický stav vozidla i peňaženku vlastníka je však výhodnejšie, keď sa vozidlo používa čo najčastejšie.

Majitelia rokujú aj s potenciálnymi investormi. Hľadajú nielen finančníka, ale tiež odborníka, ktorý by im pomohol rozvíjať zaujímavé B2B partnerstvá.

„Od začiatku bolo našim cieľom vytvoriť komunitu ľudí, ktorá si bude navzájom zdieľať autá na princípe rešpektu, dôvery a transparentnosti. Sami sme nadšení fenoménom zdieľanej ekonomiky, pretože si uvedomujeme celospoločenskú zodpovednosť voči rozumnému využívaniu zdrojov našej planéty. Veríme, že nie je dôležité vlastniť, ale používať,“ doplnil B. Kmeť.

KŠ

Foto: agency-like

Carsharing je výhodný pre:

- majiteľov, ktorí svoje auto nevyužívajú každý deň a radi by si privyrobiť,
- autopožičovne a autobazáry, ktoré takto môžu vykryť slabé obdobia,
- lízingové spoločnosti, ktoré po skončení lízingu nevedia autá predáť,
- firmy, ktoré majú nevyužitú autoflotilu a chcú si zvýšiť príjem,
- podnikateľov, ktorí chcú autá v zdieľanej ekonomike profesionálne využívať,
- tých, čo nevlastnia auto, ale plánujú dovolenku, výlet či práve potrebujú viac cestovať,
- tých, čo potrebujú ďalšie auto (väčšie) napr. na prevoz vecí alebo rodinnú dovolenku,
- tých, ktorí si chcú zajazdiť na vysnenej značke, no nemôžu si ešte dovoliť kúpu,
- záujemcov o kúpu, ktorí si chcú konkrétnu značku vyskúšať na dlhší čas,
- turistov zvyknutých na využívanie platforiem ako napr. Uber či Airbnb,
- firmu, ktorá má prechodný nedostatok vlastných vozidiel,
- výrobcov a predajcov áut, pre ktorých je ďalším distribučno-marketingovým kanálom,
- mestá a obce, lebo im vyprázdňuje parkoviská.

Trendy v kuriérskych službách

Od dôb, kedy doručenie trvalo niekoľko dní, ba i týždňov, pretieklo hodne vody. Čakanie na balík sa už nenosí.

S prirodzeným vývojom spoločnosti sa vyvíjajú tiež služby všetkého druhu. Výnimkou nie je ani logistika, kde vo veľkej konkurencii rastú aj nároky zákazníkov – tak na B2B, ale najmä na B2C trhu.

„V dnešnej dobe zákazník požaduje viac možností doručenia, prípadné presmerovanie balíkov, spracovanie vratiek hoci i zo zahraničia. Všetky zásielky by sa potom mali dať bez problémov dohľadať pomocou technológií. Toto všetko musí byť zo strany logistických poskytovateľov bezchybne spracovateľné a všetky zásielky musia byť doručené včas a v správnom množstve,“ opisuje súčasný stav trhu Přemysl Lukeš, výkonný riaditeľ spoločnosti Der Kurier.

Rýchlosť

Práve jej neustále zvyšovanie je jedným z hlavných trendov. Hlavne v oblasti e-commerce sú už zákazníci zvyknutí na doručenie druhý deň, ideálne v ten istý deň, pokiaľ ide o hlavné mesto. Tento trend je zrejmy na B2B i B2C trhu. Štandardom je tiež informácia pre klienta o presnom čase doručenia. Nemusí teda na danom mieste dlho čakať – bez toho, aby mal istotu, že sa dočká.

Sledovanie zásielok

Každá lepšia logistická firma už ponúka možnosť online sledovať zásielky podľa čísla. Zákazník si tak môže v pohodlí domova z počítača či telefónu overiť, kde sa zásielka práve nachádza, že sa nikde nestratila a pokiaľ áno, tak kde nastal problém či zdržanie. Je to výhodné i pre obchodníka využívajúceho danú logistickú službu, pretože si takto môže kontrolovať, či všetky zásielky v poriadku dorazili.

Der Kurier: Všetky naše autá splňajú emisnú normu EURO 5.

Ekologické hľadisko

Automobilová doprava vždy bola a bude určitou záťažou pre životné prostredie, ale cieľom je túto záťaž čo najviac znížiť. „Preto optimalizujeme trasy a minimalizujeme nájazdy našich vozidiel, pravidelne sledujeme spôsob jazdy vodičov,“ konštatuje P. Lukeš.

E-commerce: zákazníci očakávajú doručenie už v ten istý, maximálne nasledujúci deň.

Možnosťou do budúcnosti sú ekologické autá na elektrinu (zatiaľ nemajú dostatočnú kapacitu na dlhé trasy), ďalej šetrné balenie zásielok – to však spravidla závisí od odosielateľa, ktorý kuriérskej službe obvykle odovzdáva zásielku už zabalenú.

Nové technológie

I keď sa to môže zdať ako sci-fi, stále aktuálnejšie sú autonómne vozidlá. Pri osobných autách ide skôr o budúcnosť, no v kamiónovej doprave, teda v B2B sektore, o realitu. Autonómne kamióny bez šoféra jazdia napr. v Nemecku medzi Mnichovom a Norimbergom. Zatiaľ nie samotné, ale ako súčasť dlhého konvoja kamiónov, ktoré vodičov majú. Výhodou

sú najmä šetrné využívanie paliva a vysoká bezpečnosť.

Ďalšou modernou technológiou sú drony, ktoré by sa v budúcnosti mohli používať na prepravu tovaru. Zatiaľ slúžia „len“ na inventúry skladov. Bohaté uplatnenie v logistike nachádza robotizácia. Využiť ju možno pri nakládkach a vykládkach tovaru alebo jeho balení, no tiež pri samotnom doručovaní.

Vlastné kuriérske služby

Veľké firmy stále viac zvažujú ich zriadenie; niektoré to už urobili. Výhody: absolútna kontrola nad prevážaným tovarom, možnosť ponúknuť koncovým klientom ďalšie nadštandardné služby a tiež zisk. Nevýhodou je náročnosť na organizáciu – tieto služby fungujú prevažne vo veľkých mestách a na doručovanie do odľahlejších oblastí stále treba najímať kuriérske služby zvonku.

Zdieľaná ekonomika

Tento trend zasiahol i logistiku. Obľúbené sú hlavne zdieľané sklady, kde i konkurenčné spoločnosti môžu pokojne spolupracovať, zdieľať tu zamestnancov a spoločne dovážať tiež do svojich predajní. Za správne nastavených podmienok môže ísť o veľmi efektívny spôsob spolupráce.

PK

Foto: Der Kurier

Nová výstavba v Bratislave

Prologis, globálny líder v oblasti logistických nehnuteľností, dokončil výstavbu dvoch nových špekulatívnych budov vo svojom bratislavskom parku. Prvá (označená ako 14) má 9 800 m², z ktorých je už 2 700 vopred prenajatých obchodníkovi s elektronikou Electronic Star a 2 900 spoločnosti Blitshtein Trading, distribútorovi potravín. Strecha je sčasti pokrytá solárnymi panelmi. Druhá budova (20) s plochou 15 500 m² ako prvá v parku dosahuje svetlú výšku 12 m. Obe stavby ponúkajú LED osvetlenie, inteligentný merací systém aj podporu nepretržitého špičkového zákaznického servisu. S oboma novými objektmi poskytuje teraz park viac ako 386 000 m² logistických priestorov a 58 000 m² pôdy pre potenciálny ďalší development. Prologis Park Bratislava je situovaný 24 km východne od centra mesta, 2 km od Senca a 16 km od medzinárodného letiska.

Kuriéri aj anketármi

Na Slovensku vznikla unikátna služba v oblasti prieskumov verejnej mienky, v rámci ktorej sa na zbere dát podieľajú kuriéri Slovak Parcel Service (SPS). Ide o jedinečný biznis model nielen na Slovensku. Pilotný zber dát sa realizoval ešte minulú jeseň pri komunálnych voľbách. Ďalšie testovanie koncom januára súviselo s blížiacimi sa prezidentskými voľbami.

Kuriéri sú vybavení tabletmi, kde majú o. i. anketové otázky. Odpovede zbierajú od klientov, ktorým doručia zásielky, ale tiež od iných, náhodných osôb. „Takýto zber dát je mimoriadne rýchly. Už do troch – štyroch hodín, prakticky v priebehu jedného dopoludnia, vieme získať dostatočnú reprezentatívnu vzorku aj 1 500 respondentov. Oproti doteraz zaužívanému spôsobu je to mimoriadne efektívna forma,“ hovorí Ján Ľurek, konateľ spoločnosti SPS.

Na službe participuje poradenská firma Restartup, ktorá má na starosti

dizajnovanie prieskumov, správne formulovanie otázok, štatistickú prácu s dátami, ich vyhodnocovanie a interpretáciu. Technologické know-how poskytuje startup Axepto.

RF

Pre balíkovú logistiku

Vo februári otvorila skupina Geis novú pobočku vo Veľkých Prálepoch pri Prahe. „Pre nárast objemov balíkov sa naša pobočka v pražskej Ruzyni priblížila k svojmu kapacitnému maximu. To bol dôvod hľadať nový vhodný priestor v tomto regióne,“ povedal Jaromír Roušavý, regionálny riaditeľ Geis Parcel CZ. Pobočka je vzdialená od pôvodnej lokality len 12 km, čo znamená, že dosah obslužnosti ostáva v nastavenom zabehnutom režime. Budova zahŕňa dve triediace haly (po cca 1 000 m²), čo prevádzkovo umožní rozdelenie zásielok pre Prahu a okolie. Je tu aj hala pre vykládku vozidiel z hlavných behov, ktorú urýchlia tri teleskopické dopravníky.

Nový priestor umožní ďalší rozvoj firmy aj nárast počtu kmeňových zamestnancov.

DS

GW1912310

Budúcnosť je v inováciách. Príďte si vypočúť možnosti!

Registrujte sa na www.log-in.sk

→ GALAVEČER
LOGISTICKEJ
INOVÁCIE

→ 11. APRÍLA 2019

→ DOUBLE TREE
BY HILTON HOTEL,
BRATISLAVA

Srdcovo-cievny systém podniku

Logistika sa nachádza uprostred dôležitých zmien a musí ich zvládať v dynamickom raste svojich výkonov. Má zásadný vplyv na výkon a efektivitu výroby.

Oproti minulému obdobiu sa nároky na logistiku významne zmenili. Stáva sa tesnejšou súčasťou výroby a smeruje k prepojeniu všetkých výrobných a subdodávateľských procesov do jedného kompaktného systému. Kým ešte pred pár rokmi sa zastavila pri bráne závodu, dnes končí na konkrétnom stroji a prechádza linkami v dodávateľskom reťazci.

Formujú ju rastúce nároky trhu

Podľa odborníkov logistika začína čoraz viac determinovať to, či bude výroba fungovať efektívne. Dnes ju ovplyvňuje množstvo aspektov. Rastie dynamicky pod vplyvom trhových požiadaviek, reaguje na prudké zmeny sériovosti, pri raste nákladov sa vyrovnáva s tlakmi na znižovanie cien či minimalizovanie skladových plôch. Neprospieva jej nedostatok pracovníkov ani celková preťaženosť dopravy. „Slovenská logistika je vyspelá, ťahá ju rozvinutý automobilový priemysel. O to väčšie nároky sa na ňu kladú z pohľadu dynamiky rozvoja a možností ovplyvňovania kapacity zariadení. V plnom rozsahu využíva nástroje lean manažmentu, ktorý rozvíja a podporuje digitalizáciou a ďalšími smart technológiami,“ konštatuje Martin Morháč, predseda predstavenstva spoločnosti SOVA Digital.

Dynamicky rastie vnútorná i distribučná logistika. Podľa Martina Jesného, analytika Revue priemyslu, dynamiku rastu potvrdzujú čísla produkcie: „Vlani dosiahol len 250 najväčších výrobných firiem v slovenskom priemysle tržby takmer 63 miliárd eur – to predstavuje objem produkcie, ktorý treba odviezť, prepraviť. Tieto objemy sa členia do čoraz väčšieho

dodávateľského reťazca. Len na Slovensku sú ich tisíce a globalizácia ich prepája do ešte rozvetvenejších medzinárodných prepojení. Vlani dosiahol objem prepravy súčasti výroby po ceste 160 miliónov ton; pri doprave pre priemyselných klientov to predstavuje spotrebu 620 miliónov litrov nafty, ďalších 30 miliónov litrov sa spotrebovalo pri obslužných činnostiach.”

Kustomizácia výroby, optimalizácia procesov

Zástupcovia podnikov hovoria, že kustomizácia výroby významne zvyšuje podiel change-over na linkách. Práve prestavovanie liniek kladie veľké nároky na oddelenia plánovania, nákupu a riadenia výroby, skladovej a distribučnej logistiky. Zmenu v poslednom desaťročí zaznamenali aj v popradskej Tatravagónke. Tá v minulosti vyrábala série vagónov v tisícoch kusov. Podľa slov jej manažera logistiky Martina Osvalda je to dnes približne 50 druhov vagónov po 20, 30 či 60 kusov. „A máme na linkách aj menšie série. Zmeny sú dramatické, prispôbobe nie sa ťažšie. Prešli sme kus cesty – od tradičnej logistiky cez mostovo-žeriavové dráhy, typické pre strojárstvo, až po štíhlu logistiku so smart riešeniami,“ konštatuje M. Osvald.

Budúcnosť efektívnej logistiky je v priamom prepojení systémov naprieč firmou. Tomu by mala predchádzať optimalizácia už existujúcich procesov. „Veľakrát sa

stačí pozrieť na ich aktuálne nastavenie a snažiť sa racionálne posúdiť celý reťazec. Je nevyhnutné, aby pracoval spolu. Veľmi úzka spolupráca musí prebiehať aj s oddelením nákupu,“ hovorí o svojich praktických skúsenostiach Dušan Okénka zo spoločnosti X-Company. Za najužšie miesto v slovenských podnikoch považuje plánovanie výroby: „Plánuje sa stále v exceli, na manuálnej báze a s neprimerane vysokou závislosťou od konkrétnych ľudí.”

Logistika čelí tlakom na znižovanie cien a minimalizáciu skladových plôch.

Veľké možnosti pre optimalizáciu sú aj v oblasti distribučnej logistiky. Na priestor pre zefektívnenie poukazujú aj štatistiky, ktoré uvádzajú, že ročne sa v slovenskej pozemnej doprave najazdí niečo cez štyri miliardy kilometrov, no z toho 820 miliónov bez nákladu.

Dôležité sklady

Problémom podnikov sa stáva aj nedostatok priestoru pre skladovanie materiálov a tovarov. V mnohých prípadoch sú jediným riešením pre rozširovanie biznisu do výšky smerujúce naskladnenia. Tam sú už nevyhnutné automatizované skladové

systémy, ktoré pomôžu umiestniť materiál aj do výšky 30 – 40 metrov.

O zmenách spojených s rozvojom výroby a potrebou optimalizácie skladových plôch hovorí aj Zuzana Tryzňová zo spoločnosti Gefco Slovakia, ktorá je generálnym dodávateľom logistických riešení pre trnavskú automobilku Groupe PSA Slovakia: „Prvky Priemyslu 4.0 sme začali zavádzať už predviani. Vďaka novému systému sme dokázali znížiť skladové plochy až o 20 percent. Nasadili sme inú techniku, kompaktovali manipulačné uličky. Nakoľko v aktuálnych priestoroch nemôžeme pracovať s výškou skladovania, do budúcnosti uvažujeme skôr o automatizovanom sklade v blízkosti výrobných objektov.“

Budúcnosť logistiky

Podľa odborníkov smeruje k samoorganizovaným logistickým procesom. „Postupne začnú vznikať špecializované pracoviská, kompetenčné centrá, prispôbajú sa tomu, aký výrobok sa bude vyrábať. Vznikne takzvaná pružná výrobná linka. Koncepty budúcnosti si budú vyžadovať revolučné spôsoby plánovania a riadenia

Kľúčové bude optimalizovať vyťaženosť dopravných kapacít.

výroby. Tie musia byť založené na evolučných a holonických princípoch a na aplikácii umelej inteligencie,” tvrdí Radovan Furmann zo spoločnosti CEIT. Moderné systémy budú optimalizovať saturáciu áut a eliminovať neefektívne vyťaženie dopravy. Hovoríme o nových biznis modeloch, ktoré vytvoria portály pre nákladnú dopravu; tie budú vytvárať

napr. prepojenie kolón kamiónov do autonómnej flotily či riadiť dovozy pomocou dronov. Optimalizácie prinesú veľké úspory nielen v dopravných kilometroch a vyššej vyťaženosť dopravnej kapacity, ale aj v efektívnej prevádzke a pružnosti reakcií na požiadavky zákazníkov.

AB

Foto: Pixabay, PPN

Zverte nám Váš
propagačný a
sezónny co-packing

20 rokov skúseností s obalovými službami

FM Logistic je špecialista na baliace služby. Svojim klientom pomáha prispôbovať ich produkty podľa požiadaviek trhu. Zverte svoj propagačný a sezónny co-packing do rúk profesionálov.

Kontakt:

e-mail: sales-sk@fmlogistic.com; tel.: +421 918 603 301

Výrobná kapacita: Sered'

www.fmlogistic.sk

FM LOGISTIC

Nový farmaceutický sklad v Rumunsku

Francúzska logistická a prepravná spoločnosť FM Logistic otvorila vo februári v Bukurešti špecializovaný chladený sklad za 20 mil. €, aby uspokojila dopyt rastúceho farmaceutického priemyslu v krajine. Zariadenie na príjem, skladovanie a distribúciu tovaru citlivého na teplotu, ako sú vakcíny, liečivá a zdravotnícke pomôcky, sa rozkladá na ploche 10 000 m². Sklad funguje v súlade so zásadami

správnej distribučnej (GDP) a skladovej (GSP) praxe pre farmaceutické produkty. Umožňuje skladovanie v rôznych teplotných režimoch (15 až 25 °C, 2 až -8 °C a -25 až -15 °C).

FM Logistic prevádzkuje v Rumunsku päť pobočiek. Medzi jej farmaceutických klientov patria spoločnosti Sanofi a Zentiva. Aktívne pôsobí v 14 krajinách Európy, Ázie a Latinskej Ameriky a zamestnáva viac ako 26 000 ľudí.

Nástroj na sledovanie zásielok

Nové IT riešenie ETA, ktoré vyvinula skupina Raben spoločne s telematickými firmami TIS a PTV, umožňuje online monitorovanie polohy doručovacích vozidiel a zásielok, ktoré vezú. V kamiónoch preprave ide o unikátny systém, vďaka ktorému majú zákazníci v reálnom čase prehľad, kedy zásielka dorazí na miesto určenia.

Vďaka prenosu GPS polohy do IT systémov Raben Group (každých päť minút) dokáže nástroj vypočítať čas doručenia s vysokou mierou presnosti. Do úvahy berie i aktuálnu situáciu na cestách, vrátane nepriaznivých faktorov (nehody, zápchy), a okamžite aktualizuje čas príchodu. Tieto informácie má zákazník k dispozícii bez toho, aby si musel pamätať špeciálne označenie zásielky či RFID štítky.

„Systém ETA funguje veľmi dobre. Chceme, aby bol na Slovensku do konca roka využívaný pre osemdesiat percent zásielok, ktoré prepravíme,“ uviedla marketingová manažérka Raben Logistics Slovakia Martina Netuhová.

EE

RG

GW1912308

BIOMETRICKÝ PODPIS: RÝCHLE, POHODLNÉ A BEZPEČNÉ PODPISOVANIE ZMLUVNÝCH DOKUMENTOV

**SLOVAK
PARCEL
SERVICE**

16 877
www.sps-sro.sk

služby služby
služby služby
služby služby
služby služby
služby služby
služby služby
služby služby
služby služby
služby služby
služby služby
služby služby
služby služby
služby služby
služby služby
služby služby
služby služby
služby služby
služby služby

S

služby

Dovolenka v skle a na vode 50

Unikátny projekt zážitkového turizmu

Tipy na jarnú lyžovačku 53

Rakúske strediská v dosahu Bratislavy

**Aktívna jar
v Orlických horách 54**

Rekordný rok pre e-shopy 55

Digitálne platby v obchode 56

**Ponuky na mieru musia stáť
na dôvere 57**

Personalizácia v obchode

**Ste nejlepší? Zaváži to,
len ak vám klienti uveria 58**

Dovolenka v skle a na vode

Plávajúci apartmán Punta de Mar vo východnom Španielsku posúva zážitkový turizmus na novú úroveň.

Punta de Mar je plávajúca plošina s dôkladným, minimalistickým architektonickým dizajnom, ktorý je funkčný a zároveň šetrný k životnému prostrediu. Navrhlo ju architektonické štúdio Mano de Santo s cieľom posunúť koncept zážitkového turizmu kamsi celkom inam, ako by sme očakávali. Prvý prototyp sa nachádza v klube Náutico v meste Denia na španielskom pobreží Stredozemného mora.

Nápor na zmysly

Zámerom tohto inovatívneho projektu je integrácia s prírodným prostredím. Sklenený plášť umožňuje vnímať okolie všetkými zmyslami; zároveň vyvoláva pocity pohodlia, uvoľnenia, intimity a duševnej pohody. Výhľad zvnútra – napríklad na more alebo okolitú prírodu – je nielen oveľa transparentnejší, živší a ničím nerušený, no zároveň stiera aj vizuálnu hranicu medzi interiérom a exteriérom. Umožňuje tak hosťovi zažiť dokonalé

spojenie s ustavične premenlivou prírodou naokolo. Tento priekopnícky počin v ponuke zážitkového turizmu sa okamžite stal predmetom širokého záujmu verejnosti i odborníkov.

Základom je konštrukcia

„Pre tento projekt sme sa snažili nájsť niečo výnimočné, lebo bolo potrebné splniť extrémne požiadavky. Vybrali sme spoločnosť Guardian Glass, pretože ponúka tie najlepšie sklá. Ďalším dôležitým aspektom je jej spoľahlivá technická podpora,“ povedala architektka Frances de Paula Garcia.

**Benefity Punta de Mar:
tepelno-zvuková izolácia,
vysoká bezpečnosť
a 360-stupňový výhľad.**

Plávajúcu konštrukciu vyrobili z troch vrstiev skla značky Guardian. Vonkajšiu vrstvu tvorí výberové sklo SunGuard SN 70/35 HT, nasleduje stredná vrstva zo skla ExtraClear. Na vnútornú vrstvu bolo použité laminátové sklo ClimaGuard

Premium, ktoré celú konštrukciu spevňuje. Výsledkom je vysoká celková bezpečnosť, vynikajúca energetická úspornosť a dostatočná zvuková izolácia. Pri takomto produkte je veľmi dôležitá aj regulácia slnečného žiarenia. Celá jednotka má solárny faktor 32 % pri 61-percentnej svetelnej priepustnosti. To znamená, že sklo celkovo prepúšťa dostatočné množstvo slnečného svetla a zároveň blokuje väčšinu tepla.

Interiér

Pre interiérový dizajn projektu zvolili sklo SunGuard HD Silver 20, nachádzajúce sa v šatníku, záhlaviach posteľe a kúpeľni – s cieľom vyvolať hru odrazov svetla. Vďaka rozličným zrkadlovým efektom možno v týchto intímnejších priestoroch dosiahnuť väčšie súkromie. Zároveň na iných miestach vie toto sklo vyvolať zaujímavé a zábavné efekty, ktoré vzbudzujú dojem priestrannosti a hlbšieho prepojenia interiéru s exteriérom.

„Význam skla je v tomto prípade rozhodujúci,“ zdôraznila architektka. „Malo by mať špecifické účinky, pokiaľ ide o transparentnosť aj rozmery. Snažili sme sa, aby navodzovalo dojem bezprostredného prepojenia s prostredím, aby sa hostia

doslova cítili obklopení okolitou přírodou. Tento pocit dokonalého súladu pomáha dosiahnuť práve použité sklo, umožňujúce 360-stupňový výhľad,” uzavrela. Podobne účelným doplnkom, ktorý ihneď vynikne, sú posuvné uzávery. Vďaka využitiu redukovaných hliníkových profilov dovoľujú maximálne otvorenie dverí a okien. To znamená lepši výhľad a viac prirodzeného svetla.

Usporiadanie a technológie

Pavilón s celkovou rozlohou 74 m² je navrhnutý pre dve osoby; má dve poschodia s minimalistickým dizajnom a vybavením. Na spodnom podlaží (40 m²) sa nachádzajú salónik s kúpeľňou a súkromná terasa, ktorá slúži ako prístavba k interiérovému priestoru. Na druhom poschodí (34 m²) je oddychové priestranstvo určené na relaxáciu. Vybava oboch poschodí zahŕňa osvetlenie a hudbu v pozadí.

Sklo okrem výhľadu stiera hranicu medzi interiérom a exteriérom.

Vďaka domácej aplikácii hostia rozhodujú o konkrétnych aspektoch obytných priestorov: môžu ovládať osvetlenie, zvuk, vôňa i úroveň bezpečnosti. Prístup k ovládacím prvkom je možný priamo z platformy alebo i na diaľku.

Za zmienku stojí biodynamické osvetlenie, ktoré v interiéru napodobňuje prirodzené svetlo z exteriéru. To znamená, že počas dňa sa svetlo mení tak, ako sa mení intenzita vonkajšieho svetla.

Záväzok udržateľnosti

Punta de Mar je udržateľná turistická iniciatíva, ktorá neprodukuje žiadne splodiny vďaka modulárnej konštrukcii so systémom na báze Plug&Go. Snaží sa o integráciu s prostredím a je z materiálov, ktoré majú malý vplyv na životné prostredie. Konštrukcia umožňuje presun po vode aj súši. To znamená, že sa môže presúvať na miesta s rozličnými prírodnými scenériami. Jedinou podmienkou sú dostupné prípojky na sieťové a napájacie zdroje. Vďaka tomu môže hosťom ponúkať stále jedinečné a exkluzívne zážitky.

SN

Foto: © Mano de Santo®, GRDPR166

Navštívte Hradnú bránu na Devíne
a jej novootvorenú galériu

Eventy • Reštaurácia • Kaviareň • Galéria

Najúžasnejšie miesto na Slovensku

www.hradnabrana.sk

Tipy na jarnú lyžovačku

Foto: © iStock

Horné Rakúsko

Jarní milovníci zimných športov si určite prídu na svoje v lyžiarskych strediskách Hinterstoder-Wurzeralm pri príjemných teplotách, modrej oblohe a snečných lúčoch počas celého dňa. Stredisko leží pred dychvyrážajúcou kulisou pohoria Totes Gebirge. Oblasť hostila svetový pohár a siaha až do výšky 2 000 m n. m.

Na 40 km zjazdoviek ponúka vysokú záruku snehových podmienok. Na zážitkových zjazdovkách sa nebudú nudiť ani skúsení lyžiari, ani rodiny s deťmi.

Mimochodom, deti do 10 rokov v sprievode jedného z rodičov s platným lyžiarskym lístkom tu majú svoj lístok – Schneemannkarte – iba za 3 € na deň. Ubytovatelia ponúkajú atraktívne paušály počas víkendov, 3 – 4 dni či celého týždňa mimo hlavnej sezóny za senzačné rodinné ceny.

www.hiwi.at

Dolné Rakúsko

Výborné snehové podmienky majú aj lyžiarske strediská Hochkar a Lackenhof am Ötscher, ktoré ležia iba 240 km od Bratislavy. Sú tak výborným tipom na víkendovú lyžovačku. Zimná sezóna sa v Lackenhofe končí 17. marca, na Hochkare trvá až do 7. apríla. Aj tu majú deti do 10 rokov v sprievode jedného z rodičov s platným lyžiarskym lístkom svoj lístok – Schneemannkarte – iba za 3 € na deň.

Hochkar ponúka zážitkovú zjazdovku Snowtrail Route99 s nádhernou panorámou a na svoje si prídu i freerideri vo Freeride Arene, jedinej v Dolnom Rakúsku. Lackenhof am Ötscher obľubujú predovšetkým rodiny s deťmi. Pre najmenších sa tu nachádza zábavný Sunny Kids Park s novým čarovným kobercom.

Množstvo sprievodných podujatí nájdete na www.hochkar.at alebo

www.oetscher.at.

JP/VN

Foto: © alexkaiser.at

Využite rekreačné poukazy

Od januára platí pre zamestnávateľov, ktorí majú aspoň 50 zamestnancov, povinnosť prispieť im na rekreáciu. Túto skutočnosť vnímajú poskytovatelia služieb cestovného ruchu aj na Liptove, lebo môžu získať dodatočných klientov na vyťaženie svojich kapacít.

S podobným systémom podpory majú asi najviac skúseností tamajší kúpeľníci. Okrem liečby akútnych ochorení alebo pooperačných stavov vstupujú aj do procesu prevencie. „Pomocou kúpeľnej liečby, hradenej úplne alebo čiastočne z verejných zdrojov prostredníctvom

zdravotných poisťovní, poskytujeme služby, ktorých využitie už teraz štát motivuje. Takto vnímame aj možnosť použitia rekreačných poukazov,“ povedal riaditeľ Kúpeľov Lúčky Martin Beňuch. Ešte v apríli 2018 tu otvorili nový kúpeľný hotel Kubo a na sklonku minulého roka uviedli do prevádzky komplexne zrekonštruované a rozšírené balneocentrum. Pre kúpeľníkov je obdobie do konca marca mimosezónnym, kedy poskytujú najvýhodnejšie ceny. Tie majú šancu využiť po novom už aj zamestnanci na svoju rekreáciu.

KŠ

Foto: Region Liptov

Turistický singletrack v Bardejove

Obyvatelia Bardejovských Kúpeľov, mesta Bardejov i návštevníci regiónu sa dlhé roky dožadovali cyklochodníka, ktorý by spojil obe lokality. Ten je od jesene realitou. Nazvali ho Herkules, rovnako ako najsilnejšie mineralizovaný prameň v kúpeľoch. Má dĺžku 1,3 km, šírku do 2,2 m a priečny sklon 5 % kvôli odvodneniu. Začína sa pri benzínovej pumpe Slovnaft

na konci Bardejova a končí na začiatku kúpeľov, kde sa napája na asfaltový chodník. Má charakter turistického singletracku, čo znamená, že kopíruje terén, prispôbuje sa prírode, stromom i svahu a jeho budovanie si nevyžiadalo výruby stromov. Povrch tvorí jemná kamenina, ktorá bráni vzniku blata po dažďoch. Chodník poslúži nielen cyklistom, ale i pešom; trasa má prevýšenie iba pár desiatok metrov, je teda vhodná aj pre rodiny s malými deťmi. Celkové náklady dosiahli 23-tisíc €. Ide o dočasné riešenie, keďže mesto Bardejov pripravuje cyklochodník s pevným povrchom, osvetlením a doplnkovou infraštruktúrou. No proces dlhodobo brzdi vysporiadanie problémových pozemkov.

ŠK

ITF Slovakiatour 2019

25. ročník veľtrhu cestovného ruchu priniesol atraktívne informácie o Slovensku i zahraničí. Prostredníctvom 350 vystavovateľov z 20 krajín získali návštevníci tipy na dovolenky alebo návštevy miest, ktoré sa naozaj opláti vidieť. Krajiny sa navyše predstavili aj ponukou lokálnych nápojov, jedál, ktorú doplnili tance, spev a miestny odev. Tento rok sa k vystavujúcim krajinám po prvýkrát pridal Irán. Po dlhšej dobe sa na podujatie vrátili Grécko, Maroko i Čierna Hora. Už známou súčasťou podujatia bol najväčší festival cestovateľských filmov: Bubo Bál – Camera Slovakia. Vďaka filmovým

snímkam, fotkám a prezentáciám skúsených cestovateľov sa diváci aspoň na chvíľu preniesli do exotických častí Yukonu, Tanzánie či Papuy-Novej Guiney. Zaujala aj tohtoročná novinka – výstava Rybárstvo a voľný čas, na ktorej sa prezentovalo 80 rybárskych značiek zo Slovenska, z ČR, Francúzska a Veľkej Británie. Široký sortiment rybárskych potrieb doplnili odborné prednášky a ukážky rybárskych techník, ktoré pri bazéne naživo predviedli najskúsenejší rybári. Výstavisisko v bratislavskej Inchebe počas štyroch januárových dní navštívilo vyše 70-tisíc ľudí. **VP**

vstupy do múzeí či o možnostiach účasti na vzdelávacích podujatiach, ktoré sa budú konať v navštívených mestách. Kontakt sa má realizovať prostredníctvom sociálnych médií.

Na tento rok schválil Európsky parlament na iniciatívu 16 mil. €. Zo Slovenska sa hlásilo 979 uchádzačov, šťastie sa usmialo na 160 z nich. **IL**

Aktívna jar v Orlických horách

Osobitne na jar býva organizmus lačný po pohybe na čerstvom vzduchu; mnohí sa doslova prebúdzame zo zimného spánku. Voľme pohyb, ktorý nás baví a pritom nevyšíli. Skúsme to trebárs v Orlických horách a Podorlicku! Táto oblasť ČR vyžaruje pokojnú, pohodovú atmosféru. Mierny profil samotného horského hrebeňa je ako stvorený pre nenáročnú cyklo- i pešiu turistiku. Malebné podhorie disponuje hustou sieťou cyklotrás, kde si prídu na svoje cykloturistické rodiny, nároční i sviatoční cyklisti. Kráľovská hrebeňová je napr. ideálna pre trekking,

s pôsobivými výhľadmi doľaka. Okruh v Deštnom prináša niekoľko stúpaní i zjazdov, určený je malým i veľkým na MTB bicykloch. V podhorí možno absolvovať príjemný výlet údolím Divokej Orlice, vhodný pre cestné bicykle. Sú tu aj ďalšie kvalitné cyklochodníky. Jazda prírodou pozdĺž rieky, navyše s minimálnym prevýšením, je tým pravým štartom do sezóny. Trasy zvládnu i menšie deti; po ceste sú odpočívadlá s ihriskami a zastávky s občerstvením.

MB
Foto: Štěpán Vrzala,
CzechTourism

GW1912301

Mladí budú objavovať Európu

Vlani vyhlásila Európska komisia iniciatívu DiscoverEU – ako prostriedok pre mladých Európanov spoznávať svoj kontinent. Umožní im naplánovať cestu, nadviazať kontakty, podeliť sa o zážitky na sociálnych sieťach, získať nových priateľov a objavovať európsku identitu. Do druhého kola, ktoré uzavreli v decembri, prišlo takmer 80-tisíc prihlášok zo všetkých

členských štátov. Na základe určených kritérií a kvót vybrali 14 536 uchádzačov, ktorí budú môcť svoju cestu podniknúť (za max. 30 dní) od 15. apríla do 31. októbra 2019, a to sami alebo najviac v päťčlennej skupine. Cestovať majú vlakom, len výnimočne inak. Okrem cestovných poukazov dostanú aj potrebné usmernenia a informácie, napr. o zľavách na

Oáza zdravia a oddychu ...

BARDEJOVSKÉ KÚPELE a.s.

Veľkonočný pobyt v Oáze zdravia a oddychu
Cena už od 177 EUR/3 noci/osoba

Cena zahŕňa:
ubytovanie, plnú penziu,
balíček procedúr, vstup
do Wellness Spa, večer ľudových
jedál, tradičné veľkonočné
špeciality

www.kupele-bj.sk • www.hotelalexander.sk • 054/477 4450, – 4470

Rekordný rok pre e-shopy

Internetovým obchodom sa u nás vlani darilo. Slováci v nich minuli 1,13 miliardy eur.

Popularita online nákupov neustále narastá. Cez internet už nenakupujeme len elektroniku a bielu techniku, ale aj produkty bežnej spotreby. Svedčí o tom aj obrat e-shopov, ktorý medziročne vzrástol o 23 %. Tradične najsilnejším obdobím bola vianočná sezóna, ktorá generuje takmer tretinu celkových online predajov.

Pribudlo obchodov aj výdajných miest

Výrazný skok zaznamenal aj počet e-shopov, ktorý sa medziročne opäť zvýšil. Pre ilustráciu: v roku 2016 ich na Slovensku bolo 9 300, o rok neskôr 11 100 a vlani už 11 585. Obchodníkom sa tak začalo opäť dariť a na trhu pribudli noví hráči. E-commerce u nás celkovo zažíva rozmach a posúva sa vpred.

Nákup v e-shope je dnes komfortnejší, rýchlejší a aj cenovo výhodnejší.

Slováci si užívajú rýchlosť, pohodlnosť i dostupnosť online nákupov. Už dávno to nie je len o cene; zákazníci oceňujú aj ďalšie faktory. Väčšina sa zameriava na celkovú kvalitu služieb vrátane dopravy. Obľube sa tešia aj kamenné výdajne, vďaka ktorým sa nakupujúci môžu sami rozhodnúť, kedy si svoje objednávky vyzdvihnú.

„Aj v tomto roku sa potvrdilo, že e-shopom sa darí a obdobie stagnácie máme zrejme za sebou,“ skonštatoval šéf nákupného radcu Heureka Tomáš Braverman. „Slováci nakupujú cez internet stále viac a zároveň rastie počet osobných odberov vo výdajniach. Logicky tak narástol aj počet e-shopov, ktoré ponúkajú takúto možnosť vyzdvihnutia tovaru,

ako aj počet výdajných miest. V roku 2018 sme ich evidovali už 2 390,“ spresnil.

Stále vedie elektronika, ale...

Najväčší podiel na našom trhu online nákupov si stále drží elektronika. Spolu s bielou technikou tvoria až 52 % celkového obratu. Výborne sa umiestnili e-shopy z kategórie dom a záhrada, ktoré do celkového obratu zasiahli 14 percentami. Oblečenie a móda s podielom 8 % obsadili tretie miesto, o percento menej zaznamenala športová výbava. Na piatej priečke (5 %) skončil detský tovar. Najpopulárnejšou značkou internetových predajných portálov je Samsung; druhé miesto obsadil Apple, na treťom sa nachádza Xiaomi. Trend je jasný: stále výraznejšie uprednostňujeme online nákupy, ktoré sa už netýkajú iba drahších položiek ako biela či čierna technika. V e-shopoch čoraz častejšie nakupujeme aj tovary bežnej spotreby v nižších cenových hladinách. Online prostredie je totiž nielen komfortnejšie a rýchlejšie, ale často aj finančne výhodnejšie. Slováci tu dnes nakúpia takmer všetko. Dobrým príkladom

je kategória kozmetika a zdravie, ktorú vyhľadávajú predovšetkým dámy. Rastúcej popularite sa tešia tiež čistiace prostriedky, napr. prášky na pranie či aviváž. Tie si nakupujúci často nechávajú doručiť až k dverám.

Zaujímavé trendy

V roku 2018 bola najrýchlejšie rastúcou kategóriou dom a záhrada, avšak tesne nasledovaná e-shopmi s jedlami a nápojmi.

Neustále sa zvyšuje počet ľudí nakupujúcich cez mobilné zariadenia. V súčasnosti takto postupuje každý druhý Slovák. Preto v brandži vedú e-shopy, ktoré sú „mobile friendly“.

Vzrastá počet osobných odberov vo výdajniach.

Zaujímavé tiež je, že v online nakupovaní sme opäť predbehli Čechov: náš podiel takto nakupujúcich vlani dosiahol 52, u našich západných susedov iba 45 %.

KK

Obrázok: Pixabay

Digitálne platby v obchode

Väčšina maloobchodníkov v Európe si neuvedomuje, že v septembri vstúpia do platnosti predpisy sprísňujúce overovanie totožnosti zákazníkov.

Poukázal na to prieskum spoločnosti Mastercard medzi septembrom a novembrom 2018 na vzorke 327 internetových predajcov v 17 európskych krajinách. Až 75 % z nich si nie je dostatočne vedomých nových bezpečnostných noriem pre internetové transakcie, ktoré majú zdokonaliť proces realizácie digitálnych platieb. Napriek blížiacim sa zmenám len 14 % dopytovaných predajcov podporuje prísnejšie overovanie totožnosti zákazníkov (stronger customer authentication, SCA). Dokonca 51 % z nich uviedlo, že na nové predpisy budú pripravení až koncom septembra alebo ich zavedenie neplánujú vôbec.

Bezpečnejší proces

Spoločnosť Mastercard sa snaží, aby po zavedení tejto zmeny zabezpečila spotrebiteľom ešte pohodlnejší priebeh internetových platieb. Preto ohlásila program Mastercard® Identity Check™ pre overovanie totožnosti, ktorý vychádza z poslednej generácie noriem organizácie EMVCo. Spotrebitelia sú vo veľkej miere zvyknutí

platiť svoje online nákupy na jedno kliknutie. Preto je toto riešenie navrhnuté tak, aby predstavovalo len minimálne narušenie procesu platby. Zároveň spĺňa požiadavky na SCA stanovené európskou smernicou o platobných službách PSD2, ktoré v 31 európskych krajinách vstúpi do platnosti 14. septembra 2019.

„Tempo rastu digitálneho obchodu prekonáva kamenné predajne. To je pre internetových predajcov síce prínosné, no zároveň to znamená nutnosť zaistiť bezpečnosť a jednoduchú realizáciu digitálnych platobných transakcií,“ upozornil Milan Gauder, výkonný viceprezident pre služby Mastercard Europe. „Prvú úspešnú transakciu podľa normy EMV 3DS sme uskutočnili už vlni, teraz spúšťame naše riešenie Identity Check, ktoré danú normu plne podporuje a využíva postupy SCA v reálnom čase, ako dynamické heslá či biometrické údaje, vrátane rozpoznávania odtlačku prsta, tváre, očnej dúhovky a hlasu. Výsledkom sú bezpečnejšie internetové platby, zodpovedajúce potrebám elektronického obchodu budúcnosti,“ dodal.

Proti podvodom

Medzi fyzickými a digitálnymi platbami však naďalej existuje znepokojivý rozdiel v počte odmietnutých prípadov či podvodov. V Európe je pri digitálnych platbách početnosť podvodného konania desaťkrát vyššia, čo sa negatívne odráža na miere využitia a dôvery. Obmedzená prevádzka

programu Identity Check pred jeho spustením ukázala, že znižuje výskyt podvodov, početnosť zamietnutých platieb aj zložitost overenia totožnosti klientov pri platbe. Výsledkom bola lepšia skúsenosť zákazníkov aj vyššie zisky predajcov i emitentov platobných kariet.

„Naše riešenie umožňuje bezproblémové využitie mobilných zariadení a je schopné odovzdať desaťkrát viac údajov medzi obchodníkom a vydavateľom platobných kariet ako doterajšie metódy. Rozhodne posúva latku overovania totožnosti výrazne vyššie,“ uzavrel M. Gauder.

Povinnosti obchodníkov

SCA bude, v súlade s už dávnejšie platnou smernicou PSD2, povinné od septembra. Do leta 2019 preto musia obchodníci splniť tieto dva body:

1. kontaktovať svojho spracovateľa platieb alebo poskytovateľa platobných služieb a overiť, či je ich firma pripravená a zahrnutá do programu Identity Check,
2. informovať svojich zákazníkov, že sa podoba platieb zmení a aké to pre nich bude mať výhody (napr. že nebude nutné pamätať si heslo a zníži sa hrozba podvodov).

Zároveň tým banky zahrnú držiteľov nimi vydaných kariet do programu Identity Check a ponúknu im vylepšené možnosti overovania totožnosti, vrátane využitia biometrických údajov.

ZM

Foto: Pixabay

Ponuky na mieru musia stáť na dôvere

Už Warren Buffett vedel, že kým vybudovať si dobrú povesť trvá dvadsať rokov, na jej zničenie stačí päť minút.

Mladá Košičanka na mobilnej stránke svojho obľúbeného obchodu s módou hľadá šaty na ples. Predajca vie, čo sa jej páči – má (s jej súhlasom) údaje z jej predchádzajúcich nákupov i zo sociálnych sietí. Ponúkne jej preto možnosť, ktorá ju poteší. Zákazníčka však stále váha. Preto prichádza neodolateľná ponuka – ak si šaty príde už dnes osobne vyskúšať do najbližšieho kamenného obchodu (v Košiciach), čaká na ňu desaťpercentná zľava. Na prvý pohľad všetko sedí. Záujemkyňa je však práve na služobnej ceste v Bratislave. Z nákupu a zľavy tak nebude nič. Namiesto ruky v rukáve je výsledkom akurát rozladenie kupujúcej. Pritom by obchodníkovi stačilo len lepšie pouvažovať nad kontextom.

Najvyššia priorita

Príprava ponúk na mieru je dnes, nielen v online svete, pre obchodníkov nevyhnutnou podmienkou úspechu – už iba preto, že dokáže zvýšiť hodnotu objednávky v priemere o pätinu. Podľa magazínu CMO tretina predajcov považuje cieľenie

a personalizáciu za jednu zo svojich troch najvyšších priorít, čo je viac ako pri ktorejkoľvek inej marketingovej taktike. Samozrejme, vyžaduje si to výkonný softvér, schopný celý proces automatizovať. Pretože čím rýchlejšie obchod zareaguje, tým má väčšiu šancu poraziť konkurenciu. Až 83 % zákazníkov totiž očakáva, že ich dopyt bude vybavený do 24 hodín. Personalizácia sa nesmie končiť pri oslovení zákazníka krstným menom v newsletteri; musí mu poskytnúť plnohodnotný zážitok, prispôbený nielen jeho profilu, ale aj kontextu nákupu. Znalosti o klientovi nestačí do komunikácie „nejak“ zakomponovať. Celá ponuka musí odrážať jeho profil a konanie v konkrétnom momente.

Hĺbková segmentácia v reálnom čase

Ešte i dnes sa mnohé firmy spoliehajú na jednoduchú segmentáciu na základe bežných nákupných zvyklostí. To je však málo. Rovnako sa už nemožno spoliehať iba na odporúčania na základe „múdrosti máš“, čiže podľa toho, aký ďalší tovar oslovil ostatných zákazníkov, ktorí si kúpili rovnaký produkt.

Dnes však existujú riešenia, ktoré aj s pomocou umelej inteligencie a strojového učenia posúvajú personalizáciu na vyššiu úroveň. Okrem údajov o produkte

berú do úvahy celkový profil zákazníka a zvažujú všetky dimenzie, dôležité pre proces nákupu – čiže popri informáciách o klientovi i kontext, obsah, ceny, predajný kanál, čas a ďalšie detaily. Každá z týchto dimenzií má svoje špeciálne atribúty. Zákazníka tak môžu charakterizovať jeho vek, pohlavie, história nákupov, čas strávený na určitých stránkach, k produktu zase možno priradiť jeho typ, cenu, taxonómiu a mnohé ďalšie kritériá. Skutočne efektívne riešenie podporuje algoritmičné výsledky aj behaviorálnym cínením. To umožní ťažiť z výhod personalizácie napr. aj obchodníkom s rýchloobrátkovým sortimentom.

Dôvera ako kľúčová podmienka

Algoritmičná personalizácia má však jednu nevýhodu: aby bola presná, treba veľa dát – a ich získanie trvá čas. Kľúčovým prvkom je dôvera. Ak vám zákazník verí, nebudete mu vnucovať nekontextové výrobky a služby, ale postupne s ním budete komunikovať na základe dát, ktoré vám dal k dispozícii, a budete mu poskytovať služby, ktoré očakáva. Potom nebude mať problém sprístupniť vám o sebe ďalšie informácie. Potvrďuje to aj európsky prieskum SAP: až 80 % zákazníkov je v prípade, že dôverujú obchodníkovi (značke), ochotných zdieľať s ním dáta. Ľudia dnes chcú zážitok na mieru, no nechcú mať pocit zasahovania do súkromia. Firmy by mali zabudnúť na prístup, kde hlavným cieľom sú čísla z predaja – mala by nim byť spokojnosť klienta. A tá je založená na dôvere. Naopak – tajnosti, zneužitie osobných údajov či ich použitie bez súhlasu sú nielen porušením GDPR, ale často znamenajú aj definitívnu stratu klienta. Podobný prístup podporujú tzv. CRM systémy štvrtej generácie. Sú založené na princípe, že každý zákazník má svoj jedinečný profil a od neho sa odvíja aj spôsob a forma komunikácie s ním či jednotlivé marketingové a predajné aktivity.

Martin Dudek

presales konzultant, SAP ČR

Ilustračné foto: SAP

Ste najlepší? Zaváži to, len ak vám klienti uveria

Keď si na živobytie zarábate ako odborný konzultant, kouč alebo tréner, pravdepodobne občas hľadáte odpoveď na otázku, ako presvedčiť zákazníka o svojich kvalitách.

Ak ide o dlhodobé a finančne náročné služby, zrejme nebude stačiť „studený telefonát“, zaslanie e-mailovej ponuky či nablýskaná prezentácia na internete, aby ste záujemcu presvedčili, že práve s vami dosiahne úspech.

Ako otvárať oči

Možno ste presvedčení, že vaše hlboké vedomosti experta, dlhoročná prax či originálne metódy pomôžu klientovi v ďalšom rozvoji, no on to akosi nevidí. Nedokáže odlíšiť kvalitatívnu úroveň potenciálnych dodávateľov služieb. Nie div – problematika je často natoľko komplexná, že jednoducho nie je schopný porovnávať. A môže byť veľmi frustrujúce zistiť, že konkurencia dáva povrchné, lákavo vyzerajúce sľuby, no ich realizácia určite neprebehne bez problémov.

Verím, že takouto cestou, aj keď môže byť krátkodobou úspešná, sa vydať nechcete. Čo teda urobiť, aby ste otvorili zákazníkov oči a nadviazali partnerstvo, ktoré bude prínosom pre obe strany? Najspôľahlivejšou cestou je budovať svoju reputáciu, získať si dôveru a nadviazať vzťah ešte skôr, než príde k samotnému obchodovaniu. Tu sú tri postupy, ktoré podporia vašu dôveryhodnosť:

• Preukážte svoju kvalifikáciu a skúsenosti

Nespoliehajte sa na to, že ľudia uveria vašim slovám. Ste expertom, ktorý je v niečom najlepší a patrí k špičke vo svojej brandži? Podložte pravdivosť takýchto svojich tvrdení certifikátmi, diplomami, výstupmi z realizovaných projektov alebo inými dokladmi, ktoré preukážu vaše schopnosti.

Taktiež veľmi pomôže, keď možnú nedôveru záujemcov o spoluprácu rozptýlia referencie alebo vyjadrenia vašich spokojných klientov. Pôsobí hodnotnejšie, keď o človeku dobre hovoria iní, než keď to robí sám.

• Raz vidieť je lepšie ako desaťkrát počuť

Staré príslovie v mnohom platí aj pre konzultantov. Najpresvedčivejším dôkazom, že dokážete niečo urobiť, je ukázať to názorne. Užitočné články v odbornej tlači, video kurzy, audio prednášky a podobné materiály môžete využiť ako darček klientom ešte pred samotnou konzultáciou. Ak vaše tipy využijú a pomôžu im, verte, že nebude potrebné žiadne ďalšie presvedčanie.

Iný osvedčený spôsob je ponúknuť prvú hodinu konzultácie či koučingu zadarmo, prípadne za zvýhodnenú cenu. Nestraťte však zo zreteľa, že má ísť o „ochutnávku“ vašich služieb, nie o bezplatné vyriešenie problémov zákazníka.

• Dajte klientovi solídnu záruku

Prvoradým cieľom každého, kto poskytuje poradenské a podobné služby, by mala byť kvalitná práca v prospech zákazníka. Komunikujte s klientom otvorene o tom,

aký výsledok môže reálne očakávať. Ak ho zaručíte nedokážete, resp. nedosiahnete, je lepšie peniaze vôbec neúčtovať. Garancia vrátenia peňazí v prípade nedosiahnutia cieľa nesmierne zvýši vašu dôveryhodnosť. Zákazník cíti, že nič neriskuje, a ľahšie sa rozhodne investovať svoje peniaze, čas i prácu do spolupráce s vami.

Pokiaľ beriete svoju prácu zodpovedne, ani vy príliš neriskujete. Ľudia si obvykle priznajú, ak sa vytúžený výsledok nedosiahol ich vinou – a potom službu nereklamujú. Iste, nájde sa mizivé percento klientov, ktorí môžu garanciu zneužiť. Pokiaľ natrafíte na takéhoto špekulanta, odporúčam o dôvodoch príliš nediskutovať, peniaze vrátiť a ďalej nespoločupracovať. Verte, že nespokojných a neraz neetických zákazníkov, ktorí o vás šíria zlé správy, je lepšie vôbec nemať.

Ak je poskytovaná služba rozsiahla, dohodnite s klientom míľniky, pri ktorých si plnenie vzájomne odsúhlasíte a prípadné vrátenie peňazí sa bude týkať len konkrétnej etapy. Chránite tým oprávnenú odmenu za svoju prácu, no zároveň včas rozpoznáte signály nespokojnosti, ktoré môžete ihneď riešiť.

Jana Škutková

www.marketingovo.sk

Ilustračné foto: Pixabay

zdravie život
zdravie zdravie
život zdravie
zdravie zdravie
život zdravie
zdravie zdravie
život zdravie
zdravie zdravie
život zdravie
zdravie život
zdravie zdravie
zdravie zdravie
život zdravie
zdravie zdravie
zdravie zdravie
zdravie život

zdravie a život

Viac prevencie, viac zdravia 60

Skríningové programy na rakovinu

Ako správne sedieť pri práci 61

Viesť dialóg so sebou... 63

Psychohygiena ako prevencia

Mlieko potrebuje našu podporu 64

Vitamíny na okne 65

Žerucha siata

Bioplasty druhej generácie 66

Chceme zálohované PET fľaše 68

Viac prevencie, viac zdravia

Ministerstvo zdravotníctva SR od začiatku roka spustilo celoplošné skriningové programy zamerané na včasné odhalenie troch najnebezpečnejších typov rakoviny.

Ide o ťažiskovú úlohu, súvisiacu so strategickým plánom na zníženie výskytu a úmrtnosti na nádorové ochorenia (Národný onkologický program). V rámci Roku prevencie sú to ďalšie významné aktivity pre pacienta. Nádorové ochorenia sú v súčasnosti druhou najčastejšou príčinou úmrtia v SR.

Kolorektálny karcinóm

Rakovina hrubého čreva a konečníka je najčastejším onkologickým ochorením u mužov a druhým najčastejším u žien. Jeho pilotný skriningový program sa začal na vzorke 20-tisíc ľudí, vybraných zdravotnými poisťovňami. Tie svojim poistencom pošlú test na odhalenie skrytého okultného krvácania, ktorý následne treba odovzdať všeobecnému lekárovi. „Kolorektálny karcinóm by mohol byť marginálnym problémom, pretože ho vieme včas zistiť a následne definitívne odstrániť. Zatiaľ však ani jedna rozvinutá krajina na svete nedokázala presvedčiť populáciu nad 50 rokov, aby sa v dostatočnej miere zúčastňovala na skriningových vyšetreniach. Metóda adresného pozývania je najúčinnnejšia, preto ju na Slovensku od januára zavádzame,“ povedal MUDr. Rudolf Hríčka, primár endoskopického oddelenia Gastroenterologickej kliniky SZU a UNB.

Muži a ženy nad 50 rokov majú na tento test bezplatný nárok raz za dva roky. Pri pozitívnom výsledku bude pacient odoslaný na ďalšie odborné vyšetrenie (kolonoskopiu).

Nádory prsníka

Sú najčastejším onkologickým problémom žien. Aj na tomto programe sa podieľajú zdravotné poisťovne, ktoré budú svoje poistníky na vyšetrenia pozývať. Cieľovou skupinou sú ženy vo veku 50 až 69 rokov.

Skriningy môžu prispieť k zníženiu úmrtnosti a zlepšeniu zdravia našich občanov.

„Netreba čakať na prvé príznaky, skrining je ideálna forma, má veľký význam – veď počet novodiagnostikovaných pacientok má stúpajúcu tendenciu. Máme moderné, účinné a spoľahlivé prístroje s minimálnou radiačnou záťažou pre organizmus. Sú tu preto, aby pomáhali,“ vysvetlila MUDr. Alena Kállayová z Preventívneho centra Onkologického ústavu sv. Alžbety. Mamografické vyšetrenie je v súčasnosti jediná metóda, ktorá vie zachytiť aj včasný štádium rakoviny prsníka, keď má nádor len milimetre. V tejto fáze sa rakovina prsníka dá veľmi dobre liečiť – bez veľkého operačného zásahu a väčšinou aj bez chemo- či rádioterapie. Práve vinou neskoršej diagnostiky u nás zomiera (zbytočne) v priemere 300 žien ročne. Celoplošný štátom garantovaný mamografický skrining môže toto výrazne zlepšiť.

Rakovina krčka maternice

Tu sa skrining rozbehne v priebehu roka. Cytologické stery majú vyhodnocovať certifikované laboratória. Nárok budú mať ženy vo veku 23 – 64 rokov. Prvé dva odbery sa uskutočnia v ročnom intervale; ak dopadnú negatívne, bude sa pokračovať každý tretí rok. Táto periodicita platí aj pre poistenkyňu, u ktorej sa skrining začal neskôr ako v 23. roku života. Sledovanie sa vo veku 64 rokov ukončí, ak budú posledné tri cytologické nálezy negatívne.

„Ide o závažné onkologické ochorenie žien hlavne v produktívnom veku okolo 45 rokov, so všetkými nepriaznivými zdravotnými a sociálnymi následkami. Organizovaný cytologický skrining má za cieľ znížiť výskyt rakoviny krčka maternice a následne úmrtnosť,“ uviedol MUDr. Oliver Sadovský z Národného onkologického ústavu.

Prečo je skrining dôležitý

Pomáha odhaliť rakovinu u ľudí, ktorí nemajú žiadne príznaky. Prostredníctvom skriningových testov aplikovaných na veľkú skupinu tzv. rizikovej populácie môžeme ochorenie odhaliť vo včasnom štádiu, kedy je šanca na vyliečenie vyššia. Skrining sa organizuje len pre tie choroby, ktoré sú v populácii dostatočne rozšírené, na ktoré poznáme účinnú liečbu a na zachytenie ktorých máme účinné testy, uskutočniteľné v celej rizikovej skupine. „Zníženie incidencie a mortality na onkologické choroby je pre nás kľúčové,“ uzavrela ministerka zdravotníctva A. Kalavská. Cieľom je v skriningu dosiahnuť minimálne 50-percentnú účasť, pričom dnes je na úrovni len 30 %.

ZE

Obrázok: Pixabay

Ako správne sedieť pri práci

Sedavé zamestnanie nie je fyzicky namáhavé, preto sa laici nad ním príliš nezamýšľajú. Avšak spôsob, akým v práci sedíme, rozhoduje o dlhodobom zdraví našej chrbtice.

Z hľadiska chrbtice je práca v sede staticky veľmi namáhavá, preto odborníci za najlepší považujú tzv. zabezpečený sed, i keď možno na prvý pohľad nepôsobí pohodlne. Treba si sadnúť na okraj stoličky, nohy rozkročiť v pravom uhle, s chodidlami voľne položenými na podlahe. V členku, kolene i bedrovom kĺbe sa odporúča uhol 90°. Napriamením sa zabezpečí celá chrbtica tak, že rovina panvy sa dostane do horizontály. To správne vycentruje chrbticu v driekovej i krížovej oblasti. Potom možno bez veľkého úsilia zatiahnuť plecia mierne smerom dole. Hlava pri „zasunutí brady“ automaticky nadobudne správne postavenie. Tento stav sa nepodari udržať dlhšie v prípade svalovej nerovnováhy – teda pokiaľ skrátené svaly budú ťahať chrbát do predklonu a oslabené im v tom nebudú schopné zabrániť.

Platí zásada pracovať len v tzv. pracovnom sektore, vymedzenom pravým uhlom medzi stehnami. Pri sedení sa snažíme nikdy nevytáčať trup mimo tohto priestoru, rovnako sa nepredkláňať a súčasne otáčať chrbticou.

Výška stola a stoličky

Pracovný stôl i stoličku si musíme výškovo nastaviť tak, aby pri došliapnutí celou plochou chodidiel na podlahu a pri položení prstov na klávesnicu počítača bol uhol v lakti 90°. Ruky by mali na ploche stola spočívať celými predlaktiami. Operadlo na chrbát by nemalo mať ostrú tvrdú hranu a malo by byť skôr vyššie ako nízke. Napomáha fixovať zabezpečenú chrbticu v krížovej oblasti.

V takejto polohe sa nedá vydržať celú pracovnú dobu. Preto je dobré preventívne sa občas „pomrviť“, robiť drobné zmeny polohy. Keď chrbtica miernym pobolievaním signalizuje, že niečo nie je v poriadku, musíme zmeniť jej zafixovanie v sede, prípadne sa poprechádzať. Veď aj zákon o bezpečnosti pri práci hovorí o potrebe meniť štýl sedenia každé dve hodiny.

Ako správne písať

Pred vynájdением tlačeneho písma sa prepisovaním zaoberali profesionálni písári. V starom Egypte si toto povolanie mimoriadne cenili. Mnoho sôch však svedčí o tom, že pre krčné chrbtice písárov to bolo zvlášť zafixujúce. Aj dnes je nutenie (najmä detí) písať za stolom s rovnou doskou nevhodné. Veď už v stredoveku sa zistilo, že je lepšie písať na šikmej ploche a ešte vhodnejšie v stoj.

Keď pracujeme s počítačom, optimálna výška očí je v úrovni horného okraja jeho obrazovky, resp. špička nosa by mala byť oproti stredu monitoru. Kto si zarába na živobytie písaním, musí si zaobstarať riadny monitor a práve takto ho nastaviť. Myš treba na stôl položiť tak, aby sme pri jej ovládaní museli minimálne pohnúť zápästím z východiskovej, vyššie opísanej pozície predlaktia. Zápästím nikdy netlačme na okraj stola.

A ako písať na tablete? Je to prenosná pomôcka, môžeme ho teda umiestniť na

Správny sed

rovnú plochu stola. Takáto jeho pozícia však nemôže byť celodenná, tobôž trvalá. Pri dlhšom písaní ho treba podložiť zošíkmenou plochou.

Čítanie a esemeskovanie

Pri čítaní knihy ju uchopme rukou, položíme na dlaň a roztvorme strany – v tom momente dosiahneme potrebný uhol, ktorý má zvierajú rovina knihy s rovinou stola. Priamka pohľadu bude dopadať kolmo na rovinu knihy. Nechávať ju na rovnom stole je nevhodné – veď ak ide o román, obvykle ho čítame dlho. A to znamená dlhodobé statické zafixovanie chrbtice! Samozrejme, toto neplatí pre bulvárne plátky a noviny, ktoré sa skôr listujú, ako čítajú.

Mnohí často využívame službu SMS. Naľakaj jednu krátku správu možno v hociakej pozícii tela. Avšak dlhé esemesky a najmä ich veľké množstvo naraz znamenajú pre krčnú chrbticu, najmä jej hornú tretinu, mimoriadnu záťaž, na ktorú môže zareagovať bolesťou krku alebo hlavy. Obdobné je to pri rôznych hrách cez mobil, ktoré vyžadujú dlhodobú sústredenú pozornosť a zvýšené napätie krčného svalstva. Aby sme si rozumeľi – hrať sa treba! Už filozof Nietzsche tvrdil, že v každom chlapovi sa skrýva kus chlapca. No nesmie to byť za každú cenu a dlhodobo.

Prof. MUDr. Anton Gúth, CSc.

Foto: www.rehabilitacia.sk

Nesprávny sed

Digitálne technológie v zdravotníctve

Technológie sa môžu stať nenahraditeľnými pomocníkmi chronicky chorých pacientov pri manažovaní ich ochorenia, ako aj pri vzdelávaní.

Zhodli sa na tom účastníci novembrového Európskeho samitu o inováciách pre pacientov (European Patients Innovation Summit, EPIS) 2018, ktorého hlavnou témou bolo práve využitie digitálnych technológií na zlepšenie kvality života pacientov. Do virtuálnej diskusie sa zapojili zástupcovia patientskych združení z 15 krajín Európy, vrátane pacientov zo Slovenska a z Českej republiky, ktorí sa zišli v Bratislave.

Veľký potenciál

Účastníci samitu hovorili o tom, ktoré technológie majú najväčší potenciál zlepšiť život chronicky

chorých ľudí.
Pomôcť môžu
informácie zdieľané

lekármi v rámci elektronického zdravotníctva či aplikácie zaznamenávajúce zdravotný stav pacienta. Užitočná by bola aj platforma, kde by chorí mohli online komunikovať s lekármi, ale aj zariadenia, ktoré by im umožnili viesť samostatnejší život.

Naši pacienti by uvítali aplikáciu, čo by s nimi aktívne komunikovala.

Na Slovensku i v ČR by pacienti uvítali aplikáciu, ktorá by im – na základe vyhodnotenia konkrétnych hodnôt ich zdravotného stavu – navrhovala úpravu životného štýlu, pripomenula im, kedy si majú vziať tabletku, alebo hravou formou edukovala o ich chorobe.

Dnes a zajtra

O tom, ako technológie už dnes ovplyvňujú život pacientov, ale aj o tom, čo sa ešte len pripravuje, prednášal v slovensko-českom hube RNDr. Pavol Vitovič, prednosta Ústavu simulačného a virtuálneho medicínskeho vzdelávania Lekárskej fakulty UK. „Inovatívne technológie sú dnes nenahraditeľným pomocníkom v zdravotníctve, a to počnúc vzdelávaním budúcich lekárov cez tréning ich medicínskych aj komunikačných zručností až po inovácie zamerané na zlepšenie života samotných pacientov,“ zhrnul. Prítomným o. i.

priblížil, ako môže 3D medicínska tlač zlepšiť predoperačné plánovanie alebo ako pomôže tlač polymérnych matric v prípade regeneratívnej medicíny.

Ako ďalej

Predstavitelia patientskych organizácií v rámci slovensko-českého hubu diskutovali aj o najdôležitejších krokoch, ktorými môžu podporiť rozšírenie digitálnych technológií. Za kľúčové aktivity považujú vzdelávanie zdravotníkov v oblasti chápania potrieb pacientov, online hodnotenia poskytovateľov zdravotnej starostlivosti pacientmi, ako aj zlepšenie digitálnych zručností patientskych organizácií.

LS

Obrázok: Pixabay

EPIS je platformou, ktorá virtuálne spája zástupcov patientskych združení z Francúzska, Írska, Talianska, Portugalska, Nemecka, Rakúska, Bulharska, ČR, Maďarska, Nórska, zo Španielska, Švajčiarska, Srbska, Slovinska a Slovenska. Každoročne ho organizuje spoločnosť Novartis.

Banskobystrickú nemocnicu čaká rekonštrukcia

Fakultná nemocnica s poliklinikou F. D. Roosevelta poskytuje zdravotnú starostlivosť pre približne 660-tisíc obyvateľov Banskobystrického samosprávneho kraja a niektoré špecializované služby a výkony pacientom z celého Slovenska. Ide najmä o transplantčný program obličiek, pečene a krvotvorných kmeňových buniek,

ako aj o roboticky asistovanú chirurgiu. V priebehu tohto roka by sa mala začať rozsiahla obnova nemocnice,

predstavujúca masívnu investíciu v objeme viac ako 100 miliónov eur. Medzi hlavné ciele patria rekonštrukcia tepelného hospodárstva, zateplenie budov a výmena vnútorných rozvodov, predĺženie prevádzkovej životnosti jednotlivých objektov i nemocnice ako takej a v neposlednom rade odstránenie problémov s technickou udržiavateľnosťou budov. Predpokladaný termín ukončenia je rok 2023.

ZE

Viesť dialóg so sebou...

Ako si udržať duševnú rovnováhu v hektickom tempe dnešného sveta? Často skloňovaná psychohygienu ponúka súbor preventívnych opatrení.

Dôležitosť duševného zdravia je aktuálna v každej dobe. Súčasnosť charakterizujú zmeny na všetkých úrovniach. Je to doba stierania hraníc, rozpadu zabehaných štruktúr, možnosti uskutočniť čokoľvek. Posúvanie limitov platí naozaj pre všetky hranice – aj pre tie ľudské?

Flow

Tento životný princíp nám prináša plynulý pohyb v prúde energie. Môže byť odpoveďou, ak hľadáme východisko z aktuálnych ťažkostí. Prejavom straty pohybu, prúdu života, kreativity a šťastia je syndróm vyhorenia, ktorý sa vie maskovať za mnohé iné diagnózy. Nie je prejavom slabosti, ale zdravým pokusom organizmu o sebareguláciu. Keď nám zlyhá vnútorný dialóg, kontakt so sebou samým, naše telo vysiela jasné signály. Zvýšená únava a rôzne zdravotné problémy sú bežnými sprievodnými javmi.

Skúsenosť z mojej praxe ukazuje, že narastá počet ľudí, ktorí prichádzajú s takýmito starosťami.

Zrazu stoja pred otázkami typu: Kto som? Čo chcem? Čo potrebujem? Prestali viesť dialóg sami so sebou, prestali cítiť. Nie je však nevyhnutné dospieť až do tohto štádia. Ako mu predísť a nestratiť ten „flow“ – prúd života? Ako udržať rovnováhu vo všetkých svojich zložkách: bio-, psycho-, sociologickej, ale aj spirituálno-energetickej?

Celostný a zároveň individuálny prístup

Jednotlivca vnímam vždy v kontexte jeho individuálneho životného príbehu. Zaoberám sa celostným prístupom, spolu sa systematicky dotýkame viacerých oblastí. Správne postupy nám pomáhajú nastoliť

rovnováhu a udržiavať plynulý pohyb. K tomu v prvom rade patrí pôvodná rodina – ako primárna bunka, ktorá výchovou, postojmi a hodnotami nasmerovala jednotlivca k sebe i do širšieho sociálneho okolia. Do úvahy sa berú zásadné udalosti života, vzorce správania, životný štýl, vplyv prostredia, celková životospráva. Vytvorením časovej osi klienta získame informáciu, na čom treba aktuálne pracovať.

V praxi vždy volím individuálny prístup a dbám na bezpečné prostredie. Lebo ide o citlivú, intímnu zónu každého jednotlivca. Inak sa potom pracuje s párom, rodinou, tímom. Ale princíp vychádza z komplexnosti.

Terapeutický proces

Psychohygienu je multidisciplinárny odbor zameriavajúci sa na psychické, resp. mentálne zdravie. Tento pohľad možno rozšíriť a zaoberať sa každou jednotlivou zložkou do hĺbky. Ide o prevenciu, čo pomáha udržiavať duševné zdravie zavádzaním pravidiel správneho spôsobu života – cez jednoduché činnosti až po hľadanie optimálnej cesty v kontexte príbehu jednotlivca. Učí správne nájduť na seba, pomáha posilňovať silné stránky človeka, pracuje s myšlienkami aj reguláciou emócií. Vyladením tela

prostredníctvom stravy a efektívneho pohybu získame viac vitality a energie. Každý má svoje vnútorné rezervy, ktoré môže posilňovať tým, aké zmeny je schopný nastoliť, ako je schopný udržiavať spomínaný pohyb. Teda zásadnou vecou, ako sa lepšie cítiť a lepšie myslieť, je starať sa o seba komplexne. Ak pracujeme na všetkých oblastiach, získame rovnováhu aj väčšiu vitalitu tela, nadobudneme vnútornú radosť a spokojnosť, dosiahneme vyšší výkon.

Trpezlivo a postupne

Vždy treba začať malými krokmi. Je dôležité, ako dýchate, spíte, ako sa stravujete, aké vzťahy pestujete, ako trávite voľný čas a relaxujete. Nemenej dôležité je viesť vnútorný dialóg so sebou. Otvorenie sa práci na sebe samom prináša veľa úžitku. Techniky, ako sa dostať k cieľu, sú rôzne. Ak hovorím o komplexnom prístupe, v praxi sa nevyhýbam postupnému zavádzaniu techník tak, aby ich človek do svojho života integroval úplne prirodzene. Celostný prístup v psychoterapii ponúka možnosti, ktoré možno prijať ako výzvu – s cieľom skvalitniť si život a žiť ho autenticky, v súlade so sebou samým.

Mgr. Daša Ciprichová, psychologička

Ennea clinic

Foto: Pixabay

Mlieko potrebuje našu podporu

Spotreba mlieka na Slovensku sa v porovnaní s rokom 1989 dramaticky znížila a odborníci na výživu dvíhajú varovný prst.

Upozorňujú, že tento trend je zo zdravotného hľadiska nežiaduci. Otázkou zostáva, prečo je aktuálna situácia taká nepriaznivá. A v neposlednom rade – čo môžeme urobiť pre záchranu slovenského mlieka.

Predtým a teraz

Nedobrá situácia je dôsledkom viacerých spoločenských zmien po roku 1989. Dovtedy boli prakticky na všetkých školách zavedené mliečne desiate. Podávané mlieko bolo kompletne domáce (teda slovenské) a čerstvé, z regionálnej produkcie – keďže mliekareň mali skoro v každom našom okresnom meste. Konzumácia mlieka a mliečnych výrobkov bola teda prirodzenou súčasťou jedálneho lístka.

„Následne nastalo množstvo zmien. Na školách boli mliečne programy zastavené, postupne sa tam začali otvárať bufety, v ktorých sa objavovalo stále viac ‚moderných‘ sladkých nápojov a potravín,“ konštatuje Stanislav Voskár, prezident Slovenského mliekarenského zväzu. „Zmena nastala aj v koncentrácii priemyslu – zaniklo viacero lokálnych spracovateľov mlieka. Začal sa masívny príchod nadnárodných obchodných reťazcov a ponúkaný potravinový sortiment sa extrémne rozšíril. To spôsobilo aj nárast dovozu mliečnych výrobkov zo zahraničia. Situácia vyústila do šírenia mýtov a poloprávd o mlieku, ktoré sa stalo ‚nemodernou‘ potravinou. Vinou všetkých spomínaných faktorov sme ‚stratili‘ celú jednu generáciu spotrebiteľov,“ uzatvára.

Zvýšime spotrebu?

Samozrejme, šanca tu je, že, žiada sa však väčšia zainteresovanosť všetkých, ktorých sa to týka.

Prvovýrobcovia a spracovatelia dlhodobo

komunikujú potrebu zvýšenia spotreby mlieka vo vzťahu k spotrebiteľom. V závislosti od cieľovej skupiny sa snažia vybrať vhodné formy komunikácie a aktivity na šírenie posolstva dobrých benefitov mlieka.

„Vysvetliť deťom, prečo je dobré piť mlieko a konzumovať mliečne výrobky, je iné ako mládeži alebo dospelým,“ upozorňuje riaditeľka Slovenského zväzu prvovýrobcov mlieka Margita Štefániková a pokračuje: „Napríklad v rámci projektu Adoptuj kravičku sa deťom snažíme hrovou formou priblížiť ‚cestu‘ mlieka – teda odkiaľ pochádza, kde a ako sa spracúva a čo je potrebné urobiť, aby sa dostalo od

Školský mliečny program si zaslúži väčšiu podporu zo strany štátu.

kravičky až na stôl. Pre mládež a dospelých vyberáme skôr informačné a osvetové aktivity, opierajúce sa o najnovšie výsledky výskumov a odborných štúdií. Tie popierajú mnohé nepravdy a mýty, ktoré medzi nami kolujú a akosi zľudovali.“

Je tiež dôležité všetkým cieľovým skupinám komunikovať pôvod mlieka a dôvody, prečo je lepšie konzumovať slovenské mlieko a mliečne výrobky. Zaráža, že ešte stále je veľa ľudí, ktorí ani nevedia

rozoznať naše výrobky od zahraničných. „Tu by sa žiadala väčšia osвета a zainteresovanosť štátu a aspoň verejnoprávných médií, pretože je preukazné, že domáce potraviny sú nielen bezpečné, ale ich konzumácia má pozitívny vplyv na zdravie, zamestnanosť a ekonomiku,“ hovorí M. Štefániková.

Chce to viac zdrojov

Pre kontinuálne zvyšovanie spotreby a podporu domácej výroby sú dôležité dva faktory: dostatok finančných zdrojov a výrobných kapacít. Kapacity máme – chovatelia dojníc sú pri správnej motivácii pripravení a schopní zvýšiť produkciu surového mlieka pre naplnenie budúceho rastu spotreby. Finančných prostriedkov by bolo, samozrejme, potrebných viac. „Od roku 2008 zbierame financie do Mliečneho fondu, kam prispievajú slovenskí prvovýrobcovia a spracovatelia mlieka. Z neho financujeme informačné a propagačné kampane na zvýšenie spotreby mlieka a mliečnych výrobkov slovenského pôvodu. Výraznejšiu finančnú podporu štátu potrebuje aj školský mliečny program,“ dopĺňa M. Štefániková.

V obchodoch vyhľadávajme a kupujme slovenské mlieko a mliečne výrobky – spoľahnime sa na ich kvalitu a najmä na to, že sú naše.

LV

Foto: PxHere

Vitamíny na okne

Spestriť jedálny lístok čerstvou zeleninou je vždy vítané.

Takúto možnosť nám dáva žerucha siata.

Je to zelenina s unikátnou vlastnosťou – počas celého roka si ju môžeme pestovať aj v domácich podmienkach.

Nenáročné pestovanie

Pestovanie žeruchy je jednoduché, pretože nemá osobitné nároky na pôdu. Dokonca si ju môžeme vypestovať napr. na vate umiestnenej v miske s vodou. Rastlina má krátku vegetačnú dobu: za 7 až 10 dní si už môžeme pochutnávať na prvej úrode.

Na čerstvej žeruche si môžeme pochutnávať už za týždeň.

Aby vňať nebola horká, nedávame ju na priame slnko, len na dostatočne svetlé miesto. Ak chceme mať rastlinu vždy čerstvú, výsev obnovujeme v dvojtýždňových intervaloch. Po tomto čase totiž žltne a stráca výživnú i konzumnú hodnotu.

Priaznivé účinky na zdravie

Konzumujú sa mladé rastlinky v surovom stave, ktoré majú pikantnú, mierne štipľavú chuť podobnú reďkovke. Možno nimi

priamo posypať chliebik alebo ich pridať do nátierok, šalátov, omáčok, polievok.

Vhodné je aj použitie k mäsám pripravovaným na ražni, k tučnejším pokrmom a taktiež na ryby.

Vňať na priamom slnku horkne, preto volíme iné miesto s dostatkom svetla.

Žerucha obsahuje vitamíny C, A, B1 a minerálne látky ako vápnik, draslík, železo a horčík. V kombinácii s mrkvou, so zeleným šalátom, špenátom a s inými zeleninami je účinná v prevencii málokrvnosti. Pozitívne vplyva na metabolizmus, pretože podporuje produkciu tráviacich štiav. Povzbudzuje tiež činnosť žlčníka a pečene a tlmí vytváranie hemoroidov.

Aj pre deti? Áno

Mierne štipľavá chuť žeruchy nemusí chutiť deťom. Ak ju však najemno nasekáte a vymiešate s nátierkovým maslom, tvarohom či so syrom, nebudú mať s ňou problém. A keď svoje ratolesti zapojíte aj do jej pestovania, budú ju mať ešte radšej.

MUDr. Alžbeta Béderová,
vedúca odboru podpory zdravia
Regionálny úrad verejného
zdravotníctva Bratislava
Foto: Freeimages

Hollandia ponúka originálne recepty

Česká mliekareň Hollandia Karlovy Vary v spolupráci s juniorskou sekciou Asociácie kuchárov a cukrárov (AKC) ČR chce spotrebiteľom priblížiť varenie a pečenie s využitím kvalitných jogurtov, a to prostredníctvom krátkych videí.

„Každý mesiac budeme na webe a sociálnych sieťach zverejňovať dva recepty, ktoré si špeciálne pripravilo päť vybraných mladých kuchárov alebo cukrárov

z AKC vo veku 16 až 24 rokov. V januári sme začali teaserom na Instagrame,

kde boli použité fotky a videá z natáčania,” vysvetlil Jan Škoda, Corporate PR & Marketing Manager. Zároveň pripomenul, že videorecepty majú mať špeciálnu posilu – téglík jogurtu Hollandia ako chatbot. Ten bude komentovať prípravu jednotlivých receptov.

Spolupráca Hollandie s juniorským tímom AKC bude trvať celý rok. Celkovo sa má natočiť 24 videí s receptami slaných i sladkých jedál.

LP

Bioplasty druhej generácie

Výskumníci zo Slovenskej technickej univerzity (STU) prišli s inováciou, vďaka ktorej sa bioplasty už môžu rozložiť aj vo vode či v pôde.

„Pod bioplastmi rozumieme buď plast vyrobený z obnoviteľných zdrojov surovín, alebo biologicky rozložiteľný plast. Pre prírodu sú, samozrejme, najpriaznivejšie tie, ktoré sú aj z obnoviteľných surovín, aj biologicky rozložiteľné, teda v prírode nepretrvávajú desiatky rokov. A také sú naše bioplasty,“ konštatuje prof. Pavel Alexy z Fakulty chemickej a potravinárskej technológie STU v Bratislave.

Vylepšený nonoilen

Základom prvej generácie bioplastov sú dve zložky: kyselina polymliečna (vyrába sa zo škrobu) a polyhydroxybutyrát (PHB – biomateriál produkovaný baktériami). Baktériám stačí ako živinu poskytnúť cukor – trebárs z cukrovej trstiny či zo srvátky (vzniká pri výrobe mliečnych produktov a nemá praktické využitie). Tento bioplast je v SR chránený ako úžitkový vzor, má podanú patentovú prihlášku a patent už získal v Európe a niekoľkých ázijských krajinách. Nesie značku nonoilen, čo značí, že nie je vyrobený z ropy. Teraz je už však na patentových úradoch

nová prihláška – na bioplast druhej generácie. Ten má z ekologického pohľadu viaceré ďalšie bonusy. Napr. ako zdroj PHB môže poslúžiť použitý fritovací olej, ktorý je dnes nebezpečným odpadom. Navyše sa tento bioplast nerozkladá len v podmienkach priemyselného kompostu, teda pri teplote 50 °C a viac, ale už pri teplotách 20 – 30 stupňov. P. Alexy komentuje: „Testujeme rozklad v bežnej pôde i v morskej vode, kde, zdá sa, tiež dokáže degradovať. To môže byť veľkým prínosom, keďže moria sú plné plastového odpadu.“

Doma a rýchlo

Kým na vývoji bioplastu prvej generácie sa spolupodieľala najmä SAV, teraz je to VUT Brno; práve tamojší vedci totiž vyvinuli technológiu spracovania odpadových olejov na PHB.

Tím STU spolupracuje s firmami a univerzitami aj pri hľadaní uplatnenia vynálezu v praxi. Jednou z ciest je komerčné využitie pri výrobe obalových fólií, plastových nádob, príborov či mulčovacích fólií, ktoré poľnohospodári kladú na pôdu, aby udržiavali jej vlhkosť a bránili rastu burín. Druhou možnosťou sú originálne aplikácie v oblasti dizajnu a módy. Napr. nápad využiť bioplasty pri tvorbe rámov slnečných okuliarov získal v roku 2017 Národnú cenu za dizajn.

Tretím spôsobom sú medicínske aplikácie.

Tu STU spolupracuje s Lekárskou fakultou UK a Technickou univerzitou v Košiciach.

Možné oblasti využitia: poľnohospodárstvo, dizajn, medicína.

Z bioplastov môžu byť dočasné implantáty pri riešení komplikovaných zlomenín. Výskum prebieha aj v oblasti tkanivového inžinierstva; v laboratóriách by mohli rásť celé náhradné orgány na biopodklade, ktorý sa postupne rozloží.

ASH
Foto: STU

Koniec nerecyklovateľných a netriedených plastov

Nestlé, najväčší výrobca a distribútor potravín na Slovensku, sa zaviazal, že do roku 2025 vo svojej výrobe zavedie výlučne recyklovateľné alebo opakovane použiteľné obaly. Nadväzuje tak na rozhodnutie Európskeho parlamentu, ktorý (ako súčasť prechodu na vyšší stupeň obehového hospodárstva) schválil celoeurópsku stratégiu pre plasty.

„Sme si vedomí, že plastový odpad patrí k najzávažnejším environmentálnym problémom,“ povedal generálny riaditeľ spoločnosti Mark Schneider. „Chceme, aby žiadne naše obaly zbytočne nekončili na

skládkach či dokonca v riekach, moriach a oceánoch. Preto sme sa zaviazali aj k ďalším krokom,“ dodal.

K nim patria napr. formovanie fungujúcich systémov zberu, triedenia a recyklácie odpadu, vývoj nových obalových riešení, informovanie spotrebiteľa o spôsobe recyklácie obalov alebo zvyšovanie podielu recyklovaných plastov v obaloch.

AD

Nové druhy ekotašiek

Jedným zo spôsobov, ako chrániť prírodu, sú opakovane použiteľné nákupné tašky, dostupné v obchodoch Tesco už viac ako pol roka. Ich výber sa nedávno rozšíril až na 12 typov. Sú na jednorazové

i viacnásobné použitie a z rôznych materiálov: recyklovaného plastu, prírodného vlákna, papiera či textilu.

Obľúbenou sa stala napr. jutová taška s lamináciou vo vnútri pre jednoduchšie čistenie a nákupný komfort. Novinkou je taška na nákupný vozík – skladacia textilná prepravka s priehradkami, ktorú vložíte do košíka a potom jednoducho prenesiete do kufra vášho auta. Ďalšia taška – bavlnená – je štýlová, silná, ľahko sa perie a bez problémov ju schováte aj do kabelky.

MK

Klimaticky neutrálna Európa

Európska komisia (EK) prijala koncom novembra dlhodobú strategickú víziu do roku 2050 s názvom Čistá planéta pre všetkých.

Ukazuje v nej, ako viesť úsilie o klimatickú neutralitu: investovaním do realistických technologických riešení, posilňovaním postavenia občanov a zosúladovaním činností v kľúčových oblastiach ako priemyselná politika, financie či výskum.

Chceme byť prví

Eurokomisár pre klímu a energetiku Miguel Arias Cañete k tomu uviedol: „EÚ už vykročila k modernizácii a transformácii na klimaticky neutrálne hospodárstvo. Toto úsilie zintenzívňujeme a navrhujeme stratégiu, vďaka ktorej by sa Európa mala stať prvou významnou ekonomikou sveta, ktorá do roku 2050 dosiahne klimatickú neutralitu. Tento krok je nevyhnutný, aby sme splnili dlhodobé teplotné ciele Parížskej dohody. Zároveň je možný – vďaka súčasným a čoskoro zavedeným technológiám. A tiež je v záujme Európy – ak chceme prestať platiť za dovoz fosílnych palív a namiesto toho investovať do zmysluplných zlepšení pre každodenný život nás všetkých.“

Zároveň zdôraznil, že žiaden Európan ani región by nemal zostať v úzadí. Podľa jeho slov EÚ poskytne pomocnú ruku tým, ktorých tento prechod ovplyvní viac ako ostatných.

Vízia a smer

V nadväznosti na žiadosť Európskej rady z marca 2018 sa vízia EK o klimaticky neutrálnej budúcnosti zameriava na takmer všetky politiky EÚ. Navyše je v súlade s cieľom Parížskej dohody udržať nárast teploty výrazne pod úrovňou 2 °C a pokračovať v snahe neprekročiť 1,5 °C. Byť lídrom v oblasti klimatickej neutrality pre EÚ znamená dosiahnuť ju do roku 2050.

Klimatická neutralita: tento krok je nevyhnutný, možný a v záujme Európy.

Zámerom tejto dlhohodobej stratégie nie je stanoviť ciele, ale vytvoriť víziu a načrtnúť smer, pripraviť sa na budúcnosť, inšpirovať a podporovať zainteresované strany, výskumníkov, podnikateľov i občanov, aby rozvíjali nové, inovatívne odvetvia, podniky a súvisiace pracovné miesta.

EK v tejto súvislosti cíti silný mandát: podľa novembrového prieskumu Eurobarometra si až 93 % Európanov myslí, že zmena klímy je spôsobená ľudskou činnosťou, a 85 % súhlasí s tým, že efektívnejšie využívanie energie môže viesť k hospodárskemu rastu a tvorbe pracovných miest.

Cesta bude dlhá a ťažká

Dlhodobá stratégia sa zameriava na portfólio možností, ktoré majú členské štáty, podniky i občania k dispozícii, ako aj

na to, ako môžu prispieť k modernizácii hospodárstva a zlepšeniu kvality života Európanov. Jej cieľom je zabezpečiť, aby tento prechod bol sociálne spravodlivý a aby zvýšil konkurencieschopnosť hospodárstva a priemyslu EÚ na svetových trhoch. Vďaka tomu sa v Európe zabezpečia kvalitné pracovné miesta a udržateľný rast. Prispeje to i k riešeniu ďalších ekologických problémov, ako kvalita ovzdušia či strata biodiverzity.

Cesta ku klimaticky neutrálnemu hospodárstvu si bude vyžadovať spoločné opatrenia v siedmich strategických oblastiach: energetická efektívnosť, využívanie OZE, čistá, bezpečná a prepojená mobilita, konkurencieschopný priemysel a obehové hospodárstvo, infraštruktúra a energetické prepojenia, biohospodárstvo a prírodné záchyty uhlíka a napokon zachytávanie a ukladanie oxidu uhličitého na riešenie zostávajúcich emisií. Realizácia všetkých týchto strategických priorít by prispela k tomu, že sa nová vízia stane realitou.

Následné kroky

EK vyzýva európske inštitúcie, národné parlamenty, podnikateľský sektor, mimovládne organizácie, mestá a obce, ako aj všetkých občanov na širokú diskusiu, ako prispieť k naplneniu vízie. Táto celoeurópska fundovaná diskusia by mala Únii umožniť prijať ambicióznou stratégiu a predložiť ju UNFCCC (Rámcový dohovor OSN o zmene klímy) do začiatku roka 2020, ako požaduje Parížska dohoda.

IL

Obrázok: PPN

Chceme zálohované PET fľaše

Viac ako 86 % opýtaných Slovákov podporuje zálohovanie PET fliaš a plechoviek. Len 10 percent je proti tomuto kroku.

Vyplynulo to z prieskumu verejnej mienky, ktorý na vzorke 1 030 respondentov uskutočnila v priebehu januára 2019 agentúra AKO. Akcia bola zameraná na úroveň znalosti a povedomia ľudí o možnostiach zálohovania PET fliaš na Slovensku. Objednala si ju Slovenská agentúra životného prostredia.

Iniciatíva zhora

S návrhom zaviesť zálohovanie PET fliaš a plechoviek (ako účinný nástroj boja proti plastovému odpadu) prišlo koncom minulého roka Ministerstvo životného prostredia SR. Návrh zákona o zálohovaní je v súčasnosti v legislatívnom procese, platíť by mal od roku 2020. Počíta sa však s tým, že zálohovanie by sa u nás malo začať až o dva roky neskôr.

Nápojových obalov dnes vytriedime asi 60 %, po zavedení zálohovania to má byť až 90 %.

„Uvedený prieskum podčiarkuje, že ľudia na Slovensku sú pripravení na zavedenie zálohovania. Na slovenský trh sa ročne dostane približne miliarda PET fliaš. Aktuálne sme schopní vytriediť 60 percent tohto objemu. Po zavedení zálohovania ich dokážeme vyzbierať až 90 percent. Myslím si, že to stojí za to,“ komentoval výsledky rezortný minister László Sólymos.

Sme ochotní priplatiť

Z prieskumu rovnako vyplýva, že viac ako 96 percentám respondentov neprekáža, ak pri kúpe nápoja zaplatia zálohu (predbežne 12 centov za PET fľašu, 10 centov za plechovku). Napokon, tá by sa im pri spätnom odovzdaní fľaše či plechovky vrátila. Určite áno odpovedalo 80,5 % účastníkov prieskumu, asi áno 15,8 %. Výsledky nepotvrdili ani obavy niektorých kritikov, že zálohovanie naruší systém triedeného zberu a na ľudí bude pôsobiť demotivačne. Na otázku, či zavedenie

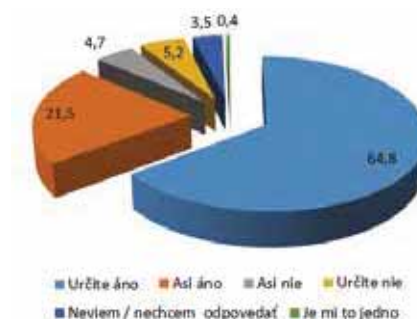
Záloha za PET fľašu bude 12 centov, za plechovku 10 centov.

zálohovania môže ovplyvniť vaše doterajšie zvyky pri triedení ostatného plastového odpadu v domácnosti (ktorý ste doteraz vhadzovali do žltých zberových kontajnerov), reagovalo temer 77 percent opýtaných, že plasty budú triediť ako doteraz. 15,5 % dokonca uviedlo, že ich domáce triedenie plastov sa zintenzívni. Iba tri percentá pripustili, že by triedenie plastov obmedzili. Dve percentá nevedeli alebo nechceli odpovedať a 2,4 % reagujúcich uviedlo, že ani doteraz plastový odpad netriedili. Respondenti sa vyjadrili aj k otázke, či by boli ochotní zaplatiť viac za výrobky vyrobené z recyklovaných plastov. Aj tu bolo víťazstvo drvivé – skoro 80 percent odpovedalo kladne.

Sme inšpiráciou?

Rozhodnutiu pripraviť novú legislatívu

Privítali by ste zálohovanie plastových fliaš a plechoviek z nápojov?

Boli by ste ochotní platiť viac za výrobky z recyklovateľného plastu?

predchádzala analýza Inštitútu environmentálnej politiky s názvom „Skutočná cena zálohy“. Svojou odbornosťou si získala pozornosť a uznanie na viacerých medzinárodných fórach. Pozitívne ohlasy prišli napr. z Českej republiky, Maďarska i Poľska, kde prejavili záujem o spoluprácu pri tvorbe obdobných analýz. Začiatkom roka navštívil Slovensko predstaviteľ

Malty, kde sa zálohovanie tiež pripravuje.

Zálohovanie PET fliaš a plechoviek už úspešne funguje vo viacerých európskych krajinách, napríklad v Nemecku, Litve, Estónsku, Chorvátsku, Srbsku či v Švédsku.

TF

Foto: Pixabay

Ženský princíp je základom sveta

Tajuplné krivky ženského tela sú večnou inšpiráciou. Slavomír Gibej ich odlieva z reálnych modelov a zhmotňuje vďaka svojim experimentom s materiálom.

Tvrdí, že odlievaním tela (nie iba rúk či tváre) sa na starom kontinente okrem neho neživí žiaden sochár – azda s výnimkou jedného Angličana. Tejto špecifickej technike sa naplno venuje už päť rokov. Na začiatku musel zvládnuť prácu s materiálom. Metódou pokus – omyl vyskúšal mnoho rôznych surovín a postupov, kým sa dopracoval k uspokojivým výsledkom.

Z čoho tvoríť?

Prioritne ho zaujala sadra, ktorej rozoznáva desiatky druhov: podľa tvrdosti, času potrebného na spracovanie, farebnosti, účelu použitia... Za geniálny východiskový materiál považuje obyčajné sadrové obväzy. Pokrýva nimi predovšetkým väčšie, rovnejšie časti predlôh, napr. stehná. Na menšie, členitejšie partie (najmä tvár a ruky) používa silikón, ktorý má vyššiu prenosovú schopnosť, ľahko sa sníma a pritom zaznamená všetky detaily – až po kožné póry. Samozrejme, aj táto vlastnosť sa dá korigovať, napr. úpravou hustoty zmesi.

Moja práca nie je o tom, ako telo vyzerá, ale ako ho pochopím.

Výsledkom je sadrovo-silikónová forma, hotová do hodiny, ktorá slúži ako verný negatívny odtlačok modelu. Forma sa potom naplní sadrovou substanciou, ktorá po stuhnutí nadobudne „predfinálnu“ podobu sochy. Tá sa následne penetruje

tvrdiacou disperziou, ktorá povrch maximálne spevní. Použiť však možno aj lak či acetón.

„Na takto vytvrdený povrch nanášam plnič, čo používajú karosári v autoservisoch pri opravách laku. Lahučko sa brúsi až do zrkadlového lesku. Väčšinou ho následne pokrývam farbou, nuž musí byť perfektne opracovaný – lebo na farbe vidno každý nedostatok,“ konštatuje S. Gibej.

A ešte jeden materiál preferuje – akryl. Je to moderná dvojzložková zmes disperzie a prachu, ktorá po zamiešaní zvluknizuje a vytuhne. Výsledná látka dobre odoláva poveternostným vplyvom, teplu, vode a – samozrejme – veľmi dobre a ľahko sa opracúva.

Autorský vklad výtvarníka

Pri výrobe odliatkov vždy existuje predloha. Ak by šlo iba o holé zdokumentovanie tela, tak tvorca-umelec by sa nemohol prejavíť. No v praxi vždy ide o výtvarné dielo, solitér, kus nábytku, niečo, čo dotvára priestor. A tak autor štylizuje.

Silikón má veľmi dobrú „tvarovú pamäť“, preto sa používa na tvár a ruky.

„Žiadne telo nie je bez chyby. Upravujem ho, brúsim, leštím. Tu musím niečo doplniť, tam ubrať. Všetko nepekne ide preč, až vznikne želaný tvar. Niekedy viac vyrezávam, zvýrazňujem krivky, aby som odliatku dodal väčšiu ženskosť. Nejde o to, ako telo vyzerá, ale ako ho pochopím,“ prízvukuje.

Jeho pohľad hľadá telo ponorené do vody, z ktorého sa nad hladinu vynorí iba časť – práve tú chce vo finále dosiahnuť. A ešte jej aj pomôcť, aby vyzerala presvedčivejšie. Inými slovami – dopredu síce nevie,

Experiment s povrchom

ako bude výsledok vyzeráť, ale predstava o ňom vznikne v priebehu práce.

Skúšanie a objavovanie

Prvé veci boli len pokusmi, či je vôbec možné vytvoriť sochu takýmto spôsobom. A ak áno, ako bude vyzeráť? Ak nevyzerá dobre, prečo? Od začiatku šlo skôr o nachádzanie technológie, objavovanie procesu. S. Gibej spočiatku netušil, ako to robiť; všetko bol pokus a omyl. No postupným cibrením technológie sa vylepšovala aj zobrazená časť tela – bola

presvedčivejšia, dokonalejšia.

Ani práca s modelom nie je jednoduchá – mal by vydržať bez pohnutia. Sochár o tom hovorí: „Ak človeka postavíte, telo vyzerá prirodzene, no modelka to neustojí. Ak si ľahne, vydrží, avšak telo nevyznie prirodzene, deformuje sa: prsia idú od seba, brucho sa rozleje do strán. To znamená, že obe polohy sú problém. Chcelo to nájst medzi nimi nejaký kompromis. Lepšie bolo robiť v stoji, ale techniku som musel zrýchliť a zoptimalizovať.“

Na prvých sochách vytvorených

odlievaním stále niečo chýbalo. Najprirodzenejšie mu prišlo pojať to výrazne farebne. Každý pokus – omyl ho niekam posunul, experimentom niečo vylepšil. Tak sa dopracoval k sochám „tuzexového“ vzhľadu: dokonale vybrúseným, vo vysokom lesku a výrazne farebnej metalíze.

Tvorivé posuny

Hoci jeho súčasné výtvory sú vizuálne príťažlivé a majú úspech, autor sa snaží vyhnúť opakovaniu a rád by sa posunul inam – k minimalistickému výsledku. Teda čo najmenej tela, len to najdôležitejšie: časť, kúsok, detail. Zvyšok nechť na predstavách pozorovateľa. Začína tiež používať rôzne doplnky: odevy, bižutériu, kombinácie s plátnom, drapériou. Možnosti je toľko, že sa zdajú nevyčerateľné. Takisto plánuje viac sa „pohrať“ s povrchom – a inak ako dosiaľ. Aby bol výraznejšie štruktúrovaný, napr. pórovitý.

Sadra je hygienicky neškodný materiál, ktorý nevyvolá žiadnu alergiu.

Jeho doterajšie diela sú väčšinou v ráme s neutrálnym čiernym pozadím, takže sa dajú zavesiť na stenu. Čo mnohým vyhovuje, lebo voľne stojaca socha vyžaduje značný priestor. Výtvarník smeruje k hlbšej práci s pozadím, ktoré by nebolo opticky oddelené od plastiky, ale by s ňou tvorilo jeden celok. Do pozadia uvažuje vstupovať rôznymi farbami či štruktúrami; malo by skôr ísť o kontrast medzi určitou abstrakciou pozadia a realistickým zobrazením tela, kde oba protipóly môžu dotvárať celkový dojem.

Posmrtné masky

Tento druh odlievačského umenia je starý možno 5-tisíc rokov: poznáme ho už zo starého Egypta. Dlho (až po objav fotografie) to bol v podstate jediný rýchly spôsob, ako získať záznam reálnej podoby človeka. Pravdaže, závisel od odbornosti a zručnosti vykonávateľa. Asi najviac takýchto masiek je v Anglicku, kde si ich voľakedy dávali robiť celé rodiny. Dokonca sú tam zberatelia, ktorí nazhromaždili tisíce kusov.

Majster Gibej zdôrazňuje, že je to len technická záležitosť, ktorá s umením nemá nič spoločné. Posmrtné masky sú komerčný

Poéma

produkt, kde ide o čistú realitu: tam sa nič nevylepšuje ani neupravuje. Napriek tomu sa o túto tému zaujíma hlbšie – lebo má svoje obmedzenia. Napr. téměř všetky posmrtné masky zachytávajú len tvárovú časť zomrelého. On však vyskúšal rôzne materiály a pracovné postupy tak, že možno ako jediný dokáže verne odliť

Umelecký potenciál ľudského tela je nevyčerpatel'ný.

i vlasy – hoci vyvolávajú „mokrý“ dojem. A môže ísť až za uši...

Samozrejme, masku vie urobiť aj živému človeku – ten však musí mať zavreté oči. Pri vytváraní formy mu nevytrhne ani vlas. Je to bezbolestný proces, ktorý trvá asi 30 minút. Končí sa „otvorením“ očí sňatím maske, čiže jej manuálnym dotvorením.

Čo škola nenaučí

Prvé masky urobil študent Gibej spolužiakom na Vysokej škole výtvarných umení. No tá ho nemohla pripraviť na

jeho dnešnú prácu, keďže technika odlievania tela sa tam nikdy nevyužívala. Dala mu však základ v rámci materiálov. Naučila ho pracovať so sadrou, vyrábať formy, spracovávať kovy, tkať textil, maľovať, opracovávať kameň, vytvárať abstraktné kompozície. „Ale škola vás nenaučí vlastnej tvorbe – tú si človek musí sám vybrať, vymyslieť. Jednoducho mať o niečo záujem, ísť za tým. To niečo vznikne vo vás, vo vnútri,“ objasňuje umelec.

Okrem toho študoval v revolučných časoch začiatkom 90. rokov, kedy sa menil koncept výučby, prichádzali noví pedagógovia a každý chcel presadiť niečo

vlastné. Takže v tej rušnej dobe nemal o svojej budúcnosti jasno. Hneď po škole však išiel do reklamy. Vedel pracovať s počítačom, bavilo ho to a prišlo toľko grafických zákaziek, že ani poriadne nespál.

Syndróm vyhorenia

V reklame pracoval 18 rokov, vytvoril si vlastné grafické štúdio, zamestnával viacero ľudí. Prevažne robil návrhy na CD obaly, za dva (1999 pre P. Hammeľa a 2001 pre R. Müllera) dokonca získal výročné ceny Hudobnej akadémie. Avšak po rokoch stresov vyhorel: „Roboty stále pribúdalo a ja som postupne musel od počítača odísť. Časom som sa dostal do pozície pseudo manažéra a tej práci som

V strednej Európe dnes niet človeka, ktorý by programovo robil posmrtné masky.

prestával rozumieť. Samé stretnutia, zmluvy, výpočty... nerád sa k tomu vraciam, lebo si uvedomujem, akú mi to vytváralo nepohodu. Samozrejme, zarábala som veľa peňazí, čo sa s dneškom nedá porovnať. Nebolo to však o mojom živote. Vlastne som len plnil zadania a robil, čo potrebovali iní.“

A tak s tým sekol, štúdio zrušil, zamestnancov prepustil a ostal bez práce. Musel si poriadne „vyvetrať“ hlavu a rozhodnúť sa, čo ďalej. Nejaký čas to trvalo. Ku koncu tohto krízového obdobia si spomenul na pokusy s maskami spolužiakov a vycítil, že technika odlievania predstavuje medzeru na trhu. Prenajal si ateliér a začal premýšľať, hľadať, testovať. Dnes je presvedčený, že sa rozhodol správne.

Žiť svoj sen

Pri porovnaní s reklamou sa S. Gibej teraz cíti ako na inej planéte. Hovorí, že nemá žiadne obmedzenia – nik mu neurčuje, ako má vyzeráť výsledok. Čo si vymyslí, to môže zrealizovať. A vždy s pozitívnym ohlasom. Pri tejto tvorbe sa vraj nikdy nestretol ani s náznakom neúspechu. Súčasná činnosť ho tvorivo uspokojuje a robil by ju, aj keby bola násobne menej platená. Vo svojej tvorbe vníma tiež určitú kvalitu, ktorú nedáva nik iný. Hoci možno aj preto, že nemá konkurenta.

Odlievanie tiel vyžaduje len manuálnu zručnosť a technologickú zdatnosť.

Komentuje: „V podstate žijem svoj sen. Poviem to z pozície chlapa. Predstavte si, že zavolá neznáma osoba, ktorá by chcela mať svoj odliatok. Poviem jej podmienky, ako to prebieha, dohodneme sa. Príde, vidím ju prvýkrát – a za desať minút tu chodí nahá. Musím ju nastaviť, položiť, nakrémovať, dať na ňu sadrové obväzy.

Už len toto je veľmi zaujímavá činnosť. A na konci procesu príde úžasné výtvarné dielo. Čo viac chcieť? Áno – či chcem alebo nie, práca s nahým telom predstavuje určitú šikmú plochu. Na to musí mať človek troška nadhľadu a byť pripravený. Dnes poznám všetky zákutia tejto svojej profesie, ale keby som začal ,holé

baby‘ odlievať napr. pred desiatimi rokmi, naozaj neviem, ako by som to ustrážil... (úsmev) Mnohým sa o tomto ani nesníva. Možno majú viac peňazí, ale to je jedno. Už netúžim po nereálnych veciach, po zbytočnostiach. Žijem pre túto svoju tvorbu – aby som mohol vyrábať krásne veci.“

Cyklus Poéma

Je pozoruhodnou časťou jeho tvorby. Ide o ženskú postavu z akrylu, povrchovo upravenú farbou a lakom. Predal ich už viac, jeden zákazník si ju objednal dokonca s tvárou svojej manželky. „Sochu nosím

Škola nenaučí vlastnej tvorbe. Tú si musí človek vybrať a vymyslieť sám.

na výstavy, lebo návštevníci sa pri nej často fotia. Zapáčila sa azda každému, kto ju videl – čo ma teší. Lebo vytvorí dielo, ktoré si ľudia so záujmom prezerajú, je príjemný pocit,“ hovorí sochár.

Maska po „otvorení očí“

DT

Foto: archív SG

Panoramatický výhľad do prírody

Veľkoformátové okná efektne prepájajú interiér s exteriérom. Dovnútra domu prinášajú dostatok denného svetla a čerstvého vzduchu.

Vďaka takýmto oknám sa počas teplých dní dispozícia domu rozširuje smerom von, čo dáva majiteľom pocit otvoreného,

vzdušného priestoru. V zimných mesiacoch presklený portál napomáha maximalizovať solárne zisky z dopadajúcich slnečných lúčov, čo má pozitívny vplyv na vykurovacie náklady.

Drevohliníkový profil

Kombinovanie materiálov predstavuje trend súčasnosti. V prípade okien je praktickou voľbou kombinácia dreveného portálu s hliníkovým opláštením. Snúbi

v sebe príjemnú atmosféru dreva v interiéri a odolnosť hliníka v exteriéri. Výhodami drevohliníkového profilu sú jeho stabilita a nízka náročnosť na údržbu z vonkajšej strany.

Paralelne posuvné steny (tzv. HS portály) s drevohliníkovým profilom umožňujú realizovať veľkorysé presklené plochy až do výšky stropnej konštrukcie a šírky neuveriteľných 19 metrov! Maximálna šírka jednej časti môže byť päť metrov

bez použitia predeľovacej priečky. „Medzi veľké výhody panoramatického HS portálu patrí rovnaká línia interiérovej a exteriérovej podlahy s plynulým prechodom. Vytvára tak bezbariérový vstup na terasu alebo do interiéru,“ upozorňuje Ľubomír Svetlík zo spoločnosti Mirador.

Nadčasový materiál

Ak ste milovníkom prírodných materiálov, drevo vás určite nesklame. Ide o nadčasový materiál, ktorý zapadne do staršieho priestoru aj modernej novostavby. Pri správnej údržbe si vie udržať funkčnosť

Veľké sklenené plochy významne ovplyvňujú zdravie a pohodu obyvateľov domu.

i krásu minimálne pre dve až tri generácie. K jeho plusom možno zaradiť estetiku a prírodný vzhľad. Súčasné výrobné technológie zlepšujú jeho mechanické i tepelnoizolačné vlastnosti. Veľkou výhodou je aj jeho obnoviteľnosť.

Medzi negatíva patrí nižšia odolnosť proti vplyvom počasia. Tú však možno posilniť pravidelnou údržbou. „Údržba drevených okien nie je veľmi náročná. Už vo výrobe dostanú základnú starostlivosť. Potom ich

treba jeden- až dvakrát do roka ošetriť špeciálnym prípravkom. Takýto zákrok sa postará o to, aby si drevo zachovalo svoju trvanlivosť,“ vysvetľuje Ľ. Svetlík. Šírka HS portálu s dreveným profilom môže byť tri metre bez použitia predeľovacej priečky. Pri takýchto veľkých rozmeroch sa drevo osvedčilo. Udržiava si stály tvar, nedeformuje sa. Správna údržba umožní použiť ho bez obáv aj pri juhozápadnej orientácii domu.

Myslite na tienenie

Veľkoformátové okná prinášajú do interiéru dostatok denného svetla. Netreba preto zabúdať na ich tienenie.

Synergia dreva a hliníka znamená výborné tepelnoizolačné vlastnosti.

K najúčinnnejším tieniacim prvkom patria exteriérové hliníkové žalúzie, ktoré okrem samotného tienenia poskytujú aj väčšiu bezpečnosť a chránia okná pred poveternostnými podmienkami. Paralelne posuvné steny možno na základe požiadavky klienta dodať priamo aj s namontovanými siečkami proti hmyzu.

ZB

Foto: Mirador

Jachta veľkolepého štýlu

Lexus prekračuje hranice automobilového priemyslu a k svojim doterajším počinom v oblasti vybraných zážitkov luxusného životného štýlu pridáva ďalší.

Automobilka je známa svojou neúnavnou snahou o vytváranie nadštandardne komfortných vozidiel. Z posledného obdobia spomeňme aspoň sedan LS, SUV model LX či kupé LC. Má však aj bohatú históriu skúmania nových hraníc – príkladom je prienik do oblasti námornej plavby. Najnovší výsledok predstavuje takmer 20-metrová jachta LY 650, po spomenutých modeloch áut štvrtá vlajková loď značky.

Hľadanie zážitku

Japonský výrobca áut neustále vyhodnocuje, na čom sa vlastne zakladá luxusný zážitok – a v tejto súvislosti sa už odvážil vydať do sfér kulinárstva, dizajnu či filmu, ktoré vníma ako alternatívne príležitosti interakcie so značkou. Prezident spoločnosti Jošihiro Sawa vníma Lexus ako značku, ktorá „skúma nové spôsoby, ako klientom ponúknuť inovačné a úžasné zážitky“. Poháňaná touto ideou sa spoločnosť spojila s najlepšími dodávateľmi zážitkov na svete, aby ešte lepšie naplnila svoj slogan „Experience Amazing“ (Zažite niečo úžasné). A výsledok? Návrat na vodu s najnovším spracovaním jachty v podobe sériovo vyrábaného modelu LY 650.

Takumi

Toto japonské slovo možno preložiť ako „remeselník“. V prostredí automobilky Lexus predstavuje čestný titul pre

najlepších a najskúsenejších majstrov remesla. Jeho získanie vyžaduje desiatky rokov praxe, celoživotné vzdelávanie a zdokonaľovanie, výnimočné osobnostné rysy – predovšetkým trpezlivosť a precíznosť, dôraz na detail a dosiahnutie ideálneho výsledku. Je to najvyššia hodnota, akú môže pracovník firmy získať. Majstri Takumi sa tu starajú o najmenšie nuansy pri konštruovaní karosérií, overujú titánové časti motorov, skúšajú hotové autá na trati. Veľký záujem verejnosti o skorší koncept športovej jachty Lexus viedol k následnej snahe vytvoriť námorné plavidlo, ktoré by stelesnilo túžbu výkonného viceprezidenta spoločnosti Šigekiho Tomojamu „predstaviť snovú víziu luxusného životného štýlu, kde jachta rozširuje potenciál mobility značky aj na oceán“. S cieľom premeniť túto víziu na skutočnosť sa Japonci rozhodli pre spoluprácu s americkou spoločnosťou Marquis-Larson Boat Group, ktorá by zabezpečila výrobu, predaj a servis budúcej jachty. Rozsiahle skúsenosti so stavbou lodí na zákazku a overené schopnosti jej lodných majstrov sa ideálne dopĺňajú

s výnimočnou zručnosťou remeselných majstrov Takumi.

Dizajn pre autá i lode

Jachta LY 650 prevzala niektoré z najatraktívnejších prvkov predošlého 12,8-metrového konceptu. S celkovou dĺžkou 19,96 m a maximálnou šírkou 5,72 m pôsobí výnimočným dojmom. Predstavuje najmodernejšie stvárnenie firemného dizajnového jazyka L-finesse mimo automobilového sveta. Ten sa vyníma na pevnej, markantnej proxe, zaoblených ozdobných prvkoch paluby a zvýraznených bokoch kormy. Pri pohľade z boku prechádza elegantne stúpajúca a klesajúca línia strechy, charakteristická pre značku Lexus, do stúpajúcich, širokých bokov zadnej časti. Nádrž pojme 3 785 l paliva pre motor Volvo IPS 1350. Na lodi sú tri toalety, v troch kajutách nájde miesto na spanie šesť ľudí. Prvú jachtu plánujú dokončiť v druhej polovici roka, svetovú premiéru by mala absolvovať ešte pred Silvestrom.

PT

Foto: Lexusnews

Luxus pre pleť

Doprajte pleti luxusný zážitok – rozmazajte ju zlatom a diamantmi. Novinka My Secret Gold Diamond & Energy Elixir českej kozmetickej značky For Life & Madaga je exkluzívny prípravok s unikátnymi účinnými látkami, ako sú: prášok

z pravého prírodného diamantu a 24-krátového zlata, koloidné zlato, kyselina hyalurónová 2. generácie, rastlinné kmeňové bunky, výťažok z hlbokomorskej riasy, vitamíny C a E a tiež biosacharid, bambucké maslo a medlan. Prípravok poskytuje pleti

dokonalý anti-age efekt, vyhladzuje vrásky, pomáha predchádzať rýchlemu starnutiu pleti a bojovať proti civilizačným chorobám. Zároveň pokožke dodáva jasný, prežiaraný vzhľad s nádychom zamatu.

VN

Permanentný mejkap

V podstate ide o tetovanie obočia, pier alebo liniek a dnes patrí k najžiadanejším metódam úpravy tváre.

Pod tetovaním obočia si mnohí predstavia, že im oholia ich vlastné chĺpky a pomocou strojčeka, ktorým sa robí klasické tetovanie, nakreslia nové. To je však veľký mýtus. Farby sa od klasického tetovania líšia, rovnako aj hĺbka, do ktorej vpichy idú, a základom je prirodzene vyzerajúca tvár.

Základom tváre je obočie. Keď sa na niekoho pozriete, väčšinou si všimnete práve upravené alebo neupravené obočie. Dotvára váš pohľad. Krivé, škaredo nakreslené, sivé alebo príliš hrubé či tenké vášmu oku krásu nedodá.

Najbežnejšie metódy

Čepieľková metóda sa robí ručne, bez použitia strojčeka. „Klientke najprv nakreslím ceruzkou tvar, vymeriam ho podľa teórie zlatého rezu, aby výsledok bol súmerný,“ hovorí Veronika Przewlocka, odborníčka na permanentný mejkap, a pokračuje: „Farbu zvolím podľa typu pleti a farby vlasov a začínam robiť chĺpky. Zárok trvá do hodiny. Nie je celkom bezbolestný, ale dá sa vydržať.“

Zárok trvá do hodiny a nie je úplne bezbolestný.

Na obočie sa spravidla používajú štyri farby: od najsvetlejšej po najtmavšiu, existuje aj blond farba. „Rozhodujem sa podľa toho, či klientka chce výraznejšie obočie; do každej farby pridávam trochu červenej – aby bolo teplé a nie do siva. Najčastejšie sa používa stredne hnedá farba,“ vysvetľuje V. Przewlocka. Podľa nej ručne tetované obočie vydrží asi 18 mesiacov a časom začne blednúť. Preto ho odporúča po roku, roku a pol pretetovať, aby ostalo výrazné. Čierne obočia netetuje vôbec.

Ďalšou z metód je púdrové obočie, ktoré sa robí strojčekom. „Je to akoby tieň. Nerobia sa chĺpky, ale kvázi tieň a tetuje sa dostratená. Používajú sa aj iné farby. Namiesto červenej sa pri púdrovej metóde mieša s hlavnou farbou oranžová,“ konštatuje odborníčka.

Bolesť a hojenie

Existuje aj čiarková metóda; je šetrná k pokožke a chĺpky sa pri nej dokonale imitujú. Aj tu sa používa strojček, no ihla ide do pokožky asi len 1,2 mm hlboko. „Pred permanentným mejkapom, ktorý sa tetuje strojčekom, nanesiem na 30 minút anestetický krém a potom aj počas práce,“ prezrádza V. Przewlocka a priznáva, že to nie je úplne bezbolestné. Pri žiadnej z metód sa však nevytrhávajú všetky chĺpky, ani vlastné obočie sa neholí. Voľba je iba o estetike a o tom, čo sa komu páči viac. Obočie sa hojí sedem až desať dní. „Ono je prakticky zahojené už na druhý deň, kedy sa urobí chrasta. Klientkam odporúčam natierať ho kalciovou masťou alebo niečím, čo urýchľuje hojenie rán

a zacelenie. Zhruba po týždni začnú chrsaty opadávať a potom je obočie o dva až tri odtiene svetlejšie,“ dodáva odborníčka.

Aj očné linky a pery

Očné linky sa tetujú strojčekom, a tu už prichádza aj čierna farba. Tetovaná oblasť sa umŕtvi a ceruzkou sa nakreslí, kade linka pôjde. Môže byť vcelku alebo púdrová; tá je menej ostrá a ide akoby dostratená. Počas práce sa ešte nanáša anestetický gél, ktorý zjemňuje bolesť. Linky sú hotové do hodiny a vydržia štyri až päť rokov – práve vďaka čiernej farbe. Strojčekom sa tetujú aj pery. Umŕtvia sa, ceruzkou sa nakreslí kontúra i celé pery. Malou ihlou ich mejkapérka vydierkuje a naruší kožu. Keby ich začala hneď farbiť hrubšou ihlou, pigment by nešiel hlboko. Následne farbí – farbu však nanáša už od začiatku, ako použije tenkú ihlu na dierkovanie. Na konci prejde pery kontúrovacou farbou, aby boli viac „3D“. Na výber má viacero farieb: od prirodzenej vo farbe pier cez ružovú po červenú. Zvyknú sa aj miešať. „Už sa nerobí, tak ako kedysi, iba kontúra okolo pier, lebo to by vyzeralo

Pery sa zahoja obvykle do 5 dní, obočie za 7 až 10 dní.

neprirodzene. Farbí sa zvonku dovnútra a tzv. dostratená. Pery sa hoja najrýchlejšie – do päť dní a vydržia dva až tri roky,“ dopĺňa V. Przewlocka.

Tetujú sa i bradavky

Tento trend prišiel na Slovensko v posledných rokoch. Spočiatku ho využívali najmä ženy po mastektómii, ktoré prišli o prsník kvôli rakovine a následne si ho nechali zrekonštruovať. Z estetického hľadiska potrebovali aj bradavky, čo tetovanie poskytlo. Dnes prichádzajú aj ženy, ktoré majú nevýrazné alebo svetlé bradavky. Takéto tetovanie vydrží zhruba rok a pol. Potom je nutné ísť na pretetovanie.

SŠ

Foto: Fraiss

Svetelné tváre veľkomiest

Londýn: Southwark Bridge

Spoločnosť Signify, ešte donedávna známa pod názvom Philips Lighting, má do roku 2022 osvetliť 15 významných londýnskych mostov.

Kontrakt udelila Illuminated River Foundation s cieľom oživiť známe premostenia Temže a odlišiť Londýn ako jedno z najatraktívnejších hlavných miest sveta. Víťaz tendra realizuje úlohu dynamickými, umeleckými svetelnými efektmi pomocou centrálne spravovaného softvéru. Tiež bude vzdialene monitorovať a spravovať pripojené osvetlenie počas nasledujúcich 10 rokov.

Nejde o náhodu

Projekt predstavuje prvú holistickú stratégiu osvetliť všetky mosty v centrálnej Londýne. Chce vytvoriť viacúrovňový vizuálny zážitok, ktorý si bude možné vychutnať nielen zo samotných mostov, ale aj vzduchu, z výškových budov a lodí. Kľúčovým faktorom získania zákazky boli bohaté profesionálne skúsenosti víťaza a jeho dlhoročná spolupráca s dizajnérmami a architektmi pri manažovaní veľkých svetelných výjavov.

„Svetlo patrí k najvýraznejším spôsobom, ako vdýchnuť nový život veľkomesťám a metropolitným zónam a ilustrovať novú éru urbánneho dizajnu. Osvetlili sme mnoho mostov na celom svete a z prvej ruky poznáme pozitívny dosah dynamického osvetlenia na premenu lokálnych komunít i ekonomiky. Je úžasné, že

môžeme ponúknuť nádhorne osvetlené mosty aj Londýňčanom,” komentovala kontrakt Maria-Letizia Mariani, európska prezidentka spoločnosti Signify.

Nový obraz Londýna

„Londýnske mosty sú svetoznáme, avšak ich potenciál premeniť naše hlavné mesto v noci bol prehliadaný. Transformácia mostov a nábrežia, ktorú robíme, bude prevratná,” vyzdvihla Sarah Gaventa, riaditeľka zadávateľskej nadácie. V prvej fáze prác budú do polovice roka 2019 osvetlené štyri mosty: London Bridge, Cannon Street Railway, Southwark a Millennium. Druhý z nich bude osvetlený vôbec prvýkrát, ako aj horné a spodné časti ostatných troch. Vďaka tomu sa vytvoria rozsiahle trojrozmerné svetelné efekty aj v ich okolí, čo tiež zvýši bezpečnosť.

Pôjde o najdlhší projekt verejného umenia; po ukončení má byť dlhý 4 km.

Peking: CWTC

22-tisíc pripojených LED svetelných bodov dokáže zobrazovať viac ako 16 miliónov farieb a vytvorí svetelné efekty doteraz najväčších rozmerov. Tie sa môžu využiť pri špeciálnych príležitostiach, napr. narodení kráľovského potomka alebo oslavách Nového roka.

Čínska paráda

Spoločnosť nedávno nainštalovala svoje veľkolepé osvetlenie aj na fasádu mrakodrapu China World Trade Center, jednej z najvyšších (300 m) budov Peking.

Softvér dokáže spravovať svetlá na diaľku a robiť ich údržbu, čo znižuje náhamu i náklady.

V tomto významnom orientačnom bode čínskej metropoly sídlia kancelárie, obchody, hotely, galérie. Je preferovanou lokalitou pre mnohé medzinárodné spoločnosti. Dodnes ide o najväčší developerský up-market projekt v Číne aj na svete. Vrchol budovy osvetľuje 88 zdrojov; jej architektúru zdôrazňuje 400-tisíc bielych LED svietidiel zabudovaných priamo do dutín závesnej steny, takže pôsobia „neviditeľne”. Inštalácia sú navrhnuté tak, že svetlo nemieri do kancelárií. Digitálne ovládanie umožní zobrazovať video obsah a prispôbovať jeho veľkosť fasády budovy. Vďaka pohyblivej grafike sa veža môže premeniť na obrovské plátno alebo obrazovku.

BČ

Foto: Signify

english annex
english annex
english annex
english annex
english annex
english annex
english annex
english annex
english annex
english annex
english annex
english annex
english annex
english annex
english annex
english annex
english annex
english annex
english annex
english annex

e

english annex

2019: positive changes in tax regulations	80
An amendment to act on VAT	
The way artificial intelligence affects business	81
More than half of us use internet banking	82
2018 on global stock exchanges	83
There are more robots than people nowadays	84
EXPO 2020 in Dubai	85
Climate neutral Europe	86

2019: positive changes in tax regulations

The National Council of the Slovak Republic approved an amendment to the Value Added Tax Act, which would decrease the VAT rate for accommodation services from the original 20 to 10%.

This amendment to Act No. 222/2004 Coll. on VAT, as amended, has been in effect since January 1, 2019 and it encompasses all type of accommodation services (tourist and also other short term accommodation services, hotel accommodation services, operations of campfire sites and vacation camping sites, accommodation services in student homes or dormitories, etc.)

What will please the businesses

This is a positive piece of information for those businesses who offer accommodation services, since the aim of this VAT rate reduction is mainly the assumption of a growing demand for accommodation services within the territory of the Slovak Republic, with the development of tourism being closely related to it. Precisely because the VAT rate reduction from the original 20 to 10% applies to all types of accommodation services and not only a few selected ones, it cannot result in any undue advantage or disadvantage for some accommodation services over others.

Another significant positive change that will undoubtedly affect businesses is the cancellation of the VAT guarantee. The Amendment completely cancels the obligation of a business to lodge a value added tax guarantee and it also repeals all decisions of the Tax Office on lodging a VAT guarantee, issued prior to December 31, 2018, for which the 12 month period of the date of lodging

the guarantee has not yet passed. By February 28, 2019, tax offices are required to refund the VAT guarantee or its part for which funds were credited to their account. The guarantee will not be refunded only in those cases where it was

The reduction of the VAT rate on accommodation services aims to support the development of tourism in our country.

used to pay tax arrears before December 31, 2018 or if a business has tax arrears recorded against it.

Other benefits of the Amendment

Effective January 1, 2019, an amendment to the VAT Act is also in force, under which businesses will no longer suffer double taxation of value added tax on certain precisely defined goods. In the

past when businesses would procure goods such as arable crops or metal and steel products from retail stores, they were not entitled to deduct the VAT – which resulted in an obligation to pay the VAT twice on one purchase. Since this Amendment has come into effect, businesses are entitled to deduct the VAT when making purchases of such goods in retail stores, as long as those goods are used for business.

All these changes, in effect since January 1, 2019 and brought by amendments to Act No. 222/2004 Coll. on value added tax, as amended, are positive and desirable for businesses. The changes will allow for more effective development of certain business entities to which they apply by optimizing tax and reducing the financial burden with respect to the tax guarantee. We consider the cancellation of the VAT guarantee to be a significant positive change since until now it has represented a considerable financial burden for businesses.

The way artificial intelligence affects business

Business environment changes quickly. While years ago it was possible to make more long-term plans (how to operate, what strategies to adopt, what products to offer, what type of marketing to choose), nowadays it is different because the complexity of business is quickly increasing. Marketing being a case in point – once perhaps simpler, today significantly, significantly more complex.

Digital revolution

It represents one of the significant changes business has undergone lately. It came with computers and the Internet and it meant the end for many companies. From the global ranking of TOP 500 companies, more than 52% have vanished since 2000! They declared bankruptcy, were deactivated, dissolved, they simply do not exist anymore.

A good case in point being Blockbuster – the American chain of video rental services (classic VHS tapes, DVDs, etc.), a dominant market player, a really huge company. In 2000 they received an offer to buy a streaming service for \$50 million. The CEO of the company refused at the time because he could not envision that people would want to watch movies on their computers. The service he refused to buy was called Netflix. Today, it is worth hundreds of billions of dollars; it is a brand. People use its name to denote an activity (similar to “google”). And Blockbuster is no longer.

Artificial intelligence (AI) also represents a new revolution.

Why? Not only corporate giants but also state leaders see it as a strategic priority.

Google, Apple, Facebook, Amazon all massively invest in it. Emmanuel Macron created a state initiative to support it. And

Vladimir Putin recently said that the country leading the AI development would also lead the world community.

A useful tool

AI is the way for machines to find solutions to problems. Nowadays, it is not quite at the level seen in sci-fi movies where we have an intelligence that is able to think for itself and solve problems on its own. And we do not have an intelligence that could solve problems that people cannot, either. The AI of today is not very intelligent; however, it is fast and reliable. It is most often used in data analytics – it has the ability to process a lot of complicated data and find sense in it that perhaps people fail to find. It will not call

Companies such as Google, Apple, Facebook or Amazon massively invest in AI.

in sick after a night out because it feels tired, it will never get stressed, it simply works. It is useful in finding patterns – when analyzing sound, picture; you must have encountered it in your satellite navigation where it can find the optimal way to take you through a strange city. It is used to identify faces and objects. In these respects, it currently exceeds the abilities of people; it can be more precise, more successful, very fast and consistent. That is why we look at it as a tool we can use to improve ourselves. AI nowadays

does not replace people; we

cannot pretend that it currently solves all our problems. It has its own faults and, most of all, it is limited by the very data we need to use to teach it something.

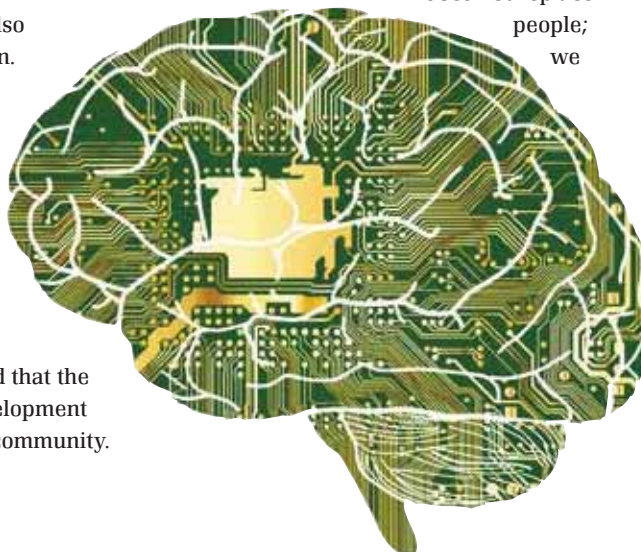
Boom and lead

Why is AI experiencing a boom right now? After all, it is nothing new; we’ve known it since the 1950s. Only, it has been hibernating until now, nothing has been happening with it. The boom came only because we multiplied the computing power and collected a huge amount of data that we can process and store. So now we also have a real chance to do something with it. And that is the reason why artificial intelligence is worth paying attention to. Whoever starts with AI among the first, can gain a competitive edge that will be very hard to match. You can see this with Google. Other teams nowadays could create a similar search engine to theirs, perhaps even better. However, Google knows a lot about you: who you send emails to, what they are about, what events you mark on your calendar, what you search for on the internet, what pages you view, the routes you travel (using your navigation), etc. In short – they have such an amount of data that based on it they can offer you very precise, targeted search results. This is a head start that, theoretically, is impossible to catch up to, even if there was a new player.

Let’s not underestimate the era

Think about artificial intelligence – if not because you yourself want to implement it, then from the point of view of what it will do to the market when your competitor or media start using it. When more fake news, pictures or videos produced by machines begin to appear. AI will simply come, it is already coming, it will be here, we cannot avoid it so the best we can do is to get ready for it.

(abridged)

More than half of us use internet banking

The number of Slovaks banking online has grown more than three times in the last ten years. This number is increasing also due to higher education attained.

We have managed to exceed the 50% threshold (by one per cent) for the first time ever. Within the European Union, we are achieving average results in the use of Internet banking. Out of our neighboring countries, both the Czechs and Austrians surpassed us (both 57%). The record is held by the Danish – Internet banking is used by nine out of ten people.

Younger and more educated

For years, the Scandinavian countries have been at the forefront. On the other hand, banking from home is used the least by the Bulgarians (5%) and the Romanians (7%) due to low Internet coverage. Less than 30% of people between 16 and 74

Banks are doing their best to make their online services convenient and safe.

years of age use Internet banking in Greece and Cyprus. Overall, the number of Europeans using online banking has doubled in the past 10 years.

Nowadays, eight out of ten Slovaks with higher education use these services, almost a half of those with secondary education and only 13% of those with lower education. The statistics confirm that online services are the domain of the younger age groups. In our country, they are most often used by people between 25 and 29 years of age, with the larger group in this category being men.

Safety is important

An increasingly greater interest in using Internet banking also means a greater pressure to make it safe. Banks make every reasonable effort to provide convenient, safe banking from any place and from any device. However, it is also necessary for the clients to be vigilant and to adopt principles of safe Internet banking.

“You have to be careful when opening attachments or unknown messages; e-mails from strangers should not be opened at all,” warned Ján Adamovský, the IT security boss in Slovenská sporiteľňa. “I would also advise against installing applications from unknown sources or installing unknown add-ons to your Internet browser. Security updates should be regularly installed on computers, notebooks, tablets, and cell phones and connections should be allowed from verified networks only,” he added.

Provider's measures

The bank advises the users of electronic banking to change their password regularly and also not to use the same password for other applications or websites, especially for social networking. “If you forget to log out after your internet banking session or if the connection between your computer and the Bank is inactive for a while, we will sign you out automatically after 15 minutes

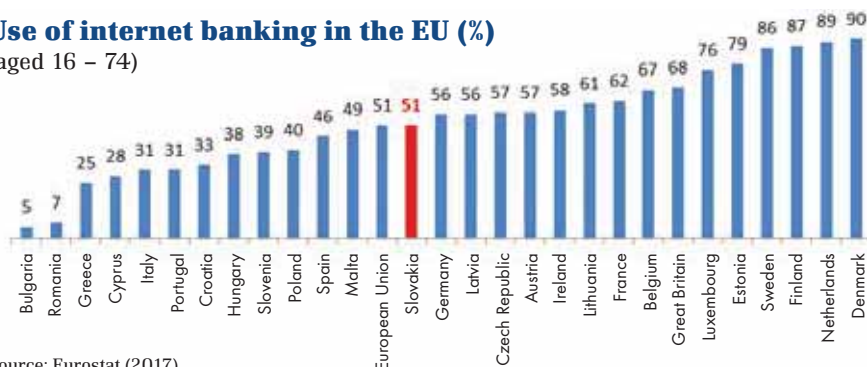
– to prevent other persons from gaining access to your account,” explained J. Adamovský. “We also send information about any over-the-limit transactions in the account using text messages or

Let's connect to internet banking using verified networks only.

e-mail notifications,” he added. Thanks to Internet banking, clients do not need to visit physical branches of the bank; they can manage their finances from the comfort of their home using a computer or cell phone. For example George, the digital platform of Slovenská sporiteľňa, offers new and handy online banking. People can find different tools here that make managing their finances easier, e.g. a loan application.

Use of internet banking in the EU (%)

(aged 16 – 74)

Source: Eurostat (2017)

2018 on global stock exchanges

For chronic speculative investors, we bring a brief summary of the most interesting things that happened over the past year in international financial, stock and commodity markets.

Matadors

Palladium

In the last four months of the past year, its price rose from \$840 to \$1,266 per ounce. Just before Christmas, it even narrowly surpassed gold. After 16 long years, the silvery-white metal reached for the crown among precious metals. While the price of gold was pushed down by the trade war between USA and China, palladium experienced a boom. Up to 75% of the demand for it arises out of an interest in catalytic converters for gasoline engines which are now coming to the forefront (due to the trend to limit diesel engines). This year, palladium is continuing its rise – in February, its price was at \$1,480 per ounce. Just to compare: the price of gold was around \$1,330.

Cannabis mania

Companies making cannabis products for medicinal purposes enjoyed popularity. In October, the use of the plant was approved in Canada which expanded the market. Investors' increased interest, however, could be observed even earlier. The shares of the Tilray company that entered the market in July, increased by approx. 250% and they finished the year at US\$ 70. The value of its competitor, Canopy Growth, had risen by 25% throughout the year and at the end of December the price was at \$26 per share. In light of the ever growing studies of the plant's positive effects on a number of diseases (and its gradual legalization in other countries), companies processing cannabis can

expect a positive development in the upcoming months. E.g. the Tilray shares exceeded the value of US\$ 77 per share in February; Canopy Growth was worth almost \$47 (which is almost double when compared to the beginning of January).

Amazon

In terms of market capitalization, it may be currently in the third place among American companies, however, it did very well last year overall. At the beginning of September, it exceeded the \$1 trillion threshold as only the second company to do so (after Apple) and its shares exceeded the \$2,000 threshold (growth of 38%). Even though after several sales events in the fall its value decreased to US\$ 1,501 at the end of the year, by February it grew again by more than 8% – to \$1,627. And the market capitalization was at remarkable \$800 billion.

Flops

Bitcoin

While at the beginning of January the oldest cryptocurrency was worth around \$14,000, throughout the year it weakened by 76%. Just before Christmas it was worth around US\$ 3,260 which was the lowest since August 2017. Then just before New Year it grew slightly and in the second month of 2019 it is at \$3,920. It seems bitcoin's best days are long behind it. Despite that, it still represents more than a half of the value of all the cryptocurrencies in the market.

Crude Oil

In the first half of the year, crude oil was attacking the maximum prices (\$86 per barrel of North Sea Brent Crude). The reason for this was the low stock levels in the USA, disruptions in oil production in Canada and Libya, and the pressure put on the importers by D. Trump to stop purchasing the commodity from Iran. Crude oil had to fight the opposite trend in the last weeks of the year. The prices were also pushed down by the

Saudi Arabia surplus production which was originally meant to cover the losses connected with the sanctions against Iran. Since eventually the eight largest Iranian purchasers were granted an exemption, there was an excess of the black gold in the market and the prices were attacking a break-even point. E.g. the price of Brent Crude had lost more than 38% of its value by the end of December (US\$ 53 per barrel). Texas light sweet (WTI) was around \$57 in January 2018 but only \$45 on New Year's Eve. Because OPEC has already approved limitation of production, prices might stabilize throughout this year. The development of the first weeks is already indicative of this (in February, Brent Crude rose to \$66 and WTI to \$56 per barrel, which is approx. 25% more since the beginning of the year). A stronger growth was hindered by fears of sharp slowdown in the Chinese economy.

Dax Index

At the end of January 2018, this stock exchange index, which consists of 30 major blue chip German companies, was around 13,500 points. Throughout the year, it gradually weakened and at the end of the year it lost almost 23%. This was helped greatly by trade disputes between the USA and China and the related uncertainty in the stock markets. And also by the automotive industry, which was amongst the weakest quite often during the last year. On an annual scale, the shares of Volkswagen, BMW and Daimler all lost their value. In the first weeks of 2019, the Dax Index began to recover and reached 11,310 points in February, which represents an increase of almost 7%.

There are more robots than people nowadays

Fears that people would become redundant over time did not materialize during the industrial revolution, however, that does not mean that we will be so lucky again in the future.

It is very difficult to predict the course of technological progress. However, the question of artificial intelligence (AI), or, to put it plainly, of "robots", remains: will human labor become obsolete due to the expansion of robots.

Endangered species

The current rapid development of machine learning has raised concerns that machines will soon be able to surpass people in any conceivable task. There are already endangered occupations employing a large number of people, e.g. long-distance transportation of goods. Workers replaced by machine learning may find new, more valuable ways of being useful – as they did a hundred years ago when industrial technologies gradually displaced craftsmen. But maybe not. What is more, people are no longer the dominant species on Earth. According to GSMA Intelligence digital analysis data, the number of mobile electronic devices already surpassed the number of people back in 2014. If we include computers, which are not mobile, by 2020 the number of devices connected to the Internet will reach 34 billion.

Singularity will be here in 10 years

In futurology, cybernetics, modern mythology and science-fiction literature, the term technological singularity is used. It refers to a hypothetical turning point of technological development when the AI abilities surpass the abilities of humankind. According to Raymond Kurzweil, a futurist and inventor, this will happen as soon as

2029. This timeframe assumes the arrival of singularity much sooner than it was expected by e.g. Stephen Hawking, a British theoretical physicist (in 2045).

Despite the fact that other enlightened people (e.g. Elon Musk, according to whom people will need to draw closer to computers or risk becoming irrelevant) have warned against the age of machines, Kurzweil is not afraid of it: "AI makes us wiser. Maybe it is not yet part of our body but around 2030 we will be connecting our neocortex, the part of our brain we use for thinking, to the cloud."

Nowadays, computers must undergo the Turing test (developed by Alan Turing, a British computer scientist) to determine whether the machine is able to act in a way equivalent to a human being or indistinguishable from a human being.

It heals and also helps around the house

Technological progress is not limited to scientific laboratories only: more than 40% of the world population already carries a miniature computer in their pocket – a smartphone. With all the sensors necessary to detect fine changes in movement, voice and even sleep – in other words, manifestations that may be affected by Parkinson's disease. And since it is said that nowadays humanity owns more mobile devices than toothbrushes, the researchers take advantage of this. In 2017, an Android application called CloudUPDRS emerged, promising to simplify tracking of symptoms of

Parkinson's disease and report potential problems even before they can be identified by common diagnostic methods. According to the International Federation of Robotics, the number of robots in households will increase to 31 million between 2016 and 2019. This includes e.g. robots that clean floors, mow lawns and clean pools, the sales volume of which keeps rising. Consumer trends suggest that we have increasingly less time and we are glad to use anything that will do the dishes or laundry for us. Likewise, the robots may be better at driving, if we can teach them. What is more – we live longer and soon we will not be able to take care of all the old people – whether financially or due to lack of human resources. Automation of geriatric care will thus become important.

AI entertains us

The rise of advanced technologies has naturally been reflected in the entertainment industry as well. In recent years, a number of robot movies have emerged, e.g. Morgan, Artificial Intelligence, Chappie, Robot & Frank, Automata, Ex Machina, as well as the cult movies Blade Runner or Terminator. On the small screen, the coexistence of people and robots is depicted in shows such as Westworld, Humans or Almost Human. It is Humans in particular, which returned in October with a new season, that portrays a parallel present. In it, humanoid robots – Synths – have gained consciousness and so far, it does not look like a peaceful coexistence with humans may be possible.

EXPO 2020 in Dubai

The results of architectural competition for Slovak exposition are known

For the first time ever, World Expo will be held in the Near East – in the United Arab Emirates. The grand opening will take place in October 2020.

The Ministry of Economy of the Slovak Republic announced a competition for the architectural design of our pavilion back at the beginning of October. The competition specifications, among others, state: "The national exposition should mirror the best our country has to offer. The ambition is to introduce Slovakia – in terms of the Mobility theme – as a modern country with great ideas, a country which can not only benefit from traditions but offers increasingly more creative ideas that can succeed globally in the modern world with focus on scientific and technological potential and innovations."

It would be appropriate to separate the architectural design from the construction of the structure and its delivery.

At the end of November, a committee of 5, out of which three members were independent architects, made their decision. 17 author collectives took part in the competition. Let us introduce the proposals with best scores – by using quotes from the brief report of the chairman of the committee.

1st place – AB.K.P.Š. (Bratislava)

This proposal presented the Mobility theme in a more creative way rather than an exact architectural design. The Mobility was represented by a motif of

a three-dimensional sculpture in the form of a map of the Slovak Republic that was composed of a collection of rocks – small artifacts, marked by artistic strokes. These, in the "a piece of Slovakia as a souvenir" mode, find themselves in all corners of the world determined by the destinations from and to which the visitors of the exhibition migrate along with the little rock – a souvenir. The image of this mobility – migration is being projected in real time onto a digital map of the world on one of the pavilion walls based on the active cooperation from the visitor open to a simple game.

2nd place – Architektonické štúdio Atrium (Košice)

A rational volume of architecture with an aesthetic appearance and expression of desired moderation is enclosed in the second design of an experience cloud of thoughts and ideas, represented by a system of veils. In its splits, caverns and caves, everything is represented that should be represented.

The explicitness of the outer envelope contrasts with the organic, soft expression of the inner cloud. The potential of this harmony, especially in relation to the firm skeleton of the inner layout, is not a hundred percent compelling; and

neither is there any credibly present reference to the fashionable modularity of the inner structure in the dispositions.

3rd place – Atelier Art (Bratislava)

An almost brilliant architectural design of the structure with a rational layout and ethereal semi-permeable envelope – cloud, as a retelling of the Mobility theme of ideas and creativity. Individual receptacles of the locality program levitate in its entrails and evoke the impression of an experience architecture in rational Cartesian lines.

It is a pity that rather than the impression of a fluid idea cloud, the architecture conveys the experience of the lobby of the permanent diplomatic mission building and despite its harmonious exterior it lacks a higher ideological potential. (abridged)

The Mobility theme was chosen by the organizer of the exhibition. The Slovak pavilion will be located on a site with a total area of 1,550 m²; the built-up area should be 931 m². The site is provided to us free of charge by the organizer.

Climate neutral Europe

At the end of November, The European Commission (EC) adopted a long-term strategic vision by 2050 named A Clean Planet for All.

In it, it shows how to lead the way to climate neutrality: by investing into realistic technological solutions, empowering citizens and aligning action in key areas such as industrial policy, finance, or research.

We want to be the first

The European Commissioner for Climate Action and Energy Miguel Arias Cañete said: "The EU has already started the modernization and transformation towards a climate neutral economy making Europe the first major economy in the world to become climate neutral by 2050. This step is necessary to achieving the Paris Agreement's long-term temperature objectives. It is also feasible – thanks to current and soon to be implemented technologies. And it is also in Europe's best interest – if we want to stop paying for the imports of fossil fuels and instead invest in meaningful improvements for the everyday life of us all." He also emphasized that no European citizen or region should be left behind. He said the EU would lend a helping hand to those who would be affected by this transition more than others.

Vision and Direction

In response to the European Council's request of March 2018, the EC's vision of a climate neutral future focuses on almost all policies of the EU. Furthermore, it is compliant with the Paris Agreement's objective to keep the temperature increase below 2 °C and continue in the effort not to exceed 1.5 °C. To be a leader in the climate neutrality area means the EU must reach it by 2050. The objective of this long-term strategy is not setting of goals but creating a vision and outlining a direction,

preparing for the future, inspiring and supporting stakeholders, researchers, businesses and citizens to develop new, innovative sectors, firms and related job opportunities.

In this regard, the EC feels it has a strong mandate: according to Eurobarometer's November survey, up to 93% of Europeans think that climate change is caused by human activities, and 85% agree that a more efficient use of energy may lead to economic growth and creation of jobs.

It will be a long and hard way to go

The long-term strategy focuses on a portfolio of possibilities that are available to member states, businesses and citizens, as well as on ways they can contribute to modernization of economy and improvement of the quality of life of Europeans. Its objective is to ensure that this transition is socially just and increases the competitiveness of the EU economy and industry in the world markets. This will ensure high-quality jobs and sustainable growth in Europe. It will also contribute to addressing other ecological issues, such as air quality or loss of biodiversity.

The way towards climate neutral economy will require implementing of joint

measures in seven strategic areas: energy efficiency, use of renewable energy sources, clean, safe and interconnected mobility, competitive industry and circular economy, infrastructure and energy interconnections, bioeconomy and natural

**Climate neutrality:
this step is necessary,
feasible and in
Europe's best interest.**

carbon capture, and finally capture and storage of carbon dioxide to address remaining emissions. Implementation of all these strategic priorities would contribute to making the new vision a reality.

Subsequent steps

The EC invites all European institutions, national parliaments, the business sector, NGOs, cities and municipalities, as well as all citizens, to a wide discussion on how to contribute to making this vision a reality. This Europe-wide informed debate should enable the Union to adopt an ambitious strategy and submit it to UNFCCC (United Nations Framework Convention on Climate Change) by the beginning of 2020 as required by the Paris Agreement.

UMENIE HARMÓNIE AKO BYŤ V SÚLADE so sebou, s pracou, so životom

HAPPY^{co}
CONFERENCE 2019

30. máj 2019

**DIVADLO ARÉNA
BRATISLAVA**

NA KONFERENCII HAPPY COMPANY 2019 SA DOZVIETE:

- Ako napriek rýchlo sa meniacemu svetu zostať v harmónii s tým, kto sme.
- Ako si v rôznorodej firemnej kultúre rozumieť, aj napriek odlišnostiam.
- Ako byť zapálený, ale vyhnúť sa syndrómu vyhorenia.

V HĽADANÍ ODPOVEDÍ VÁS BUDÚ INŠPIROVAŤ AJ TIETO OSOBNOSTI:

Radkin
Honzák

Alena
Heribanová

Karol
Stýblo

www.konferencia.happycompany.sk

HAPPY^{co}

MultiSport

GOODWILL

EGOODWILL.sk

dobré jedlo
restorácie a konferenčný catering

**DIVADLO
ARÉNA**

yeme
PODROBNÉ PODMIENKY

MASTERY

**PLAY
FULL**

MEDIA / JUVEN
MEDIALNA A PODNIKATEĽSKÁ AGENTÚRA
PP Poradca podnikateľa

Lyreco

visibility

DÁMSKA JAZDA

willmark
sachovnicová škola

BANDY!

zisk
manažment

ghstudio

SPEAKUP
Neboj sa! Prejav sa!

4 BALÍKY POISTENIA AUTA. 1 VOĽBA.

Užívajte si život naplno. Výber poistenia auta je teraz ešte jednoduchší. Vyberte si zákonné poistenie, balík s rozšíreným krytím, prípadne ešte väčší alebo maximálny balík s havarijným poistením. Objavte naše nové poistenie auta.

Jednoducho, rýchlo a fér.

allianzsp.sk

Allianz
Slovenská poisťovňa